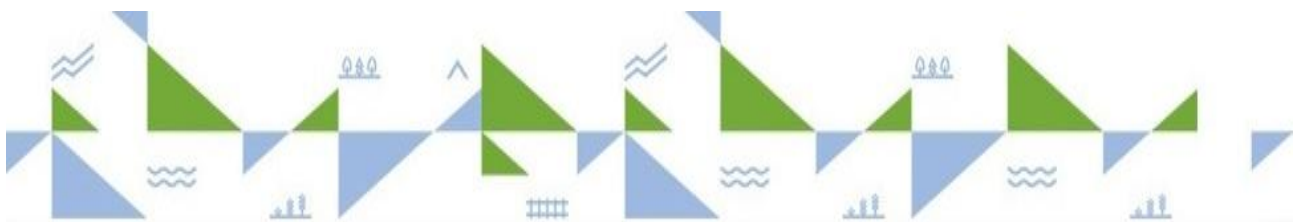

ЗАТВЕРДЖЕНО
Розпорядження начальника
Лиманської міської військової
адміністрації
№ _____

Стратегія розвитку Лиманської міської територіальної громади на період до 2027 року

Шановні мешканці та мешканки Лиманської міської територіальної громади, дорогі земляки, партнери та друзі Лиманщини!

Лиманська громада — це громада сильних і незламних людей. Людей, які вистояли під час окупації, пережили руйнування, втрати та вимушену евакуацію, але не втратили найголовнішого — віри у свою землю, у свій дім та у майбутнє рідної громади.

Повномасштабна війна принесла Лиманщині надзвичайно важкі випробування. Значна частина житлової, соціальної та критичної інфраструктури була зруйнована або пошкоджена, території громади зазнали мінного забруднення, а тисячі мешканців були змушені залишити свої домівки. Проте навіть у цих надзвичайно складних умовах Лиманська громада продовжує жити, працювати та планувати своє майбутнє.

Сьогодні органи місцевого самоврядування та Лиманська міська військова адміністрація працюють в умовах релокації, забезпечуючи безперервність управління громадою. Наші установи та служби продовжують надавати адміністративні, соціальні, медичні та освітні послуги мешканцям громади в різних регіонах України. Ми створюємо центри підтримки для наших людей, допомагаємо внутрішньо переміщеним особам, підтримуємо ветеранів, родини Захисників і Захисниць України та всіх, хто потребує допомоги.

Водночас ми не лише реагуємо на виклики сьогодення — ми формуємо бачення майбутнього.

Стратегія розвитку Лиманської міської територіальної громади до 2027 року — це не просто програмний документ. Це наше спільне бачення відновлення, зміцнення та розвитку громади в умовах воєнних ризиків та післявоєнної трансформації.

Ми усвідомлюємо, що шлях до відновлення буде непростим. Перед нами стоять масштабні завдання: розмінування територій, відновлення житла та інфраструктури, повернення мешканців, відродження економіки та формування безпечного середовища для життя.

Лиманщина має потужні передумови для майбутнього розвитку. Вигідне географічне розташування, значний аграрний і природний потенціал, досвід співпраці з міжнародними партнерами, а головне — сильна і згуртована громада, яка готова разом відбудувати свою землю.

Наша мета — не лише відновити те, що було зруйновано. Наша мета — створити сучасну, безпечну, згуртовану громаду, де кожен мешканець почуватиметься захищеним, матиме можливості для розвитку, роботи та гідного життя.

Ми віримо, що після Перемоги Лиманська громада стане прикладом відновлення прифронтових територій — територією сили, стійкості, розвитку та нових можливостей.

Щиро дякую всім, хто підтримує нашу громаду: Уряду України, Президенту України, обласній та районній військовим адміністраціям, волонтерам, міжнародним партнерам, громадам-партнерам, військовослужбовцям та кожному мешканцю, який зберігає зв'язок із рідною землею.

Разом ми збережемо громаду! Разом ми її відбудуємо! Разом ми повернемо життя на нашу землю!

З повагою,

Олександр Журавльов, начальник Лиманської міської військової адміністрації

ЗМІСТ

ВСТУП	5
ТЕНДЕНЦІЇ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ЛИМАНСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОГО ВІЙСЬКОВОГО ВТОРГНЕННЯ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ В УКРАЇНУ ЗА 2021-2025 РОКИ	7
1. Природно-ресурсний потенціал	7
1.1 Клімат	7
1.2 Водні ресурси	8
1.3. Земельні ресурси	8
1.4. Стан довкілля	9
2. Характеристика населення та трудових ресурсів	10
2.1. Чисельність населення і демографічна ситуація	10
2.2. Зайнятість населення та безробіття	11
2.3. Доходи населення і заробітна плата	12
3. Наявна інфраструктура	13
3.1. Транспортна інфраструктура	13
3.2. Житлово-комунальне господарство	14
3.3. Комунальна інфраструктура та інженерні мережі	14
4. Соціальна інфраструктура	16
4.1. Мережа закладів освіти	16
4.2. Інклюзивна освіта	17
4.3. Позашкільна освіта	18
4.4. Фізичне виховання та спорт	18
4.5. Захист прав дітей-сиріт, позбавлених батьківського піклування	19
4.6. Мережа закладів охорони здоров'я	20
4.7. Мережа закладів культури	22
4.8. Соціальні послуги	23
4.9. Підтримка сім'ї та дітей	27
4.10. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій	28
4.11. Адміністративні послуги	28
4.12. Впровадження заходів територіального планування	30
5. Економічний розвиток	30
5.1. Промисловість	31
5.2. Залізничний транспорт	32
5.3. Підприємницька діяльність і торгівля	32
5.4. Агропромисловий комплекс	33
5.5. Інфраструктура туризму	34
6. Фінансовий стан та бюджет територіальної громади	34
6.1. Бюджет громади та податки	34
6.2. Міжнародне та міжмуніципальне співробітництво	36
SWOT-АНАЛІЗ	38
СЦЕНАРІЇ РОЗВИТКУ ЛИМАНСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ	50
СТРАТЕГІЧНЕ БАЧЕННЯ РОЗВИТКУ ЛИМАНСЬКОЇ МІСЬКОЇ	58

ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ	
СТРАТЕГІЧНІ ТА ОПЕРАТИВНІ ЦІЛІ РОЗВИТКУ ЛИМАНСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ДО 2027 РОКУ	58
УЗГОДЖЕНІСТЬ СТРАТЕГІЇ З ДЕРЖАВНИМИ ТА РЕГІОНАЛЬНИМИ СТРАТЕГІЧНИМИ ДОКУМЕНТАМИ	60
ПРОВЕДЕННЯ МОНІТОРИНГУ, ОЦІНЮВАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ	63
Додаток 1. Звіт про результати опитування мешканців та підприємців у межах оновлення Стратегії розвитку Лиманської міської територіальної громади Краматорського району Донецької області до 2027 року:	69
Вступ	70
Інтерпретація результатів опитування мешканців територіальної громади	71
Соціально-демографічний портрет опитаних мешканців територіальної громади	75
Інтерпретація результатів опитування підприємців територіальної громади щодо подальшого розвитку	78
Загальна характеристика малого та середнього бізнесу Лиманської міської територіальної громади	83
Висновки	86

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

- МТГ – міська територіальна громада
 ВПО – внутрішньо переміщені особи
 ЦНАП – центр надання адміністративних послуг
 УСЗН – управління соціального захисту населення
 БТІ – бюро технічної інвентаризації
 ПКД – проектно-кошторисна документація
 ДСРР – Державна стратегія регіонального розвитку
 СЦ – стратегічна ціль
 ОЦ – оперативна ціль
 ЦСР – цілі сталого розвитку
 АПК – агропромисловий комплекс
 МСБ – малий і середній бізнес
 МТД – міжнародна технічна допомога
 НВК – навчально-виховний комплекс
 ДЮСШ- дитячо-юнацька спортивна школа
 ЗПСМ – загальна практика – сімейна медицина

ВСТУП

У межах реформи децентралізації одними з перших в Україні місто Лиман та 39 сел і селищ (12 старостинських округів) в липні 2015 року об'єднались у Лиманську об'єднану територіальну громаду. Протягом 2017-2018 років проведено роботу з розроблення Стратегії розвитку Лиманської об'єднаної територіальної громади до 2025 року (семирічний період 2019-2025 роки).

Рішенням міської ради від 22.11.2018 №7/56-2594 затверджено Стратегію розвитку Лиманської об'єднаної територіальної громади до 2025 року, рішенням міської ради від 30.01.2019 №7/60-2808 затверджено План заходів із реалізації у 2019-2021 роках Стратегії розвитку громади. Через військові дії робота над Планом заходів із її реалізації у 2022-2025 роках була незавершена.

У зв'язку з повномасштабним вторгненням Російської Федерації на територію України, необхідністю врахування активних бойових дій, тимчасової окупації громади та впливу цих факторів на територіальну громаду, забезпечення безпеки та стійкості до зовнішніх чинників, враховуючи проведення реформи управління публічними інвестиціями та прийняті законодавчі акти, а також приведення у відповідність до Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, Стратегія розвитку Лиманської об'єднаної територіальної громади до 2025 року потребувала перегляду.

Оновлення Стратегії здійснювалось на виконання Бюджетного кодексу України, Закону України «Про засади державної регіональної політики», із урахуванням Указу Президента України від 30.09.2019 №722/2019 «Про цілі сталого розвитку України на період до 2030 року», Наказу Міністерства розвитку громад та територій України від 21.12.2022 №265 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад» і ґрунтується на принципах, затверджених Державною стратегією регіонального розвитку на 2021-2027 роки та Стратегією розвитку Донецької області на період до 2027 року.

Для всебічного залучення представників Лиманської міської військової адміністрації, виконавчих органів міської ради, бізнесу, ветеранів, громадськості, молоді, розпорядженням начальника Лиманської міської військової адміністрації від 28.10.2025 №1281 «Про організацію роботи з розроблення змін і продовження терміну дії до 2027 року Стратегії розвитку Лиманської об'єднаної територіальної громади до 2025 року, затвердженої рішенням Лиманської міської ради від 22.11.2018 №7/56-2594, та Плану заходів із її реалізації на 2026-2027 роки» затверджено склад робочої групи і положення про її роботу. Розпорядженням начальника Лиманської міської військової адміністрації від 15.12.2025 №1528 продовжено на період до 2027 року строк реалізації Стратегії.

Із метою визначення ключових проблем, які існують у громаді та напрацювання перспектив її відновлення і розвитку в майбутньому, проведено

опитування мешканців громади і представників бізнесу. Сформовано звіт про результати опитування, який враховано під час формування стратегічних цілей та шляхів розвитку Лиманської громади.

У результаті проведеного аналізу тенденцій соціально-економічного розвитку Лиманської міської територіальної громади в умовах повномасштабного військового вторгнення Російської Федерації в Україну за 2021-2025 роки, SWOT-аналізу, сильних і слабких сторін, загроз і можливостей, розглянувши різні сценарії розвитку громади, сформовано стратегічне бачення і актуалізовані стратегічні та оперативні цілі, завдання. Сформоване дерево цілей буде основою для подальшого формування Плану заходів із реалізації Стратегії розвитку Лиманської міської територіальної громади до 2027 року.

Стратегія розвитку – це не просто документ, а «дорожня карта» на 2026-2027 роки, яка допоможе громаді діяти системно й передбачувано, концентруючись на найбільш критичних завданнях.

ТЕНДЕНЦІЇ

соціально-економічного розвитку Лиманської міської територіальної громади в умовах повномасштабного військового вторгнення Російської Федерації в Україну за 2021-2025 роки

Під час військової агресії Російської Федерації проти України та введенням воєнного стану 37 населених пунктів Лиманської міської територіальної громади близько п'яти місяців 2022 року були окуповані російськими загарбниками, лише 3 населених пункти залишались підконтрольні уряду України (с. Закітне, с. Крива Лука, с. Каленики). Вся територія Лиманської міської територіальної громади 3 жовтня 2022 року деокупована.

Наказом Міністерства розвитку громад та територій України від 28.02.2025 № 376 Лиманська міська територіальна громада з 08.09.2023 року включена до переліку територій активних бойових дій, на яких функціонують державні електронні інформаційні ресурси.

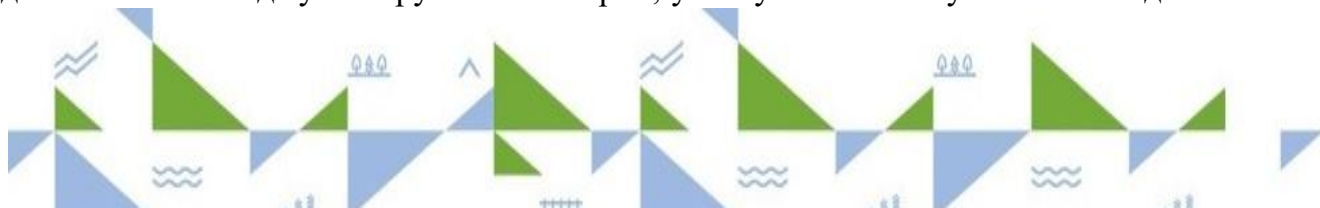
1. ПРИРОДНО-РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ

1.1. Клімат.

Клімат формується під впливом ряду кліматичних факторів, таких як: температурний режим, випадіння опадів, циркуляція повітряних мас, а також рельєфом місцевості.

У кліматичному відношенні Лиманська МТГ належить до помірно континентального: жарке, засушливе літо і порівняно холодна зима з нестійким сніговим покривом. Середня максимальна температура зовнішнього повітря найбільш жаркого місяця року 27,7°C, найбільш холодного місяця -9,4°C. Річна сума опадів складає 375 – 556 мм на рік, більшість – у теплу пору року. Середнє значення відносної вологості складає 74%. Холодна пора року визначається дуже нестійкою погодою: у січні – проходження активних циклонів та атмосферних фронтів, які обумовлюють випадіння опадів різної інтенсивності у вигляді снігу та дощу, посилення східного, північно-східного, південно-східного вітру до небезпечних позначок та туманів. Влітку погода переважно спекотна та бездошова. Переважають західні і північно-західні вітри, які доволі часто призводять до засух. Середня швидкість вітру 5-10 м/с. Максимальні швидкості вітру досягають 25-30 м/с. Середня температура у січні становить мінус 4-6°C.

Воєнний стан спричинив ще більші виклики. Масштабні пожежі, що виникають внаслідок ракетних та артилерійських обстрілів території громади російськими військами по об'єктах інфраструктури, промислових об'єктах, у житлових кварталах призводять до потужних викидів в атмосферу забруднюючих речовин, у тому числі парникових газів – двоокису вуглецю, метану та закису азоту. Потужними джерелами викидів цих же речовин, а також водяної пари, є детонація боєприпасів, пересування великої кількості військової та допоміжної техніки (вантажних машин), які працюють на дизельному паливі, активне застосування авіації. Пересування важкої техніки, будівництво фортифікаційних споруд, бойові дії значно пошкоджують ґрунтовий покрив, у тому числі знижується його здатність

до накопичення (секвестрація) вуглецю з атмосферного повітря. Лісові пожежі внаслідок обстрілів, знищення дерев для будівництва фортифікаційних споруд, вигорання трав'янистої рослинності істотно знижують здатність рослинного покриву на території поглинати двоокис вуглецю.

Головною проблемою глобального потепління вважається парниковий ефект, тому питання формування дієвої кліматичної політики, де ключовим елементом в дослідженнях із питань зміни клімату є розробка інвентаризації парникових газів, яка визначає якісно та кількісно головні джерела та поглиначі парникових газів.

Відбудова має здійснюватися із врахуванням прогнозних тенденцій зміни клімату для забезпечення «зеленого» відновлення.

1.2. Водні ресурси: відносна стабільність якості, але високі ризики вторинного забруднення.

На території Лиманської МТГ розташовано 9 лінійних водних об'єктів довжиною більше 10 км: р. Сіверський Донець, р. Нітриус (Нетриус), р. Біла, р. Жеребець, б. Дідів Яр, б. Жолобки, б. Питків Яр, б. Водяний Яр та р. Суха. У межах Лиманської МТГ обліковується 112 площинних водних об'єктів (з них – 44 озера, 58 ставків та 10 водосховищ). Площа водного дзеркала площинних водних об'єктів при НПП – 2186,7844 га., а об'єм при НПП – 47294,938 тис. м³.

Згідно зі звітами СЕО, моніторинг річки Сіверський Донець у 2023–2025 роках показав, що основні показники якості води залишались у межах допустимих значень.

Проблеми:

- Руйнування водоканалізаційної інфраструктури створює ризики потрапляння стічних вод у ґрунт та поверхневі водойми.
- Перебої у подачі води та зміна режиму водоспоживання збільшують навантаження на аварійні системи.

Зростає потреба у контролі якості води та оперативному реагуванні на аварії в умовах обмеженої роботи комунальних служб.

1.3. Земельні ресурси. Земля є одним із основних багатств громади. Земельні ресурси громади є важливою умовою розвитку підприємництва, зокрема, в агропромисловій галузі.

Площа Лиманської громади – 120 975 га,

в тому числі землі:

26101,8 га лісогосподарського
призначення

8 555 га природно-заповідного
фонду та іншого природо-охоронного
призначення

5 461,1 га
водного фонду

545,1 га
рекреаційного та
оздоровчого
призначення.

69 035 га
сільськогосподарські
угіддя
(в т.ч. рілля **51 510 га**).

Впродовж 2021 року було проведено земельні торги (аукціон), на яких право оренди продано на 11 земельних ділянок комунальної власності сільськогосподарського та несільськогосподарського призначення; в результаті залучено до місцевого бюджету 187,6 тис. грн.

За період 2022-2025 років у зв'язку з повномасштабним військовим вторгненням Російської Федерації в Україну земельні торги не проводились.

1.4. Стан довкілля.

Серед основних проблем *охорони навколишнього природного середовища*, що виникли внаслідок повномасштабного вторгнення Російської Федерації та ведення активних бойових дій на території Лиманської міської територіальної громади, визначаються такі ключові негативні чинники:

- забруднення атмосферного повітря, ґрунтів і водних об'єктів унаслідок постійних обстрілів, пожеж, вибухів та руйнування промислових і комунальних об'єктів;

- утворення сотень тонн побутових і будівельних відходів, уламків техніки та будівельних конструкцій, що створюють значну загрозу для екології та здоров'я населення;

- ризики техногенного характеру, пов'язані з пошкодженням комунікацій, інженерної інфраструктури, промислових об'єктів та місць зберігання небезпечних речовин;

- значні пожежі лісових масивів — орієнтовно 4,2 тис. га, збитки від знищення лісової підстилки оцінено у 6,4 млрд. грн., а від пошкодження лісового фонду — у 162,8 млрд. грн;

- загроза забруднення довкілля від відходів бойових дій — орієнтовні прораховані збитки: 46,3 млн. грн. у 2024 році та 54,2 млн. грн. у 2025 році. У зв'язку з тим, що територія громади і досі перебуває в зоні активних бойових дій, продовжується робота по збору інформації щодо засмічення довкілля та природних ресурсів внаслідок надзвичайних ситуацій та/або збройної агресії та бойових дій і передається до Державної екологічної інспекції Донецької області для можливого розрахунку розміру шкоди.

Управління відходами та ліквідація стихійних звалищ.

Попри складні умови та мінну небезпеку, комунальні служби громади та партнерські організації здійснювали системні заходи щодо збереження санітарного стану та мінімізації екологічних ризиків.

Протягом 2021-2025 років діяльність із підтримання санітарного благополуччя та прибирання на території громади здійснювало комунальне підприємство «Лиманський Зеленбуд», це комплекс робіт із очищення та благоустрою території громади, ліквідація несанкціонованих звалищ.

Внаслідок масових руйнувань та утворення великої кількості відходів, комунальному підприємству довелось суттєво збільшити обсяги робіт. За 2023–2025 роки ліквідовано значні масиви стихійних сміттєзвалищ та локальних осередків забруднення, зокрема:

- ліквідовано більше ста стихійних звалищ загальним обсягом 22,7 тис.м³, у тому числі за рахунок субвенції з обласного бюджету – 1,9 тис. м³;

- упродовж 2023–2024 років додатково ліквідовано 1,5 тис. м³ відходів з окупаційного періоду.

Отримано технічну допомогу для підсилення спроможності громади в управлінні відходами:

- 15 контейнерів для побутових відходів 7 м³ — придбані за кошти обласної субвенції;
- 10 контейнерів 7 м³ отримані в межах проєкту МТД (Фонд “Партнерство за сильну Україну”);
- від міжнародних партнерів — 3 сміттєвози, автопідйомник, вантажний автомобіль та інша спецтехніка, необхідна для очищення територій від будівельних відходів та уламків;
- за рахунок обласної субвенції придбано 3 екскаватори-навантажувачи та сміттєвоз із порталним навантаженням;
- отримано від департаменту екології та природних ресурсів облдержадміністрації екскаватор-навантажувач та самоскид.

Завдяки цим ресурсам громада суттєво збільшила темпи прибирання та змогла запобігти утворенню нових осередків забруднення, що було особливо критичним у прифронтових умовах.

Повноцінне впровадження плану поводження з відходами буде можливе після стабілізації безпекової ситуації.

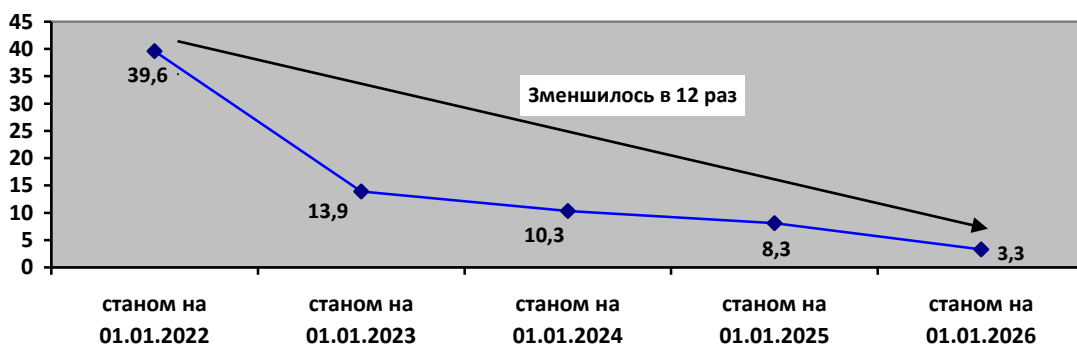
2. ХАРАКТЕРИСТИКА НАСЕЛЕННЯ ТА ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ

2.1. Чисельність населення і демографічна ситуація.

Станом на 01.01.2022 року середньорічна чисельність постійного населення становила 39,6 тис. осіб та 23 тис. внутрішньо переміщених осіб 2014-2015 років.

На момент деокупації на території громади залишались лише 10,3 тис. осіб. На 01.01.2023 населення збільшилось до 13,9 тис. осіб. Але в зв'язку з близькістю до лінії фронту та активними бойовими діями кількість населення почала поступово зменшуватись. За оперативними даними чисельність населення, яке мешкала в громаді станом на 01.01.2026 року склала 3,3 тис. осіб та зменшилась з початку повномасштабного вторгнення Російської Федерації майже в 12 разів (Малюнок. 1).

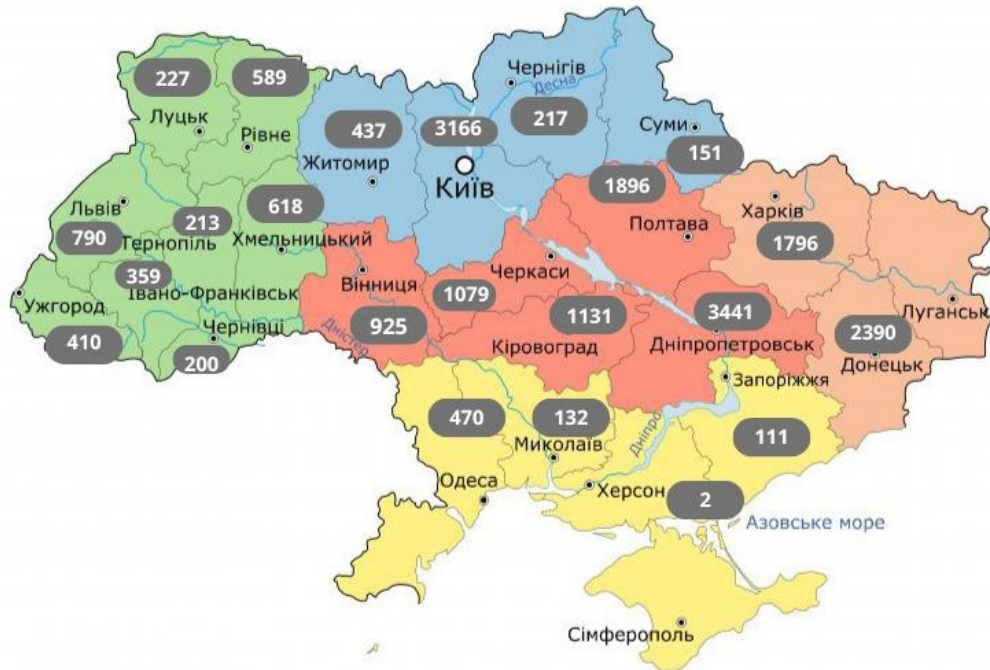
Малюнок. 1. Динаміка чисельності населення за період 2021-2025 роки, тис. осіб

Станом на 1 грудня 2025 року географію переміщення мешканців громади до

більш безпечних регіонів України з метою збереження життя та здоров'я характеризує наступна мапа. Найбільша кількість переміщених мешканців Лиманщини концентрується в Дніпропетровській, Київській областях та на території Донецької області, підконтрольній уряду України (Малюнок 2.)

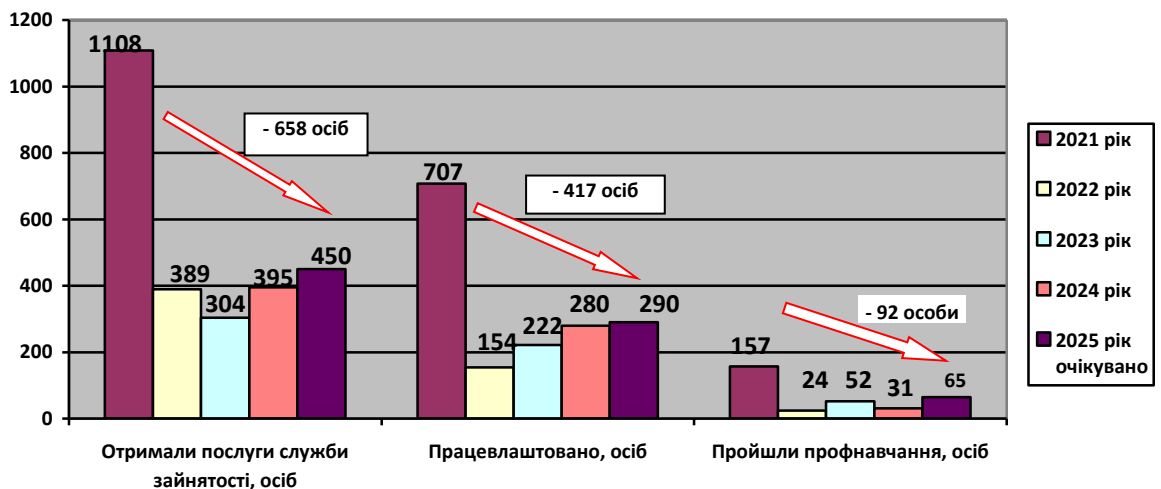

2.2. Зайнятість населення та безробіття.

За період 2021-2025 років зменшилась кількість:

- на 658 безробітних, які отримували послуги служби зайнятості: 2021 рік-1108 осіб, 2025 рік- 450 осіб;
- на 417 працевлаштованих: 2021 рік -707 осіб, 2025 рік- 290 осіб;
- на 92 особи, які отримали професійне навчання за направленням служби зайнятості: 2021 рік - 157 осіб, 2025 рік- 65 осіб (Малюнок 3).

Малюнок 3. Аналіз ринку праці на території Лиманської громади

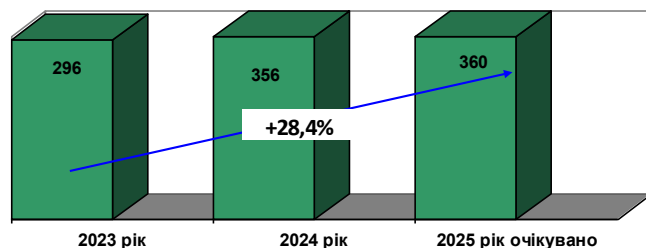

Очікується збільшення кількості вакансій, поданих роботодавцями: з 296 у 2023

році до 360 одиниць у 2025 році (Малюнок 4).

Малюнок 4. Динаміка кількості вакансій, поданих роботодавцями, одиниць

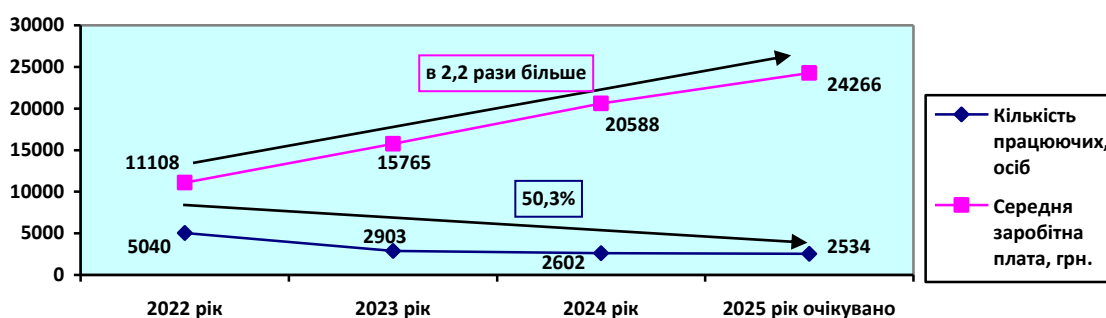

Протягом 2021-2024 років у громадських та суспільно-корисних роботах прийняли участь 2,9 тис. осіб, витрати бюджету громади склали 1,3 млн. грн. Протягом січня-вересня 2025 року залучено до даних робіт 950 осіб, кошти місцевого бюджету становлять 462,3 тис. грн.

2.3. Доходи населення і заробітна плата

До повномасштабного військового вторгнення РФ на територію України, моніторинг з питань оплати праці по бюджетуютьорюючим підприємствам здійснювався по 33 підприємствам. Протягом 2021 року фонд оплати праці згідно моніторингу становив 1 млрд. 568 млн. 500 тисяч грн., середньомісячна заробітна плата одного штатного працівника – 13782 грн, середньооблікова чисельність штатних працівників становила 9,5 тис. осіб. Після деокупації Лиманської МТГ моніторинг здійснюється по 9-ти бюджетуютьорюючим підприємствам громади (Малюнок 5).

Малюнок 5. Динаміка заробітної плати та чисельності працюючих по бюджетуютьорюючим підприємствам

За 2025 рік очікуваний фонд оплати праці по бюджетуютьорюючим підприємствам становитиме 737,9 млн. грн. та збільшився до показника 2022 року на 9,8%.

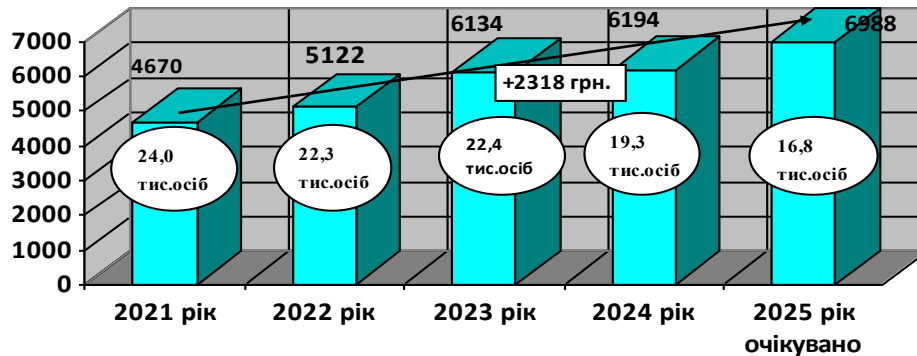
Середньомісячна заробітна плата складатиме 24266 грн., що в 2,2 рази більше 2022 року, при цьому середньооблікова чисельність штатних працівників до кінця року очікувано становитиме 2,5 тис. осіб та вдвічі зменшилась відносно 2022 року.

Станом на 01.01.2022 року на території громади послуги надавались відділом обслуговування громадян №3 (сервісний центр) Головного управління Пенсійного фонду України в Донецькій області. В Ярівському, Рубцівському, Рідкодубівському, Ямпільському та Зарічнянському старостинських округах працювали агентські пункти Пенсійного фонду.

Після деокупації Лиманської МТГ протягом жовтня 2022 – грудня 2025 років надано 12,2 тисячі послуг, у тому числі 7,1 тисяча за місцем дислокації сервісного центру в м. Лиман та 5,1 тисяча послуг у складі «мобільного офісу» під час виїздів по старостинських округах та мікрорайонах м. Лиман.

Чисельність одержувачів пенсій скоротилась з 24 тисяч осіб у 2021 році до 16,8 тисячі осіб у 2025 році. Середньомісячний розмір виплат на 1 пенсіонера збільшився на 2318 грн: з 4670 грн у 2021 році до 6988 грн у 2025 році (Малюнок 6).

Малюнок 6. Аналіз розміру середньомісячних виплат на одного пенсіонера, грн.

3. НАЯВНА ІНФРАСТРУКТУРА

3.1. Транспортна інфраструктура.

Лиманська громада має вигідне географічне розташування – на межі трьох областей: Донецької, Луганської та Харківської. Відстань до стратегічно важливих міст:

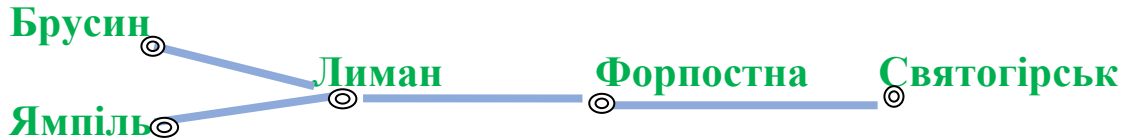
Протяжність доріг із твердим покриттям – 318 км.

Автостанцією м. Лиман обслуговувались приміські, міжміські та міжнародні сполучення. По місту Лиман перевезення здійснювалось за маршрутом «Автостанція-Зелений Клин» 35 оборотними рейсами. Сільські населені пункти обслуговувались 9 приміськими маршрутами.

У зв'язку з активною фазою бойових дій громадський транспорт на території громади не функціонує. Завдяки співпраці з БО БФ «Адра України» надавались мешканцям громади відповідно до графіку соціальні перевезення з метою відвідати установи банків, поштових відділень та інших соціальних закладів.

Залізничне сполучення. Через станцію Лиман згідно графіку руху до повномасштабного вторгнення були призначені пасажирські поїзди та приміські потяги. На території Лиманської МТГ розташовані залізничні станції:

Після деокупації протягом 2023-2024 років було відновлено залізничне сполучення приміських потягів. Із відновленням бойових дій та складною безпековою ситуацією залізничне сполучення не здійснюється.

3.2. Житлово-комунальне господарство.

Комунальне підприємство «Лиманська СЄЗ» утримувало 236 багатоквартирних будинків загальною площею 286,3 тис. м² та 5243 кількістю квартир. Із початком військових дій, під час окупації та активної фази бойових дій, пошкоджено 211 та зруйновано 25 багатоповерхівок. Протягом 2023-2025 років проводились заходи із ліквідації наслідків бойових дій, консервації та поточні ремонти покрівель, вікон та дверей. Було виготовлено 15 технічних звітів на повністю знищені багатоповерхівки.

Загальна кількість приватних будинків в громаді складала 21420 одиниць, з яких 2801 будинок зруйнований та 8603 пошкоджені. Нажаль, ці цифри фактично є більшими, так як через активні бойові дії неможливо провести повну інвентаризацію їх кількості.

Протягом 2023-2025 років до Державного реєстру пошкодженого та зруйнованого майна внесено 7427 об'єктів.

По 105 об'єктам відповідно до оперативної інформації щодо реальних збитків, упущеної вигоди, руйнувань та пошкоджень майна, орієнтовна сума збитків складає 1 млрд 645 млн. гривень, у т.ч. по об'єктах (одиниць):

- 37-підприємства сільського господарства;
- 5-промислові підприємства;
- 50-відділи та управління міської ради;
- 13-комунальні та інші заклади.

Станом на 01.12.2025 для отримання компенсації за зруйновані об'єкти знищеного майна до Державного реєстру пошкодженого і знищеного майна надійшло 2130 заяв, сформовано 573 сертифікати.

3.3 Комунальна інфраструктура та інженерні мережі.

На момент деокупації у жовтні 2022 року на території Лиманської МТГ були повністю відсутні: тепло-, водо-, електро- та газопостачання.

Послуги з *водопостачання та водовідведення* надавало Лиманське ВУВКГ

КП “Компанія “Вода Донбасу”. Підприємство у своєму підпорядкуванні має:

237 км водопровідних мереж, в т.ч.:

118 км – каналізаційних мереж;

3 водонапірні станції;

1 очисна каналізаційна споруда;

27 свердловин.

Лиманському ВУВКГ передані на обслуговування водопровідні мережі с. Дробишеве, с. Ставки, с. Лозова, с. Рубці.

Після деокупації громади, протягом 2022-2023 років, було підключено 2451 абонентів, встановлено замість зруйнованої водонапірну башту в с. Рубці. Зруйновані башти в селах Рідкодуб та Ставки відновити не вдалось через відсутність доступу до об'єктів.

Через значні руйнування житлового сектору; витіки на трубопроводах і в колодязях, збільшились втрати води. На зимовий період через відсутність опалення та для попередження розмерзання систем у багатоповерхівках водопостачання відключено.

Підприємство обслуговувало 14207 абонентів, із них 10433 по м. Лиман та 3774 старостинських округах.

Будівлі підприємства зазнали значних пошкоджень та руйнувань не тільки під час тимчасової окупації, а й протягом 2023-2025 років під час активних бойових дій.

Централізоване теплопостачання на території Лиманської МТГ надавала виробнича одиниця обласного комунального підприємства «Донецьктеплокомуненерго» «Лимантепломережа». Загалом теплопостачання здійснювалось від 14 котелень загальною потужністю 52,5 МВт/год (42 котли), які працювали на газовому паливі.

Протяжність теплових мереж у двотрубному обчисленні нараховувала 25 км.

До централізованої подачі теплової енергії було підключено 331 будівлю, у т.ч.:

210 – багатоквартирних житлових будинків (5547 абонентів);

12 – навчальних закладів;

2 – заклади охорони здоров'я.

Із початком військової агресії Російської Федерації проти України та під час тимчасової окупації було зруйновано будівлі котелень, обладнання було евакуйоване, тому опалювальні періоди з 2022 по 2025 рік не проводились.

Електропостачання в громаді надає АТ «ДТЕК Донецькі електромережі» з 398 електропідстанціями, з яких підключено лише 210.

У 2021 році до мереж електропостачання було підключено 21401 абонентів. Під час тимчасової окупації громади електроенергія на території громади була відсутня. Після деокупації підключено 12896 абонентів.

Під час воєнних дій всі **мережі зовнішнього освітлення** зруйновані, а саме 5200 світлоточок та 920 км мережі освітлення на території Лиманської МТГ.

Газопостачання в громаді надавало Слов'янське УГГ 10993 абонентам, після деокупації було підключено 2045 абонентів, проводились роботи по ремонту об'єктів системи газопостачання після обстрілів. У зв'язку з загостренням бойових дій та

значними руйнуваннями газопостачання до Лиманської МТГ припинено.

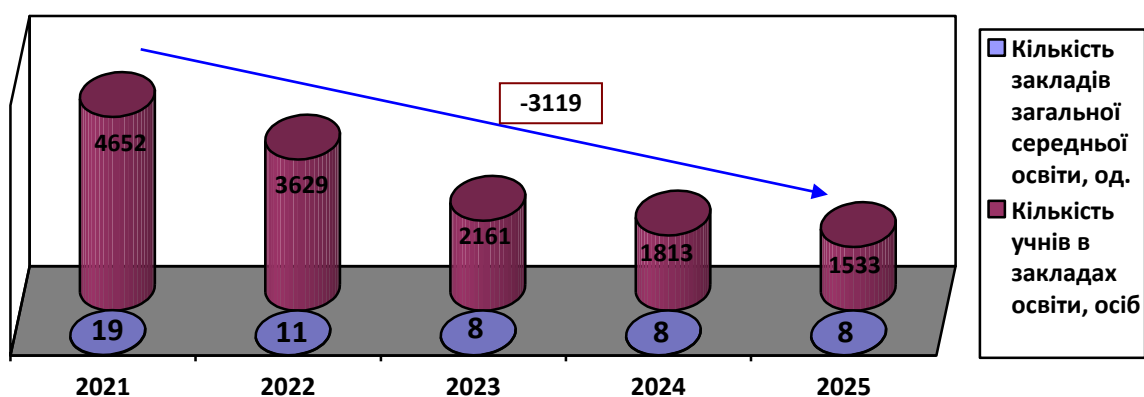
4. СОЦІАЛЬНА ІНФРАСТРУКТУРА

4.1. Мережа закладів освіти.

В громаді на початку 2022 року надавали загальну середню освіту 19 закладів загальної середньої освіти (9 шкіл, 1 ліцей, 9 навчально-виховних комплексів, з них 8 комплексів «школа-сад» та 1 – НВК «гімназія – ЗОШ 1 ступеню»), в яких навчалися 4652 учня. Із загального числа 6 загальноосвітніх шкіл розташовані в місті, 13 – у сільській місцевості.

У зв'язку з тимчасовою окупацією громади, масовою міграцією населення та зменшенням кількості учнів, шкільна мережа була оптимізована під нові умови роботи. Протягом 2022-2024 років діяльність 11 закладів загальної середньої освіти була призупинена. Здобувачі освіти та працівники цих закладів були переведені у працюючі заклади. Проведена зміна типу та найменування закладів. У 2025 році мережа складається із 8 ліцеїв з трьома рівнями освіти. Послідовно кількість учнів зменшилась в усіх закладах освіти (Малюнок 7).

Малюнок 7. Динаміка кількості учнів та закладів загальної середньої освіти за 2021-2025 роки

Евакуйовано за кордон 555 здобувачів освіти, в інші регіони України – 956 здобувачів освіти. У закладах загальної середньої освіти навчаються 38 здобувачів освіти, які знаходяться на тимчасово окупованих територіях.

Середня наповнюваність класів на 01 вересня 2025 року в міських школах складає 15,8 здобувачів освіти в одному класі, старостинських округах – 12,6. У порівнянні із попередніми роками наповнюваність зменшується.

Вживаються заходи забезпечення учасників освітнього процесу пристроями (комп'ютерною технікою та аксесуарами, планшетами, ноутбуками/хромбуками) для організації дистанційного навчання.

У 2025 році до міського банку обдарованих учнів внесені 442 школяра Лиманської громади 1-11 класів із 8 ліцеїв громади, що стали переможцями обласних та всеукраїнських виховних заходів, у 2024 році – 429 учнів.

З метою підтримки внутрішньо переміщених мешканців Лиманської громади функціонують дві освітні локації, які знаходяться в м. Київ та в м. Дніпро, де саме найбільша кількість евакуйованих здобувачів освіти та педагогічних працівників. У м.

Дніпро знаходяться 65 здобувачів освіти та 11 педагогів, у м.Київ – 47 здобувачів освіти та 13 педагогів.

У 2024-2025 навчальному році до роботи в хабі м. Дніпро були залучені 65% учителів, було проведено 42 заходи для учнів щодо викладання історії, хімії, фізики, географії, математики та психологічного розвантаження. Заходи на базі центру регулярно відвідували 37 учнів, що складає 57% від загальної кількості учнів, які мешкають в м. Дніпро.

Протягом 2024-2025 навчального року учні та педагоги Лиманщини відвідали в очному форматі 22 заходи, які проводилися в межах роботи освітнього хабу «Донеччина» у м. Києві. Безпосередньо педагогами Лиманської громади було проведено 9 заходів в очному форматі. Протягом навчального року у заходах, які проводилися в межах роботи освітнього хабу «Донеччина» взяли участь 33 учні Лиманської громади, що становить 77% від загальної кількості дітей, які тимчасово перебувають у м. Київ.

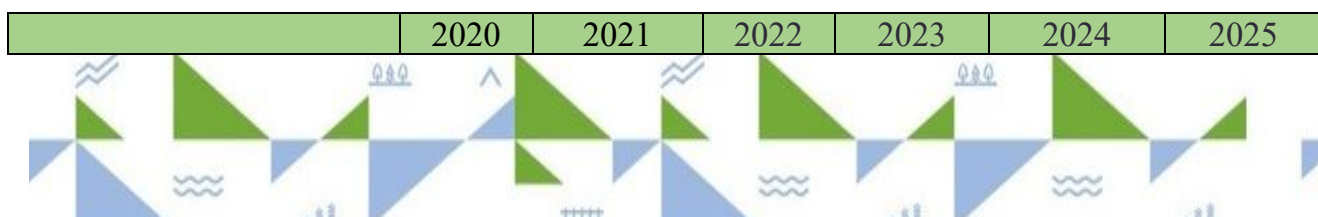
Стратегічною метою освіти є відновлення повноцінного освітнього процесу після активних бойових дій на території громади; забезпечення дистанційної освіти для всіх здобувачів освіти громади, які знаходяться не тільки в межах України, а також за кордоном або в окупації; використання сучасних інформаційних технологій для забезпечення освіти; підвищення якості освіти, всебічний розвиток, виховання і соціалізація кожної дитини, яка усвідомлює себе громадянином України, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя та створення відповідних умов для здобуття якісної освіти та виховання.

На території громади в 2021 році було розташовано 14 закладів *дошкільної освіти* та 8 дошкільних відділень навчально – виховних комплексів, у тому числі 9 – у місті і 13 – у сільській місцевості. У зв'язку з активними бойовими діями на території громади всі заклади дошкільної освіти призупинили свою діяльність. З 17 листопада 2025 року відновили роботу 3 заклади дошкільної освіти: №3, 8 та Шандриголівський, функціонують у дистанційному форматі 3 групи (20 дітей).

4.2. Інклюзивна освіта. Комунальна установа «Інклюзивно-ресурсний центр» Лиманської міської ради Донецької області (далі – ІРЦ) розпочала свою діяльність у листопаді 2018 року. Із серпня 2021 року установа функціонувала в приміщенні, де був проведений капітальний ремонт, встановлено обладнання для забезпечення доступності до освіти осіб з особливими освітніми потребами. У 2022 році в ІРЦ працювали 7 осіб.

Станом на 01 листопада 2025 року Інклюзивно-ресурсний центр продовжує свою діяльність у дистанційному форматі. Будівля Центру – пошкоджена внаслідок бойових дій. Надання послуг в ІРЦ забезпечують 5 педагогічних працівників із вищою спеціальною освітою: директор – практичний психолог; вчитель-дефектолог; вчитель-логопед; вчитель – реабілітолог; практичний психолог.

Протягом 2020-2021 років відбувалось поступове збільшення кількості класів та, відповідно, учнів, охоплених інклюзивною освітою у закладах загальної середньої освіти. Повномасштабне військове вторгнення Російської Федерації в Україну, спричинило тимчасове зменшення охоплення дітей інклюзивною освітою.

Інклюзивних класів	10	19	9	11	17	16
учнів	13	29	9	14	20	18

Усі діти з особливими освітніми потребами забезпечені комп'ютерною технікою для навчання та підручниками.

4.3. Позашкільна освіта.

Мережа закладів позашкільної освіти до 2022 року складалася з двох закладів: Лиманського міського Центру позашкільної роботи та Дитячо-юнацької спортивної школи м. Лиман. Мережу закладів позашкільної освіти в Лиманській громаді наразі збережено, але вплив воєнних дій призвів до зменшення на 50% працюючих педагогів, тренерів, відповідно гуртків, та різке зменшення контингенту вихованців.

У Центрі позашкільної роботи у 2021 році працювали 16 педагогічних працівників, станом на 21.11.2025 працюють 7. У зв'язку з активними бойовими діями та евакуацією населення, заклад здійснює діяльність у дистанційному форматі.

Мережа гуртків та участь у них вихованців також зазнала суттєвих змін у бік зменшення. Так станом на 01.01.2022 працювало 70 гуртків, у них навчалися 993 вихованця, в 2025 році працюють лише 8 гуртків, у них займаються 98 вихованців.

4.4. Фізичне виховання та спорт. У зв'язку з активними бойовими діями на території громади роботу ДЮСШ м. Лиман було призупинено, а в листопаді 2022 року - відновлено. Після деокупації громади робота ДЮСШ знов проводилася в офлайн режимі у громаді, але у зв'язку з погіршенням безпекової ситуації наразі заклад працює дистанційно. Проведення навчально-тренувальних зборів, занять та змагань проходить за межами Донецької області, у більш безпечних регіонах України.

Із 01 вересня 2024 року 141 учень займались в 11 групах. У 2025/2026 навчальному році в ДЮСШ м. Лиман діє 5 відділень видів спорту: футзал, футбол, настільний теніс, козацький двобій, пауерліфтинг. Відділення з видів спорту включають: 1 групу спеціалізованої базової підготовки (8 учнів); 3 групи базової підготовки (34 учні); 6 груп попередньої підготовки (84 учні). Усього було зараховано 126 учнів, з ними працюють 5 тренерів.

До початку повномасштабного вторгнення на території Лиманської МТГ для охоплення учнівської молоді та жителів громади, бажаючих займатися спортом, також працювали: ФСК «Локомотив» м. Лиман, клуби та федерації, фізкультурно-спортивне товариство «Колос», КЗ «Лиманський центр фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх», було облаштовано локації соціального проекту «Активні парки – локації здорової України» у мікрорайонах “Південний” (Ломоносовське озеро), “Заводський” та с. Торське, встановлено 5 мультифункціональних майданчиків з гумовим покриттям: 3 у м. Лиман, у селищах Дробишеве та Зарічне).

У 2022 році КЗ «Лиманський центр фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх», фізкультурно-спортивний клуб «Локомотив» м. Лиман (місцевий осередок ФСТ), ОКДЮСШ ГО «Донецька ТО ВФСТ «Колос» призупинили свою роботу в зв'язку з активними бойовими діями на території громади. До 2025 року відновлення не відбулося.

Протягом 2021 року на території громади відкрито *єдиний в Україні велокомплекс із сучасною трасою ВМХ*, який включав стартову рампу заввишки 5 метрів з пневматичними стартовими воротами, що поставлено з Франції, чотири прямих з трамплінами висотою від 40 до 190 см та три віражі – усі вони мали спеціальне поверхнєве шарування, розмітку, огороження. Зведено трибуни на 400 місць, по периметру встановлено зовнішнє освітлення з використанням сонячних батарей, навколо велотраси зроблено асфальтну велодоріжку, на фініші – суддівський пункт.

Поруч споруджено триповерховий гуртожиток, що мав тренажерний зал із силовим та інтерактивним обладнанням, медичний і масажний кабінети, конференц-залу, їдальню та кімнати для проживання, з елементами доступності для осіб з інвалідністю.

Під час активних бойових дій та тимчасової окупації території громади велокомплекс знищено. Комунальний заклад “Обласна спеціалізована дитячо-юнацька спортивна школа олімпійського резерву з велосипедного спорту” Донецької області була релокована до м. Знаменка Кіровоградської області.

В умовах дії воєнного стану та проведення активних бойових дій на території Лиманської МТГ, обов’язкової евакуації жителів, кількість осіб, що займаються фізкультурно-оздоровчою роботою та спортом, зменшилась більше ніж у половину, але як і раніше, спортсмени Лиманщини прославляють рідну громаду.

Робота з фізичного виховання та спорту проводиться з залученням обласних спортивних шкіл з видів спорту, клубів та федерацій, вчителів фізичної культури закладів освіти та громадських активістів. З метою популяризації рухової активності серед населення, залучаються діти, молодь та дорослі до занять спортом, до участі в обласних, всеукраїнських змаганнях, чемпіонатах Європи та Світу. Спортсмени здобувають високих результатів в змаганнях на території України та за кордоном.

4.5. Захист прав дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

На території Лиманської міської територіальної громади станом на 01.01.2022 року перебувало 8938 дітей. На обліку служби у справах дітей знаходилось 332 дитини.

Станом на 20.11.2025 року на обліку перебувають 285 дітей, з них:

- 73 дитини під опікою (піклуванням);
- 14 дітей в прийомних сім’ях та дитячих будинках сімейного типу;
- 4 дітей тимчасово влаштовано до сім’ї родичів (знайомих);
- 7 дітей перебувають в державних закладах на повному державному забезпеченні;
- 160 дітей, які постраждали внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів;
- 3 дітей, які опинились у складних життєвих обставинах;
- 24 усиновлених дитини.

Систематично ведеться робота щодо можливості оздоровлення дітей, отримання державної допомоги дітям, яким в поточному році виповнюється 18

років, здійснюється контроль за своєчасним проходженням медичного обстеження дітей та їх законних представників, отриманням освіти. Також підтримується зв'язок та ведеться листування зі службами у справах дітей, центрами соціальних служб, навчальними закладами за місцем проживання опікунів (піклувальників), прийомних сімей, дитячих будинків сімейного типу.

Надається допомога в створенні умов проживання, навчання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які виховуються в дитячому будинку сімейного типу та прийомних сім'ях, які евакуювалися в межах України, консультації щодо дотримання майнових прав дітей Лиманської міської територіальної громади

У зв'язку з повномасштабним вторгненням Російської Федерації на територію України, постійними обстрілами та небезпекою для життя і здоров'я, всі діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування протягом 2024-2025 років евакуйовані з Лиманської громади до більш безпечних регіонів України та за кордон.

Враховуючи наслідки бойових дій, більш актуальною стає підтримка родин, в яких виховуються діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, подальший розвиток сімейних форм виховання, розвиток соціальної послуги – патронатна родина.

4.6. Мережа закладів охорони здоров'я.

В охороні здоров'я до повномасштабного вторгнення галузь була представлена: 2 лікарнями, 12 сімейними амбулаторіями, 16 медичними пунктами тимчасового базування, цілодобовим пунктом невідкладної медичної допомоги, станцією швидкої медичної допомоги, Науково-дослідним інститутом травматології і ортопедії Донецького національного медичного університету, Обласною травматологічною лікарнею. Усі будівлі медичних закладів зазнали значних пошкоджень та руйнувань під час тимчасової окупації та проведення воєнних дій.

Із початком бойових дій Науково-дослідний інститут травматології і ортопедії Донецького національного медичного університету вимушено перемістився до м. Кропивницький, де продовжує надавати вузькоспеціалізовану медичну допомогу населенню.

Для забезпечення населення медичною допомогою в громаді функціонують комунальне некомерційне підприємство «Лиманська центральна районна лікарня» та комунальне некомерційне підприємство «Центр первинної медико-санітарної допомоги».

Стаціонарну медичну допомогу населенню надає КНП «Лиманська центральна районна лікарня». Розгорнуто та функціонує 40 ліжок стаціонару та поліклініка з потужністю 73 відвідувань за зміну.

До структури підприємства входять наступні стаціонарні відділення:

1. Терапевтичне з неврологічними ліжками – 20 ліжок, в т.ч. 5 ліжок неврологічних.
2. Хірургічне – 20 ліжок, в т.ч. 2 ліжка гінекологічних.
3. Поліклінічне відділення, що з 2022 року функціонує у м. Кривий Ріг.

Статистичні дані закладу чітко демонструють вплив війни на доступність медичної допомоги, структуру попиту, кадрову та інфраструктурну спроможність. Від 2022 року спостерігається різке падіння більшості показників, часткове

відновлення у 2023–2025 рр., але до довоєнного рівня система не повернулася.

Різке скорочення стаціонару

- з 181 ліжка → 40
- з 4193 хворих → 631–712 (що в ~6 разів менше)

Амбулаторно-поліклінічна допомога:

- 2021 р. — 71 277 відвідувань
- 2022 р. — 14 647 (падіння у 5 разів)
- 2023 р. — 22 852 (відновлення +56%)
- 2024 р. — 25 777 (поступове зростання)
- 9 міс. 2025 р. — 15 070 (динаміка відновлення зберігається)

Головна тенденція:

Після різкого падіння у 2022 р. — системне відновлення, але ми маємо лише ~36% довоєнного рівня.

Стаціонарна допомога

До вторгнення (2021):

- 181 ліжко
- Висока заповнюваність (43 298 ліжко-днів)
- 4193 пролікованих пацієнти

2022 рік — обвал показників

- Ліжок фактично – 56
- Проліковано: 962 (↓ у 4,3 раза)
- Ліжко-днів: 10 072
- Найбільше падіння: хірургія, гінекологія, акушерство.

Після грудня 2022 — стаціонар на 40 ліжок

2023–2025 рр.

- 2023: 712 хворих, 9181 ліжко-день
- 2024: 631 хворий, 7961 ліжко-день
- 9 міс. 2025: 442 хворих, 5656 ліжко-днів

Загалом: стабілізація, але навантаження у 5–6 разів нижче довоєнного.

Дані КНП «Лиманська ЦРЛ» підтверджують загальнонаціональні тенденції, але показують ще глибший спад, оскільки Лиманська громада є в зоні активних бойових дій.

Система поступово відновлюється, але все ще працює на 30–40% довоєнної потужності. Адміністративний корпус лікарні та будівля інфекційного відділення зруйновані.

Планується переміщення КНП «Лиманська ЦРЛ» до міста Кременчук, Полтавської області та відкриття стаціонарного паліативного відділення на 35 ліжок.

Також буде продовжувати свою роботу Структурний підрозділ клініко – діагностичної поліклініки КНП «Лиманська ЦРЛ» за місцем часткового переміщення у м. Кривий Ріг.

Амбулаторно-поліклінічна допомога на первинному рівні надається Комунальним некомерційним підприємством «Центр первинної медико-санітарної допомоги» Лиманської міської ради. Амбулаторії зазнали значних пошкоджень та руйнувань під час тимчасової окупації та воєнних дій.

На території Лиманської міської територіальної громади в 2025 році працювали амбулаторії ЗПСМ: міська амбулаторія м. Лиман, м-ну «Заводський», яка тимчасово

розташована в дитячому садочку, м-ну «Південний», смт. Дробишеве та Ярова, с. Рубці. У пристосованих приміщеннях надавали первинну медичну допомогу медичні працівники населенню в селищах Ямпіль, Новоселівка, Крива Лука.

Для максимального охоплення населення сіл громади первинною медичною допомогою ЦПМСД, забезпечення безкоштовними медикаментами, була налагоджена співпраця з мобільними медичними бригадами, такими як: «Міжнародний медичний корпус», «Лікарі без кордонів», «Наша допомога», тощо.

Амбулаторно-поліклінічні відвідування:

- 2021 р. — 114,1 тис. відвідувань
- 2022 р. — 52,3 тис. (падіння у 2 рази)
- 2023 р. — 27,1 тис. (падіння у 2 рази)
- 2024 р. — 22,7 тис. (ступове зменшення)
- 9 міс. 2025 р. — 17,4 (динаміка зменшення зберігається).

Кількість укладених декларацій:

станом на 01.01.2021 р.	Станом на 01.01.2022 р.	Станом на 01.01.2023 р.	Станом на 01.01.2024 р.	Станом на 01.10.2025 р.
35282	35832	30656	24527	21302

Кількість укладених декларацій має тенденцію до зменшення кількості пацієнтів, які обрали лікаря, що пов'язано з військовою агресією Російської Федерації проти України та запровадженням воєнного стану, а також враховуючи перебування Лиманської МТГ в зоні проведення активних бойових дій – кількість мешканців, які проживають на території громади значно зменшилася у порівнянні з 2022 роком. У наслідок чого відбувається переукладання декларацій з лікарями за місцем фактичного перебування.

4.7. Мережа закладів культури.

На території Лиманської територіальної громади до 24.02.2022 здійснювали свою діяльність 45 закладів культури:

- Публічна бібліотека, Бібліотека для дітей ім. Т.Г.Шевченка та 21 бібліотека філія, з яких 4 відновили роботу у дистанційному форматі.
  - 20 клубних установ, із яких 3 заклади працюють дистанційно.
  - Народний краєзнавчий музей м. Лиман - будівля та експонати згоріли, відновити роботу неможливо;
  - Музична школа міста Лиман, роботу якої відновлено у дистанційному форматі.
- Із 45 будівель закладів культури 36 – пошкоджено і 9 – зруйновано.

Позашкільна мистецька освіта

У музичній школі м. Лиман до 24.02.2022 навчався 191 учень, працювало 19 викладачів. У зв'язку з наявною небезпекою перебування працівників та учнів музичної школи в зоні проведення активних бойових дій, роботу закладу 2023-2025 навчальних років організовано дистанційно.

Станом на 01.09.2025 року контингент школи складає 40 учнів, які навчаються в класах: музичне мистецтво, фортепіано, скрипка, гітара, сольний спів.

Народний краєзнавчий музей м. Лиман.

До початку повномасштабного вторгнення Російської Федерації в громаді функціонував Народний краєзнавчий музей, приміщення якого знищено.

Всі цінності, музейні фонди, фондово-облікову документацію та предметовий опис пам'яток, які перебували на обліку в музеї, знищені і відновленню не підлягають.

Охорона культурної спадщини.

Лиманщина має унікальні пам'ятки, які відображають історію України та нашого краю, а також є символом національної ідентичності. До 24.02.2022 на території громади налічувалося 344 об'єкта археології та 57 об'єктів історії та культури, з яких 1 – монументального мистецтва.

Отримати точну інформацію про стан об'єктів культурної спадщини через ведення активних бойових дій наразі неможливо.

4.8. Соціальні послуги.

До мережі закладів соціального захисту Лиманської міської територіальної громади належать:

- Управління соціального захисту населення Лиманської міської ради,
- Територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг) м. Лиман,
- Лиманський міський центр соціальних служб,
- Лиманський центр комплексної реабілітації для дітей з інвалідністю.

Соціальний захист населення здійснюється ***Управлінням соціального захисту населення Лиманської міської ради.***

По березень 2023 року фінансування виплат грошових допомог проводилося Міністерством соціальної політики на підставі наявних в базах даних державного підприємства “Інформаційно-обчислювальний центр Міністерства соціальної політики”/Пенсійного фонду України даних щодо одержувачів грошових допомог, пільг та житлових субсидій.

На даний час прийом документів для призначення різних видів державної допомоги здійснюється через Єдину інформаційну систему соціальної сфери (ЄІССС) та програмного комплексу «Інтегрована інформаційна система «Соціальна громада»; проведена робота з питання підключення до захищених каналів зв'язку; поновлено доступ до онлайн сервісів, Єдиного державного вебпорталу електронних послуг «Портал Дія».

1 липня 2025 року в Україні стартував новий етап реформування системи соціального захисту. Згідно з постановами Кабінету Міністрів України №695, №765 та №766, Пенсійному фонду України передані функції з призначення та виплати державних соціальних допомог і соціальних стипендій.

Протягом 2021-2025 років Управлінням соціального захисту населення виконувався широкий спектр завдань, реалізація заходів соціальної підтримки та надання послуг вразливим групам населення і особам похилого віку, людям з інвалідністю, ветеранам, малозабезпеченим, багатодітним, внутрішньо переміщеним особам, тощо.

Станом на 1 жовтня 2025 року на обліку перебувало 21316 ВПО, з них 1047 – особи з інвалідністю, 13371 – особи пенсійного віку.

За період воєнного часу зареєстровано 2639 внутрішньо переміщених осіб. УСЗН надаються консультації з питань соціальних виплат, субсидій та пільг, здійснюється прийом і реєстрація заяв для їх оформлення.

Функціонують «гарячі телефонні лінії» управління, які забезпечують надання роз'яснень і консультацій населенню. З метою наближення соціальної послуги організовано роботу «Мобільного офісу», який відповідно графіку виїжджав по мікрорайонам міста Лиман та в села і селища старостинських округів. Стабільно високим був щорічний прийом заяв на допомогу для проходження опалювального періоду.

	2022	2023	2024	Поточний період (2025)
Прийнято дзвінків на гарячу лінію	–	2864	3481	1384
Прийнято дзвінків на гарячу лінію для військовослужбовців	–	170	278	292
Проведено «мобільних офісів»:	–	173	232	177
- прийнято осіб	–	2761	6960	1720
- прийнятих заяв про призначення різних видів державних допомог	5084	592	983	409
- надано консультацій	–	2761	6960	1720
Прийнято заяв на надання допомоги на опалювальний період	5084	5487	4603	4360
Загальна кількість прийнятих заяв про призначення різних видів державних допомог	–	2820	2797	422

Підтримка населення у період воєнного стану. Постійно проводиться аналіз потреби товарів першої необхідності та продуктів харчування. Налагоджена видача безкоштовного хлібу, забезпечується видача гуманітарної допомоги населенню та допомоги від міжнародних організацій для стабільного проходження опалювального періоду.

Зміст заходу	2023	2024	2025
Видано хліба та хлібобулочних виробів, тис. од.	338,4	226,48	172,59
Видано наборів продуктів харчування, тис. од.	225,3	110,64	47,35
Видано наборів гігієни, тис. од.	41,5	13,08	10,97

Підтримка ветеранів війни, членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України. Узагальнені дані про кількість ветеранів війни, членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України у поточному та минулому періодах:

	01.01.2023	01.01.2024	01.01.2025	Поточний період (2025)
Загальна кількість військовослужбовців, осіб	335	356	415	477

Учасники бойових дій, осіб	45	53	63	65
Особи з інвалідністю внаслідок війни	7	12	15	19
Члени сім'ї загиблих ветеранів війни, осіб	4	29	44	51
Військовослужбовці, звільнені з полону, осіб	Відомості відсутні	Відомості відсутні	Відомості відсутні	6

Загальна кількість військовослужбовців зросла з 335 осіб у 2022 році до 477 осіб у поточному періоді 2025 року (+42%). Чисельність учасників бойових дій збільшилася з 45 осіб у 2023 році до 65 осіб у 2025 році (+44%). Кількість осіб з інвалідністю внаслідок війни збільшилась з 7 осіб у 2023 році до 19 осіб у 2025 році. Відбулось різке зростання кількості членів сімей загиблих ветеранів війни — з 4 осіб у 2023 році до 51 особи у 2025 році. У 2025 році звільнено з полону 6 військовослужбовців, що формує нову категорію для соціальної підтримки.

Для підтримки ветеранів війни та членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни та Захисників, Захисниць розроблені та затверджені розпорядженнями начальника Лиманської міської військової адміністрації наступні програми:

- Комплексна програма щодо медичного, соціального забезпечення, адаптації, професійної підготовки (перепідготовки) осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України.
- Програма соціальної підтримки «Турбота»
- Програма надання одноразової грошової допомоги військовослужбовцям.
- Програма надання одноразової грошової допомоги військовослужбовцям, які підписали контракт з військовою частиною А 3719.

Програми спрямовані на формування системної підтримки військовослужбовців, ветеранів та членів їхніх родин, сприяють збереженню бойового потенціалу та відновленню людського капіталу в умовах тривалого збройного протистояння.

У зв'язку з введенням в Україні воєнного стану за рекомендацією Мінсоцполітики **територіальним центром соціального обслуговування (надання соціальних послуг) м. Лиман** соціальні послуги в громаді надаються екстренно (кризово) за неможливості застосування загального порядку організації та надання соціальних послуг.

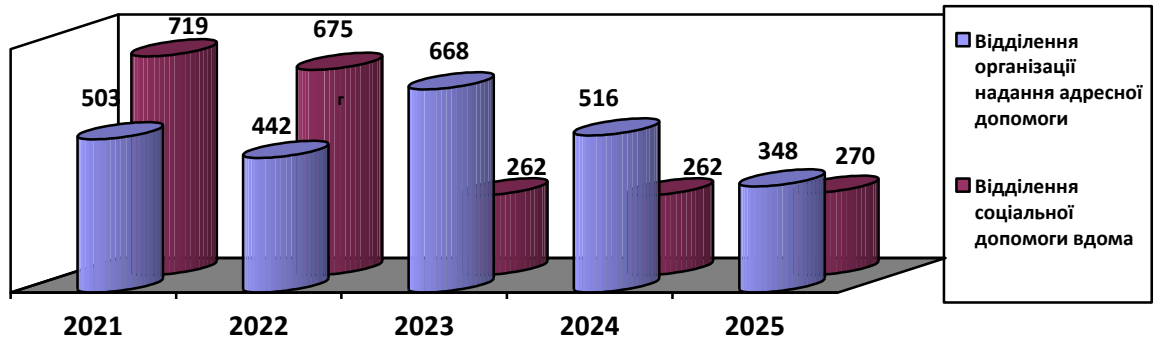
Рішення про надання чи відмову у наданні соціальних послуг екстрено (кризово) приймається невідкладно, не пізніше однієї доби з моменту одержання відповідної заяви, звернення, повідомлення. У зв'язку з погіршенням безпекової ситуації на території громади надання соціальних послуг було частково скорочено, але дистанційно надаються послуги з інформування, консультування, представництва інтересів.

Послуги надаються двома відділеннями: соціальної допомоги вдома і організації надання адресної натуральної та грошової допомоги (Малюнок 8 та 9).

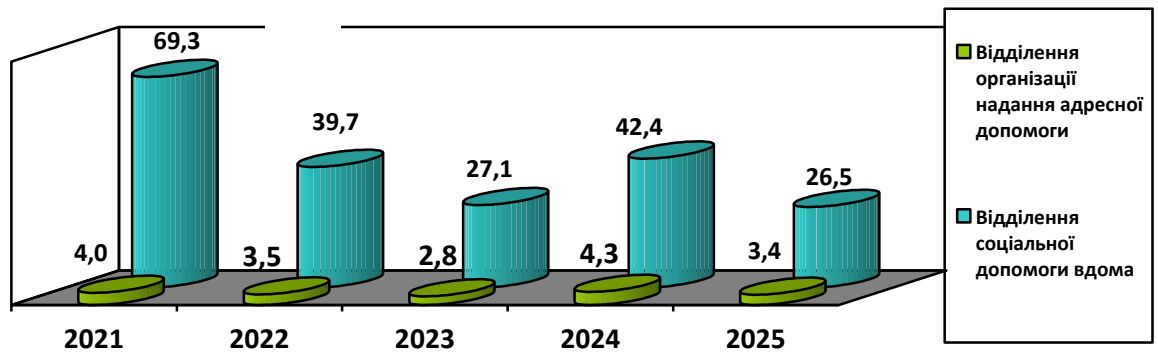
Малюнок 8. Здійснено обслуговування населення відділеннями за 2021-

2025 роки, осіб

Малюнок 9. Надано послуг відділеннями за 2021-2025 роки, тисяч одиниць.

Під час бойових дій будівлі відділення стаціонарного догляду для постійного проживання в с. Рубці повністю зруйновані, 29 підопічних відділення евакуйовано до будинків – інтернатів та комунальних установ соціальної сфери у більш безпечні регіони України.

Лиманський міський центр соціальних служб надає послуги та проводить соціальну роботу із сім'ями, дітьми та молоддю, які належать до вразливих груп населення та/або перебувають у складних життєвих обставинах.

Здійснює соціальний супровід та консультування прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу, надання соціальних послуг екстрено в умовах воєнного стану, тощо.

У 2021 році на обслуговуванні в центрі знаходилось 374 сімей/осіб, які отримали 834 послуги. У травні 2022 року приміщення центру внаслідок ворожого обстрілу зруйновано, втрачено майно та документацію.

В липні 2022 року робота була відновлена в дистанційному форматі.

	2021	2022	2023	2024	Поточний
--	------	------	------	------	----------

					період (2025)
Кількість родин/осіб на обслуговуванні	374	24	389	275	97
Загальна кількість наданих послуг	834	92	955	608	542

Після деокупації громади була організована та функціонувала бригада соціально-психологічної допомоги постраждалим від домашнього насильства. Протягом 2024 року отримано 119 повідомлень, здійснено 94 виїзди, 108 родин отримали допомогу. У вересні 2025 року робота бригади вимушено зупинена через безпекову ситуацію.

У 2025 році введена нова посада «фахівець із супроводу ветеранів та демобілізованих осіб», що надало можливість отримувати послуги військовослужбовцям та членам їх родин.

Новий напрям в роботі центру – забезпечення проходження програм для кривдників. Протягом 2025 року надійшло 10 вироків.

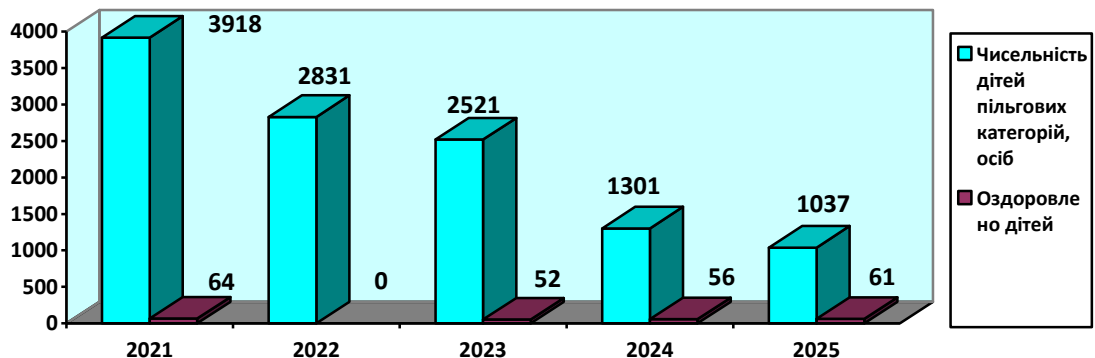
Лиманський центр комплексної реабілітації для дітей з інвалідністю після повномасштабного вторгнення РФ відновив свою роботу з 11 квітня 2023 року. Спеціалістами центру надаються реабілітаційні та інформаційно-консультативні послуги для 9 дітей з інвалідністю у дистанційному режимі (у 2021 році реабілітацію проходили 16 дітей).

У 2024 році надано 823 реабілітаційні послуги, у 2025 – 797 послуг. Онлайн-заняття та консультації проводять соціальний вихователь та вчитель-логопед.

4.9. Підтримка сім'ї та дітей.

Із 2023 року з метою зменшення негативного впливу воєнних подій на дітей, а також забезпечення їх психологічної реабілітації та покращення ментального здоров'я, вжито заходів щодо забезпечення оздоровленням та відпочинком в КП «ОДМСОК «Перлина Донеччини» в Закарпатській області на базах санаторіїв «Карпати» (с. Карпати) та «Сонячне Закарпаття» (с. Поляна) (Малюнок 10).

Малюнок 10. Динаміка чисельності дітей пільгових категорій та забезпечення їх оздоровленням протягом 2021-2025 років, осіб

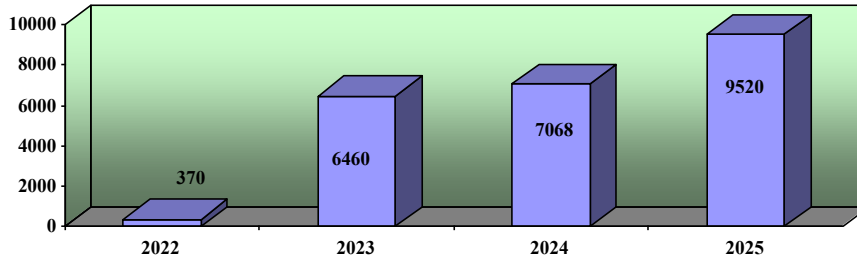
Наявне поступове зростання кількості дітей, охоплених оздоровленням та

відпочинком у 2023–2025 роках.

4.10. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій.

Із метою організації заходів щодо попередження випадків переохолодження людей в умовах відсутності опалення в житлових будинках внаслідок бойових дій, в 2022 році на території Лиманської МТГ були розгорнуті 4 Пункти незламності.

Малюнок 11. Відвідування Пунктів незламності протягом 2022-2025 років, осіб:

Для своєчасного інформування місцевого населення про повітряну небезпеку, на території міста Лиман після деокупації у 2022 році відновлена робота частини елементів централізованої системи оповіщення, що була зруйнована внаслідок бойових дій в 2022 році та в період тимчасової окупації, а саме – відремонтовані три сирени (ревуни), які встановлені на адміністративних будівлях, що приводяться у дію в ручному режимі.

На території громади визначено 92 найпростіші укриття. За кошти місцевого бюджету придбані 14 первинних мобільних укриття, які були встановлені в місцях масового скупчення людей (зупинки громадського транспорту, відділення банків, Нової пошти, ринків). У співпраці з благодійними організаціями були встановлені в 2025 році три первинні мобільні укриття в с. Рубці, с. Яцьківка, с. Новоселівка.

У зв'язку з активними бойовими діями на території громади проблемним питанням залишається організація оперативного та гуманітарного розмінування на території громади, у тому числі землях сільськогосподарського призначення та об'єктах природно-заповідного фонду.

4.11. Адміністративні послуги. Центр надання адміністративних послуг розпочав роботу з 01 липня 2013 року. ЦНАПом в 2021 році надавалось 218 адміністративних послуг. З метою доступності надання адміністративних послуг було створено 3 віддалених робочих місця адміністратора в с. Новоселівка, с. Яцьківка, с. Ямпіль. Функціонував “Мобільний ЦНАП” – спеціально обладнаний транспортний засіб, який виїжджав у віддалені населені пункти громади або до громадян, які не могли відвідати стаціонарний центр. Наразі автомобіль евакуйовано в більш безпечне місце на території України.

Для забезпечення умов для перебування та обслуговування осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення ЦНАП, було облаштовано пандусом, спеціально обладнаною санітарною кімнатою, місцем для тимчасового розміщення дитячих

колясок, забезпечено платіжним терміналом.

За допомогою 2 мобільних валіз “Мобільний адміністратор” надано можливість обслуговування адміністратором центру за місцем проживання/перебування суб’єкта звернення (житло, заклади охорони здоров’я та соціального захисту, тощо) за допомогою ручного мобільного комплексу програмних та технічних засобів з вільним доступом до Інтернету.

Із початком повномасштабного вторгнення роботу було припинено та відновлено після деокупації з 10 квітня 2023 року.

Із відновленням роботи отримано та застосовуються доступи до:

- Реєстру територіальної громади;
- Державного реєстру речових прав на нерухоме майно;
- Порталу Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва;
- Веб-порталу електронних послуг “Портал Дія”.

Наразі в ЦНАПі *відвідувачам доступні:*

- 108 адміністративних послуг (154,3% до 2024 року) зокрема в сфері: житлово-комунального господарства, містобудування та архітектури, у справах дітей, у справах ветеранів, Держгеокадастра та комплекс електронних послуг, передбачений веб-порталом ДІЯ;

- комплекс послуг у відновленому реєстрі територіальної громади, зокрема: реєстрація та зняття з реєстрації місця проживання осіб, в тому числі дітей віком до 14 років;

- місце самообслуговування (надається допомога в реєстрації електронної пошти, ксерокопії та скануванні документів, отриманні електронних послуг через Єдиний портал державних послуг Дія, інші послуги);

- консультації та комунікація з адміністратором ЦНАПу телефоном або електронною поштою.

Проводиться актуалізація відомостей, що містять персональні дані осіб; формуються Витяги про місце проживання, надаються довідки нотаріусам та державним адміністраторам про зареєстровані місце проживання та право власності на об’єкти нерухомого майна.

Завершена робота з оцифрування реєстрових книг об’єктів нерухомого майна, розташованих на території Лиманської МТГ та розпочато видачу довідок щодо державної реєстрації речових прав на нерухоме майно, що виникли в установленому законодавством порядку до 01.01.2013 року.

Усього було оцифровано 260 реєстрових книг об’єктів житлової та нежитлової нерухомості, що розташовані на території Лиманської ТГ, відскановано 33125 записів.

Інвентарні книги та справи евакуйовані в більш безпечні міста зберігання.

Кількісні та якісні показники роботи.

За період роботи з 10.04.2023 по 01.12.2025:

- видано 2,3 тисячі Витягів з реєстру територіальної громади;
- проведено актуалізацію даних військовозобов’язаних 603 особам;
- подано 1,3 тисячу інформаційних повідомлень про пошкоджене та знищене нерухоме майно;
- проведено реєстрацію місця проживання 260 осіб;

- знято 1,7 тисячу осіб із реєстрації місця проживання;
- актуалізовано персональні дані осіб в реєстрі територіальної громади (внесено актуальні паспортні дані, ідентифікаційні коди, відскановано фотокартки, виправлені помилки) – 7,0 тис. осіб. В частині актуалізації даних зареєстрованих осіб за відповідною адресою оновлено дані по 585 вулицям громади, відскановано 21278 адресних карток;
- прийнято 1,8 тисячу заяв про проведення обстеження нерухомого майна, зруйнованого чи пошкодженого внаслідок надзвичайної ситуації воєнного характеру, спричиненої збройною агресією Російської Федерації;
- опрацьовано 1,8 тисячу зауважень ДМС та помилок в реєстрі територіальної громади;
- перенесено на нову адресу реєстрації, в зв'язку з уточненням, 220 осіб;
- опрацьовано 1,1 тисячу запитів від нотаріусів щодо реєстрації місця проживання померлих осіб для оформлення спадщини;
- видано 1,8 тисячу довідок щодо державної реєстрації речових прав на нерухоме майно;
- надано 50 копій матеріалів технічної інвентаризації об'єктів нерухомого майна;
- зареєстровано та надано допомогу в отриманні паспортів громадянина України у формі картки (ID) та для виїзду за кордон 180 особам.

В рамках Проєкту “Демократичне врядування у Східній Україні” від програми Агентства США міжнародного розвитку (USAID), ЦНАП забезпечено ноутбуками, моніторами, принтерами та іншим необхідним обладнанням.

4.12. Впровадження заходів територіального планування.

Упродовж 2022-2025 років видано та здійснено реєстрацію до Порталу Єдиної державної системи у сфері будівництва:

50 – будівельних паспортів на забудову земельних ділянок;

251 – присвоєння, зміну, коригування адреси об'єкта будівництва та об'єкта нерухомого майна;

117 - реєстрацію документів щодо експлуатації об'єкта будівництва.

Проведено інвентаризацію наявної містобудівної документації населених пунктів громади.

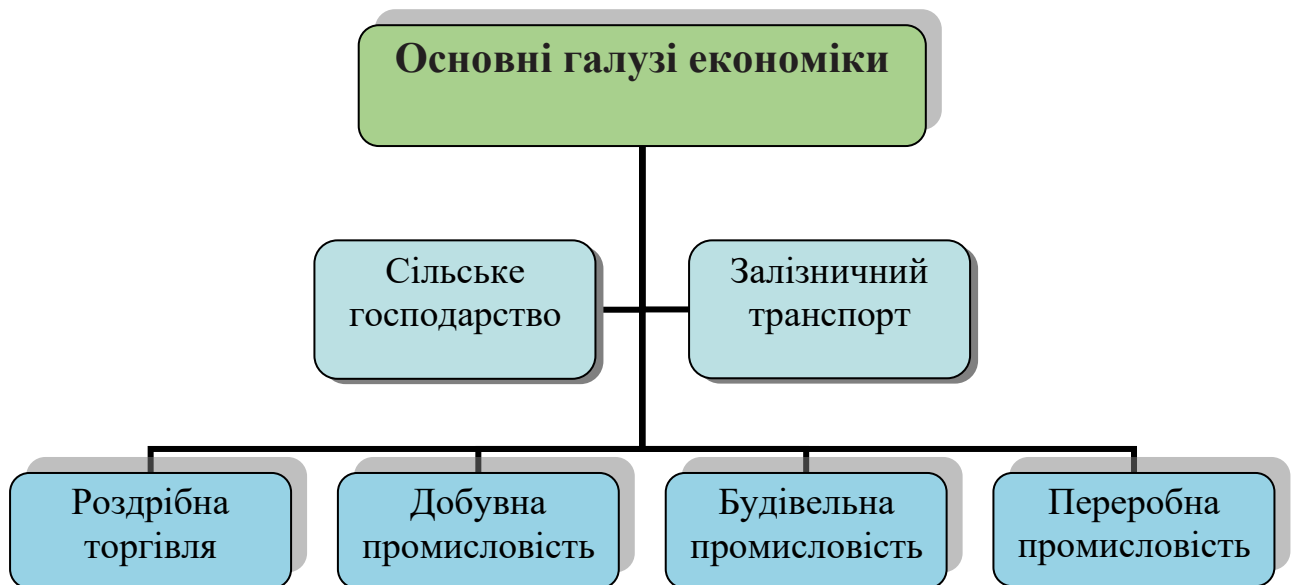
За результатами містобудівного моніторингу здійснюється аналіз необхідності внесення змін у наявну містобудівну документацію.

Проведено верифікацію вулиць у Єдиному державному реєстрі адрес та розпочато роботу з верифікації адрес (номерів будівель).

Здійснюється ґрунтовний аналіз відповідності сучасним підходам містобудування, планування заходів необхідності виготовлення із застосуванням геоінформаційних технологій у цифровій формі актуалізованої картографічної основи населених пунктів громади для розроблення Комплексного плану просторового розвитку території, що буде основою для розроблення Програми комплексного відновлення Лиманщини.

5. ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК

5.1. Промисловість.

Станом на 01.01.2022 року на території Лиманської міської територіальної громади виробничу діяльність здійснювали **7 промислових підприємств**. До початку активних бойових дій на території України, спостерігалась тенденція нарощування виробництва промислової продукції фактично по всім промисловим підприємствам. Протягом 2021 року вироблено:

КТ "ТОВ "СТРОНГКОМ" ДП ЗАТ "Трест Донбастрасбуд" Краснолиманський пісчаний кар'єр	78,6 тис. м3 піску будівельного
ТОВ "Чайка"	4,6 тис. тонн борошна 5 тис. тонн хлібобулочних виробів
ТОВ "ВКФ "Лиманський комбикормовий завод"	10 тис. тонн кормів готових для сільгосптварин
ПП "Полімін-Донбас"	32 тис. тонн будівельних сумішів
ТОВ "Всесто"	335 тонн овочів консервованих
ТОВ "Леман-Бетон"	64 тис. тонн виробів з бетону

Обсяг реалізованої продукції у відпускних цінах підприємств за січень-грудень 2021 року склав 432,7 млн. грн., що становило 145,9% до показника 2020 року (296,6 млн. грн.).

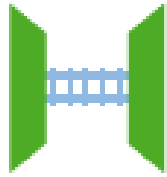
Активні бойові дії, спричинені повномасштабним вторгненням Російської

Федерації, призвели до зупинки господарської діяльності суб'єктів господарювання, у тому числі всіх промислових підприємств, виробничі потужності зазнали значних руйнувань та пошкоджень.

Важливим залишається питання відновлення роботи всіх промислових підприємств на території громади. Підприємства з видобутку піску будівельного, виробів з бетону, будівельних та асфальтових сумішей в післявоєнний час будуть мати великий попит для відбудови не тільки Донецької та Луганської областей, а й всієї України. Наразі втрачено майже 550 робочих місць.

5.2. Залізничний транспорт.

Підприємства залізничного транспорту були і залишаються бюджетоутворюючими для Лиманської МТГ. У 2021 році здійснювали діяльність на території громади 10 залізничних підприємств. У зв'язку з введенням воєнного стану, постійними обстрілами, знищенням майна та інфраструктури, функціонування підприємств залізничного транспорту, які здійснювали діяльність на території Лиманської громади, було частково призупинено у 2022 році, деякі працівники переведені на простій, з окремими - припинено трудові договори. Чисельність працюючих різко скоротилась з 5,8 тис. осіб у 2021 році до 1,6 тис. осіб - у 2024. Залізничне сполучення не здійснюється.

Відбудова залізничної інфраструктури та відновлення її повноцінної роботи має велике значення для розвитку Лиманської громади, яка розташована на перетині Донецької, Луганської та Харківської областей, що надасть можливість відновити логістику грузових та пасажирських перевезень, ремонтних баз для рухомого складу залізниці, центру вантажної та комерційної роботи та інших галузей.

5.3. Підприємницька діяльність і торгівля.

Кількість підприємців-фізичних осіб станом на 01.01.2022 року складала 1319 осіб. Доходи місцевих бюджетів від діяльності суб'єктів малого підприємництва склали 45,7 млн. грн. Статистичні дані щодо кількості підприємців-фізичних осіб, зареєстрованих на території Лиманської МТГ в 2025 році відсутні.

У 2021 році працювало 333 підприємств роздрібною торгівлі, 80 підприємств ресторанного господарства та 138 підприємств побутового обслуговування.

Після декупації території громади в 2022 році заклади торгівлі та обслуговування були відсутні і почали поступово відновлювати роботу.

Станом на 01 січня 2023 року функціонували 46 закладів торгівлі; 2 перукарні; 1 відділення Нової пошти та 2 відділення Укрпошти; заправка паливо-мастильних матеріалів; 2 відділення Ощадбанку та Приватбанку; 3 банкомати.

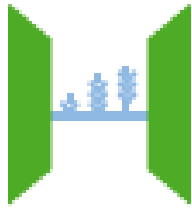
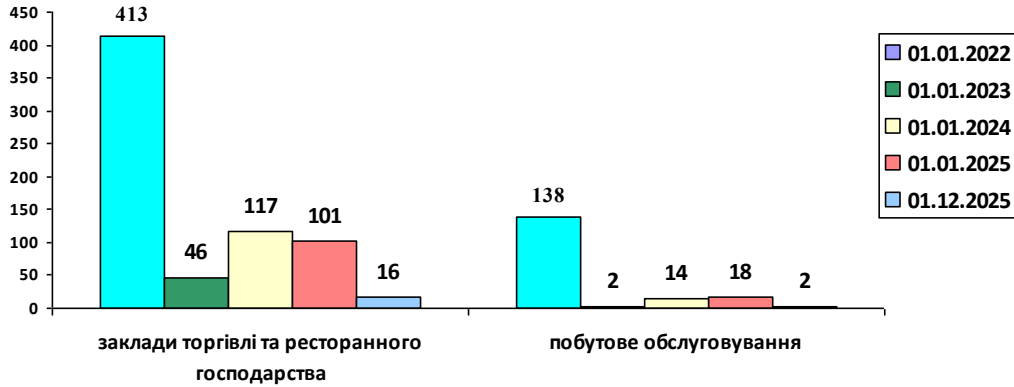
У травні 2024 року на території громади відновили роботу найбільше закладів: торгівлі -148, 4 відділення Укрпошти, 3 – Нової пошти, 2 – автозаправних станцій, 2 відділення банків, 5 банкоматів, 3 термінали, 13 станцій технічного обслуговування, 3 лазне-пральних комплекси, фотопослуги. Працювали 213 суб'єктів господарювання, із них 207 фізичних осіб – підприємців та 6 юридичних осіб (Малюнок 12).

У зв'язку з відновленням активної фази бойових дій, ускладненням безпекової ситуації на території громади, кількість закладів значно зменшилась. Працюють 10 фізичних осіб — підприємців. Оформлено трудові відносини з 5 працівниками. У

грудні 2025 року здійснювали діяльність лише 6 продуктових магазинів і 2 аптеки. Банки, банкомати, відділення Нової пошти, сфера обслуговування, автозаправні станції не працюють.

Малюнок 12. Функціонування закладів торгівлі, ресторанного господарства і побутового обслуговування

5.4. Агропромисловий комплекс.

До 2022 року галузь *рослинництва* була представлена 98 суб'єктами господарювання, в т.ч.: 78 фермерських господарств, 17 товариств з обмеженою відповідальністю, 2 приватних підприємства, 1 приватне акціонерне товариство. Основною діяльністю було вирощування зернових та технічних культур. У користуванні знаходилось **36,4** тис. га ріллі.

Під врожай 2021 року було посіяно всього 30,9 тис. га, із них:

- 19,6 тис. га зернових культур, в т.ч. 15,3 тис. га озимих на зерно;
- 11,3 тис. га технічних культур.

Валовий збір зернових склав 74,2 тис. тонн та технічних культур 24,5 тис. тонн

Продукція рослинництва в постійних цінах 2016 року за 2021 рік склала 350 млн. грн.

Під врожай 2022 року було посіяно 11,7 тис. га озимих культур.

У зв'язку з активними бойовими діями та тимчасовою окупацією території громади збір врожаю в 2022 році не проводився.

Після деокупації в жовтні 2022 року аграрії не мали можливості посіяти озимі культури через засміченість земель вибухонебезпечними предметами та необхідністю розмінування.

У 2023 році відновили виробничу діяльність лише 3 господарства, які змогли посіяти 1209 га, а це лише 3,3 % від загальної площі ріллі.

Продукція рослинництва в постійних цінах 2016 року за 2023 рік становила 9,9 млн. грн.

У 2024 році працювало 5 господарств, площа посівів склала 2035 га. Це 168% до показника 2023 року і 6,6 % від загальної площі посівів у 2021 році.

Лише 4 господарства провели посівні роботи на площі 1142 га у 2025 році. Але внаслідок відновлення активних бойових дій станом на 01 жовтня 2025 року було

скошено 258 га ранніх зернових та 100 га технічних культур.

Під врожай 2026 року аграрії не мали можливості здійснити посіви озимих культур і не планують сільськогосподарські роботи навесні.

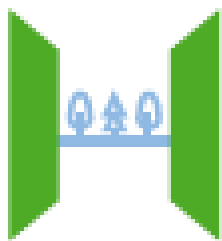
У тваринництві у 2021 році валове виробництво складало:

- 439,3 тонн молока,
- 905,86 тис. штук яєць.

Реалізація на забій худоби та птиці (у живій вазі) – 441 тонна.

У 2022 році тваринництво зазнало нищівних втрат, ферми зруйновані, загинули сільськогосподарські тварини. Станом на 01 січня 2023 року тваринництво на території громади відсутнє.

За оперативними даними сільськогосподарські підприємства внаслідок збройної агресії зазнали втрат сільськогосподарської техніки, обладнання, споруд, посівів, врожаю на загальну суму близько 971,7 млн. грн.

5.5. Інфраструктура туризму. До 2022 року Лиманщина мала імідж громади, як одного з центрів оздоровлення та реабілітації населення Донецької області.

Галузь представляли:

- 205 баз відпочинку та дитячих таборів;
- Більше 100 приватних садиб, гостьових будинків, готелів;
- санаторно-профілактичний центр «Щуровський»;
- соціально-оздоровчий центр соціальної реабілітації «Смарагдове місто».

Загальною пропускнуою потужністю близько 7 тисяч осіб на добу.

Наявність на території Лиманської МТГ більшої частини Національного природного парку «Святі гори», заповідника «Крейдова флора», страусиної ферми та контактного зоопарку, екологічно-пізнавальних стежок, пішохідних та веломаршрутів, сплави по р. Сіверський Дінець, фототури стимулювали розвиток туристичної сфери.

Розвиток рекреаційного потенціалу та туристичної сфери мали велике значення для економічного розвитку, надходжень до бюджету громади. Внаслідок військової агресії туристична та оздоровча інфраструктура зруйнована або має значні пошкодження, галузь після деокупації громади не функціонує.

6. ФІНАНСОВИЙ СТАН ТА БЮДЖЕТ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

6.1. Бюджет громади та податки.

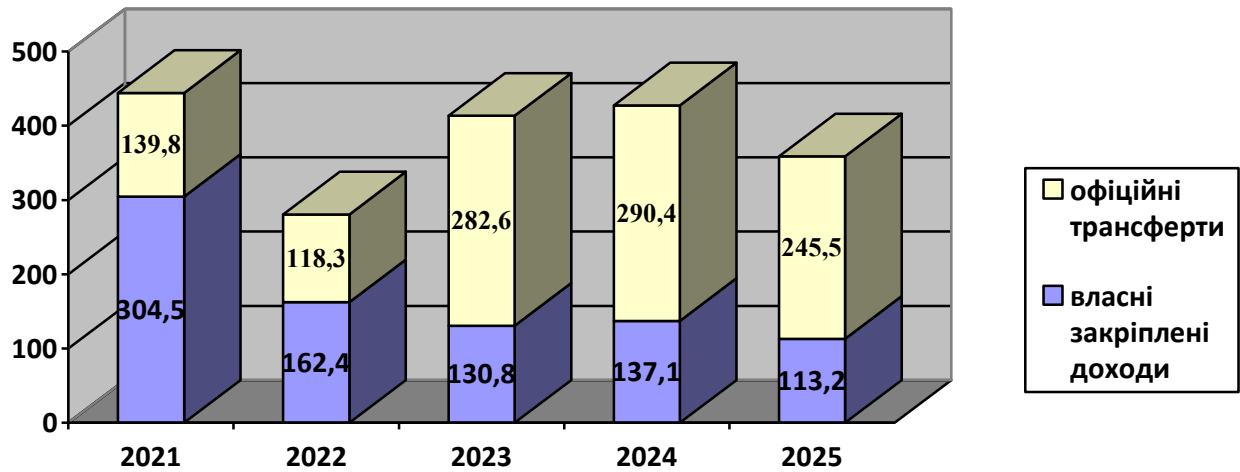
Структура бюджету Лиманської МТГ з 2021 по 2025 рік складається з власних надходжень та офіційних трансфертів. У 2021 році до бюджету надійшло 304,5 млн. грн. власних і закріплених доходів та 139,8 млн. грн. офіційних трансфертів. Воєнний стан,

тимчасова окупація території, тривалі активні бойові дії призвели до катастрофічних наслідків для бюджетоутворюючих підприємств. Значні пошкодження та руйнування промислових підприємств, виробничих потужностей, призвели до зупинки їх роботи. Відсутність розмінування земель унеможливило відновлення роботи аграріїв. Це вкрай негативно вплинуло на наповнення місцевого бюджету.

Так за 2022 рік надійшло власних доходів – 162,4 млн. грн., що майже вдвічі менше показника 2021 року. За 2023 та 2024 роки надходження склали 130,8 та 137,1 млн. грн., що менше на 57% та 55% відповідно в порівнянні з 2021 роком. Власні доходи за 2025 рік на 17,4% менше показника 2024 року та на 62,8 % менше 2021 року і очікувано складуть 113,2 млн. грн (Малюнок 13).

Малюнок 13. Динаміка надходжень до загального фонду бюджету протягом 2021-2025 років (млн. грн.)

Основним джерелом формування дохідної частини бюджету громади залишаються:

- податок та збір на доходи фізичних осіб, який у 2021 році складав 235,9 млн. грн., у 2025 очікувано – 97,8 млн. грн., що майже у 2,4 рази менше;
- єдиний податок, який у 2025 році складе 13,5 млн. грн., що на 64% менше показника 2021 року;
- плата за землю: платежі протягом 2022-2025 років не надходять, у зв'язку зі змінами Податкового кодексу, т.я. територія громади віднесена до зони активних бойових дій;
- акцизний податок теж не надходив, на що вплинула заборона на території Донецької області на період воєнного стану торгівлі алкогольними напоями та речовинами, виробленими на спиртовій основі.

Офіційні трансферти у 2024 році склали 290,4 млн. грн., що у 2 рази більше показника 2022 року.

Зниження рівня наповнення бюджету громади, а також особливості виконання бюджетів в умовах воєнного стану, значною мірою відобразилися на видатковій частині бюджету громади.

Видатки бюджету громади з урахуванням видатків, що здійснюються за рахунок трансфертів, за період повномасштабного вторгнення збільшилися на 13,4% або на 62,5 млн. грн. (з 467,5 млн. грн. у 2021 році до 530,0 млн. грн. у 2024 році), зокрема за рахунок надходжень благодійних внесків, грантів та дарунків у сумі 140,8 млн. грн.

Водночас за цей період змінилась структура видатків, якщо у 2021 році 75,3% видатків загального фонду спрямовано на соціально – культурну сферу і 0,2% - на захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, то у 2024 році - 34,7% і 15,8 відповідно; в 20 разів збільшилися видатки загального та спеціального фонду на підтримку сил безпеки та оборони у вигляді субвенції з місцевих бюджетів державному бюджету на виконання програм соціально-економічного розвитку регіонів (з 1,5 млн. грн. у 2021 році до 30,7 млн. грн. у 2024 році); в 3,6 рази на соціальний захист та соціальне забезпечення (з 36,8 млн. грн. у 2021 році до 131,4 млн. грн. у 2024 році).

6.2. Міжнародне та міжмуніципальне співробітництво.

Після деокупації Лиманщини у жовтні 2022 року, в умовах воєнного стану, значного руйнування інфраструктури громади в результаті тривалих бойових дій, зросло значення міжнародного та міжмуніципального співробітництва, як ключового інструменту залучення публічних інвестицій, технічної та гуманітарної допомоги для відновлення життя на території Лиманської МТГ.

Упродовж 2022-2025 років послідовно розширювалась мережа партнерства:

- Підписано меморандум про взаємопорозуміння між містами Лиман і Вестпорт (США):
  - Угода про співпрацю між містами Лиман і Тячів Закарпатської області;
  - У межах національного проєкту «Пліч-о-пліч: згуртовані громади» активізовано співпрацю з Корсунь-Шевченківською, Кременчуцькою та Тячівською громадами;
  - підписано/продовжено дію 27 меморандумів про співробітництво, серед яких ключові партнери: Кімонікс Інтернешнл Інк. (Фонд «Партнерство за сильну Україну»), БО «БФ ХАТІКО ЮА» (представник World Central Kitchen), Відділення Польської Гуманітарної Акції в Україні, Філія компанії «Людина в біді», ГО «Відповідальні громадяни», Товариство Червоного Хреста України, а також низка інших благодійних і міжнародних організацій.

Для роботи комунальних підприємств отримано:

-10 одиниць спеціалізованого транспорту (сміттєвози, мікроавтобуси, пожежний автомобіль, кран-маніпулятор, вакуумний мулосос, гусеничний екскаватор, автопідйомник),

- генератори, великі контейнери для сміття, електроінструмент, інвентар для відновлення життєзабезпечення та прибирання наслідків руйнувань.

Лікарні отримали 8 автомобілів швидкої допомоги, медичне обладнання, ліки, меблі, комп'ютерну техніку та інший інвентар, що дозволило відновити надання медичних послуг та забезпечити виїзну допомогу населенню в старостинських округах.

Для підтримки освітніх послуг й цифровізації отримано понад 60 одиниць комп'ютерної техніки, а саме: ноутбуки, хромбуки, планшети, Starlink.

Облаштовано 6 свердловин та мобільну водоочисну станцію для аварійного

постачання питної води в населених пунктах громади.

Завдяки міжнародній допомозі отримано комп'ютерну техніку для відновлення роботи ЦНАПу та УСЗН.

Забезпечення транспортом для роботи «Мобільного офісу» та територіального центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг) м. Лиман дозволило організувати виїзні прийоми та надавати послуги реєстраційної служби, ЦНАПу та соціального захисту мешканцям не тільки міста Лиман, а і в старостинських округах.

SWOT-аналіз розвитку

Лиманської міської територіальної громади

 СИЛЬНІ СТОРОНИ	 СЛАБКІ СТОРОНИ
<p>1. Вигідне географічне розташування громади на перетині трьох областей та потужний транспортно-логістичний потенціал (найбільший залізничний вузол області).</p> <p>2. Значний аграрний і природно-ресурсний потенціал (велика площа ріллі, наявність корисних копалин), наявні вільні земельні ділянки для інвестиційного використання.</p> <p>3. Наявність природних екосистем і лісових масивів та практичний досвід екологічного моніторингу й ліквідації наслідків бойових дій.</p> <p>4. Готовність мешканців до повернення та участі у відновленні громади.</p> <p>5. Потужний людський капітал у сферах освіти, соціального захисту, медицини та цивільної безпеки, здатний працювати в умовах кризи.</p> <p>6. Розвинена адміністративна та інституційна спроможність до ефективного управління територіальним розвитком, планування та реалізації інвестиційних і відновлювальних проєктів.</p> <p>7. Функціонуючі комунальні служби, здатні забезпечувати</p>	<p>1. Масштабне мінне та вибухонебезпечне забруднення земель, у тому числі сільськогосподарських, що обмежує їх використання.</p> <p>2. Деградація природного середовища та неефективне управління земельними ресурсами (руйнування екосистем, забруднення ґрунтів і вод, втрата даних та складність адміністрування)</p> <p>3. Скорочення та відтік трудових ресурсів, зокрема молоді, фахівців і підприємців, що призводить до дефіциту кадрового потенціалу в ключових секторах економіки, аграрної, енергетичної, соціальної та медичної сфер.</p> <p>4. Обмежена спроможність громади до економічного відновлення через тривалу небезпекову ситуацію та нестабільне функціонування території.</p> <p>5. Ослабленість гуманітарної сфери (потрібні додаткові фінансові ресурси на відновлення надання послуг у сферах освіти, охорони здоров'я, соціальних послуг).</p> <p>6. Руйнація та пошкодження комунальної та соціальної інфраструктури громади.</p> <p>7. Зруйнована та пошкоджена економічна й аграрна інфраструктура, включно з об'єктами переробки, зберігання.</p> <p>8. Порушення логістики та транспортної доступності, що ускладнює</p>

<p>благоустрій і поводження з відходами в кризових умовах.</p> <p>8. Досвід забезпечення енергетичної стійкості та впровадження інфраструктурних інновацій для безперебійної роботи об'єктів критичної інфраструктури.</p> <p>9. Досвід і репутація громади як надійного партнера міжнародних та міжмуніципальних програм.</p> <p>10. Розроблена маркетингова Стратегія, визначений Бренд території</p>	<p>збут продукції, постачання ресурсів і розвиток бізнесу.</p> <p>9. Зростання витрат виробництва (енергія, паливо, матеріали, тарифи), що знижує конкурентоспроможність місцевого бізнесу та агросектору.</p> <p>10. Низька інвестиційна привабливість громади та обмежена здатність залучати приватний капітал</p> <p>11. Висока залежність від зовнішньої допомоги та донорського фінансування за обмежених власних бюджетних ресурсів.</p>
<p style="text-align: center;">O МОЖЛИВОСТІ</p>	<p style="text-align: center;">T ЗАГРОЗИ</p>
<p>1. Завершення активних бойових дій і поступова стабілізація безпекової ситуації в громаді.</p> <p>2. Реалізація програм розмінування, екологічного очищення та відновлення природних територій.</p> <p>3. Комплексне відновлення житлової, соціальної та комунальної інфраструктури з підвищенням якості життя населення.</p> <p>4. Відновлення роботи залізничного транспорту та формування логістичного хабу регіонального рівня.</p> <p>5. Повернення населення, відновлення бізнес-активності та зростання податкових надходжень до бюджету громади.</p> <p>6. Створення нових робочих місць у сферах відновлення, АПК, логістики, будівництва та послуг.</p>	<p>1. Продовження та ескалація бойових дій, ризик повторної окупації громади, подальші руйнування інфраструктури й економіки.</p> <p>2. Суцільне мінне забруднення та знищення земель, що унеможливило використання сільськогосподарських, житлових і природоохоронних територій.</p> <p>3. Подальша деградація довкілля (знищення лісів, заповідників, забруднення територій, стихійні сміттєзвалища, токсичні відходи).</p> <p>4. Втрата або пошкодження об'єктів критичної інфраструктури, у тому числі транспортної, енергетичної, водопровідної та соціальної.</p> <p>5. Енергетичні ризики: постійні атаки на енергосистему, тривалі блекаути, дефіцит обладнання та ризик повторного руйнування відновлених об'єктів.</p> <p>6. Зростання навантаження на соціальну та медичну системи за умов одночасного скорочення фінансових і кадрових ресурсів.</p>

7. Доступ до державних і міжнародних програм фінансування відбудови та розвитку громад.

8. Зростання попиту на сільськогосподарську продукцію та будівельні матеріали в період післявоєнної відбудови.

9. Залучення міжнародних грантів і інвестицій для раціонального використання земельних ресурсів.

10. Формування безпечного інвестиційного середовища та можливість релокації підприємств у громаду.

11. Розвиток енергетичної стійкості громади через автономні та відновлювані джерела енергії.

12. Розширення міжнародної та міжмуніципальної співпраці, формування бренду громади як моделі відновлення прифронтових територій.

7. Відтік населення, молоді та кваліфікованих кадрів, що поглиблює демографічну кризу та кадровий дефіцит.

8. Економічна нестабільність: зростання цін і тарифів, зниження платоспроможності населення, скорочення бюджетних надходжень.

9. Порухення логістики та транспортних ланцюгів, що ускладнює відбудову, гуманітарні поставки та економічну діяльність.

10. Неприятливий інвестиційний клімат через тривалу війну, високі безпекові ризики та порушену логістику.

11. Скорочення міжнародної та донорської допомоги через конкуренцію глобальних криз або відсутність швидкого прогресу відбудови.

12. Обмеження міжнародної та міжмуніципальної співпраці внаслідок безпекових ризиків і воєнного стану.

ПОРІВНЯННЯ ПЕРЕВАГ, ВИКЛИКІВ І РИЗИКІВ

	ПЕРЕВАГИ	
S	← Підтримують	O
СИЛЬНІ СТОРОНИ		МОЖЛИВОСТІ
<ol style="list-style-type: none"> 1. Вигідне географічне розташування громади на перетині трьох областей та потужний транспортно-логістичний потенціал (найбільший залізничний вузол області). 2. Значний аграрний і природно-ресурсний потенціал (велика площа ріллі, наявність корисних копалин), наявні вільні земельні ділянки для інвестиційного використання. 3. Наявність природних екосистем і лісових масивів та практичний досвід екологічного моніторингу й ліквідації наслідків бойових дій. 4. Готовність мешканців до повернення та участі у відновленні громади. 5. Потужний людський капітал у сферах освіти, соціального захисту, медицини та цивільної безпеки, здатний працювати в умовах кризи. 6. Розвинена адміністративна та інституційна спроможність до ефективного управління територіальним розвитком, планування та реалізації інвестиційних і відновлювальних проєктів. 7. Функціонуючі комунальні служби, здатні забезпечувати благоустрій і поводження з відходами в кризових умовах. 8. Досвід забезпечення енергетичної стійкості та впровадження інфраструктурних інновацій для безперебійної роботи об'єктів критичної інфраструктури. 9. Досвід і репутація громади як надійного партнера міжнародних та міжмуніципальних програм. 10. Розроблена маркетингова Стратегія, визначений Бренд території 		<ol style="list-style-type: none"> 1. Завершення активних бойових дій і поступова стабілізація безпекової ситуації в громаді. 2. Реалізація програм розмінування, екологічного очищення та відновлення природних територій. 3. Комплексне відновлення житлової, соціальної та комунальної інфраструктури з підвищенням якості життя населення. 4. Відновлення роботи залізничного транспорту та формування логістичного хабу регіонального рівня. 5. Повернення населення, відновлення бізнес-активності та зростання податкових надходжень до бюджету громади. 6. Створення нових робочих місць у сферах відновлення, АПК, логістики, будівництва та послуг. 7. Доступ до державних і міжнародних програм фінансування відбудови та розвитку громад. 8. Зростання попиту на сільськогосподарську продукцію та будівельні матеріали в період післявоєнної відбудови. 9. Залучення міжнародних грантів і інвестицій для раціонального використання земельних ресурсів. 10. Формування безпечного інвестиційного середовища та можливість релокації підприємств у громаду. 11. Розвиток енергетичної стійкості громади через автономні та відновлювані джерела енергії. 12. Розширення міжнародної та міжмуніципальної співпраці, формування бренду громади як моделі відновлення прифронтових територій.

Післявоєнний період відкриває для громади унікальне вікно можливостей, яке за умови ефективного управління дозволяє не лише відновити втрачене, а й здійснити якісний стрибок у розвитку. Наявні сильні сторони громади — вигідне географічне положення, значний ресурсний потенціал, інституційна спроможність, людський капітал та досвід кризового управління — створюють надійну основу для максимального використання зовнішніх і внутрішніх можливостей, що формуються в умовах стабілізації безпекової ситуації та запуску масштабних програм відбудови.

Безпекова стабілізація як передумова розвитку. Завершення активних бойових дій і поступова стабілізація безпекової ситуації в громаді є базовою можливістю, яка активує реалізацію всіх інших напрямів розвитку. Вона безпосередньо підсилює інституційну спроможність громади до управління територіальним розвитком і планування відновлення, а також дозволяє повноцінно задіяти наявний людський капітал у сферах освіти, медицини, соціального захисту та цивільної безпеки. Функціонуючі комунальні служби та адміністративна інфраструктура забезпечують оперативне відновлення базових послуг, благоустрою та життєдіяльності населених пунктів, що формує відчуття стабільності та довіри з боку населення і бізнесу.

Важливим елементом безпекового відновлення є реалізація програм розмінування, екологічного очищення та відновлення природних територій. У цьому контексті суттєвою перевагою громади є наявність природних екосистем і лісових масивів у поєднанні з практичним досвідом екологічного моніторингу та ліквідації наслідків бойових дій. Це дозволяє не лише мінімізувати екологічні ризики, а й відновити природно-ресурсний потенціал як основу довгострокового сталого розвитку.

Інфраструктурне відновлення та логістичний потенціал. Комплексне відновлення житлової, соціальної та комунальної інфраструктури є ключовою можливістю для підвищення якості життя населення та формування комфортного середовища проживання. Наявна управлінська та адміністративна інфраструктура громади дозволяє оперативно залучати фінансування та забезпечувати високу готовність до реалізації проєктів.

Особливе значення для громади має відновлення роботи залізничного транспорту та формування логістичного хабу регіонального рівня. Вигідне географічне розташування на перетині трьох областей і статус найбільшого залізничного вузла області створюють унікальні передумови для розвитку транспортно-логістичної інфраструктури. У поєднанні з вільними земельними ділянками, придатними для інвестиційного використання, це дозволяє сформувати потужний центр обробки вантажів, агрологістики та промислового сервісу, що матиме мультиплікативний ефект для всієї регіональної економіки.

Економічне пожвавлення та людський капітал. Повернення населення, відновлення бізнес-активності та зростання податкових надходжень до бюджету громади є логічним наслідком стабілізації безпекової ситуації та інфраструктурного

відновлення. Суттєву роль у цьому процесі відіграє значний аграрний і природно-ресурсний потенціал громади, зокрема велика площа ріллі та наявність корисних копалин. Зростання попиту на сільськогосподарську продукцію та будівельні матеріали в період післявоєнної відбудови створює сприятливі умови для розвитку АПК, переробної промисловості та суміжних галузей.

Створення нових робочих місць у сферах відновлення, логістики, будівництва, агропромислового комплексу та послуг безпосередньо спирається на потужний людський капітал громади, здатний працювати в умовах кризи та адаптуватися до нових викликів. Це не лише стимулює повернення мешканців, а й формує основу для довгострокового демографічного відновлення та соціальної стабільності.

Інвестиції, земельні ресурси та міжнародна підтримка. Доступ до державних і міжнародних програм фінансування відбудови та розвитку громад відкриває широкі можливості для реалізації стратегічних ініціатив. Наявність вільних земельних ділянок створює передумови для залучення міжнародних грантів і приватних інвестицій у проекти раціонального використання земельних ресурсів, логістики, АПК та промисловості.

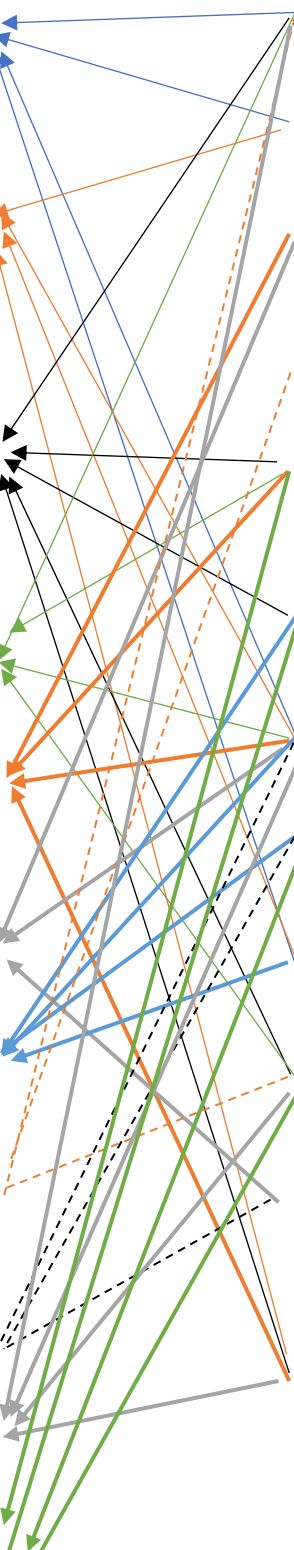
Формування безпечного інвестиційного середовища та можливість релокації підприємств у громаду додатково підсилюються досвідом і репутацією громади, як надійного партнера міжнародних та міжмуніципальних програм. Це дозволяє не лише залучати фінансові ресурси, а й інтегрувати громаду у ширші регіональні та міжнародні ланцюги співпраці.

Розширення міжнародної та міжмуніципальної співпраці у поєднанні з розробленою маркетинговою стратегією та сформованим брендом громади, як моделі відновлення прифронтових територій, дозволяє позиціонувати громаду, як центр інноваційного відновлення та сталого розвитку. Це підсилює впізнаваність громади, сприяє залученню партнерів і формує позитивний імідж.

Узагальнення. Таким чином, можливості післявоєнного періоду органічно доповнюють і підсилюють сильні сторони громади, створюючи синергію між ресурсами, інституціями та стратегічним баченням розвитку. За умови послідовної реалізації визначених пріоритетів громада, має всі передумови для переходу від етапу відновлення до етапу сталого економічного зростання, підвищення якості життя населення та формування конкурентоспроможної території регіонального значення.

Внутрішні переваги дозволяють максимально використати післявоєнні можливості — насамперед у логістиці, АПК, відбудові, енергетичній стійкості та міжнародному партнерстві.

	ВИКЛИКИ	
 СЛАБКІ СТОРОНИ	 Зменшують	 МОЖЛИВОСТІ
<ol style="list-style-type: none"> 1. Масштабне мінне та вибухонебезпечне забруднення земель, у тому числі сільськогосподарських, що обмежує їх використання. 2. Деградація природного середовища та неефективне управління земельними ресурсами (руйнування екосистем, забруднення ґрунтів і вод, втрата даних та складність адміністрування) 3. Скорочення та відтік трудових ресурсів, зокрема молоді, фахівців і підприємців, що призводить до дефіциту кадрового потенціалу в ключових секторах економіки, аграрної, енергетичної, соціальної та медичної сфер. 4. Обмежена спроможність громади до економічного відновлення через тривалу небезпечну ситуацію та нестабільне функціонування території. 5. Ослабленість гуманітарної сфери (потрібні додаткові фінансові ресурси на відновлення надання послуг у сферах освіти, охорони здоров'я, соціальних послуг). 6. Руйнація та пошкодження комунальної та соціальної інфраструктури громади. 7. Зруйнована та пошкоджена економічна й аграрна інфраструктура, включно з об'єктами переробки, зберігання. 8. Порушення логістики та транспортної доступності, що ускладнює збут продукції, постачання ресурсів і розвиток бізнесу. 9. Зростання витрат виробництва (енергія, паливо, матеріали, тарифи), що знижує конкурентоспроможність місцевого бізнесу та агросектору. 10. Низька інвестиційна привабливість громади та обмежена здатність залучати приватний капітал 11. Висока залежність від зовнішньої допомоги та донорського фінансування за обмежених власних бюджетних ресурсів. 		<ol style="list-style-type: none"> 1. Завершення активних бойових дій і поступова стабілізація безпекової ситуації в громаді. 2. Реалізація програм розмінування, екологічного очищення та відновлення природних територій. 3. Комплексне відновлення житлової, соціальної та комунальної інфраструктури з підвищенням якості життя населення. 4. Відновлення роботи залізничного транспорту та формування логістичного хабу регіонального рівня. 5. Повернення населення, відновлення бізнес-активності та зростання податкових надходжень до бюджету громади. 6. Створення нових робочих місць у сферах відновлення, АПК, логістики, будівництва та послуг. 7. Доступ до державних і міжнародних програм фінансування відбудови та розвитку громад. 8. Зростання попиту на сільськогосподарську продукцію та будівельні матеріали в період післявоєнної відбудови. 9. Залучення міжнародних грантів і інвестицій для раціонального використання земельних ресурсів. 10. Формування безпечного інвестиційного середовища та можливість релокації підприємств у громаду. 11. Розвиток енергетичної стійкості громади через автономні та відновлювані джерела енергії. 12. Розширення міжнародної та міжмуніципальної співпраці, формування бренду громади як моделі відновлення прифронтових територій.

Поточний стан громади характеризується низкою системних слабких сторін, спричинених тривалими бойовими діями, руйнуванням інфраструктури, деградацією природного середовища, втратою людського капіталу та обмеженими фінансовими ресурсами. Водночас післявоєнний період формує комплекс можливостей, які за умови цілеспрямованої політики здатні суттєво зменшити негативний вплив цих слабкостей або трансформувати їх у точки зростання.

Подолання безпекових та територіальних обмежень. Завершення активних бойових дій і поступова стабілізація безпекової ситуації є ключовою можливістю для зменшення обмеженої спроможності громади до економічного відновлення, яка була зумовлена постійною небезпекою та нестабільним функціонуванням території. Стабілізація безпеки створює умови для відновлення господарської діяльності, повернення інвесторів і зниження ризиків для бізнесу, що безпосередньо впливає на підвищення інвестиційної привабливості громади.

Реалізація програм розмінування та очищення територій дозволяє подолати масштабне мінне та вибухонебезпечне забруднення земель, у тому числі сільськогосподарських. Це відкриває можливості для повторного залучення значних площ до агровиробництва, зменшує втрати земельного фонду та поступово відновлює економічну базу громади.

Відновлення природного середовища та земельних ресурсів. Деградація природного середовища, включно зі знищенням лісів, забрудненням ґрунтів і водних ресурсів, суттєво обмежує аграрний потенціал громади. У цьому контексті можливості екологічного очищення та відновлення природних територій дозволяють не лише мінімізувати негативні наслідки війни, а й закласти основу для екологічно сталого розвитку. Поєднання відновлювальних заходів із залученням міжнародних грантів і інвестицій для раціонального використання земельних ресурсів сприяє подоланню проблем неефективного землекористування та втрати облікових даних.

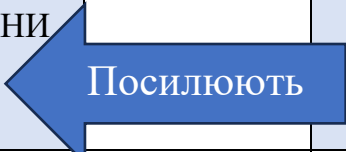

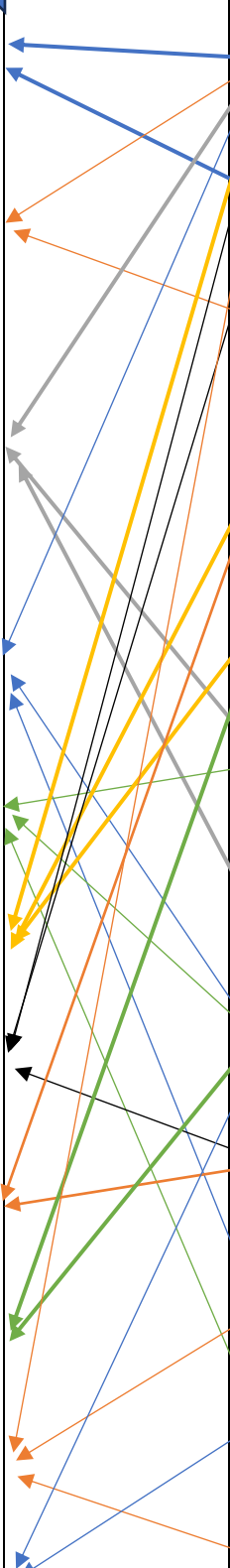
Зростання попиту на сільськогосподарську продукцію в період післявоєнної відбудови додатково стимулює впровадження сучасних підходів до управління земельними ресурсами та відновлення аграрного виробництва, що поступово знижує негативний вплив деградації природного середовища.

Інфраструктурне відновлення та логістика. Зруйнована економічна, аграрна та комунальна інфраструктура є однією з найбільш критичних слабких сторін громади. Комплексне відновлення житлової, соціальної та комунальної інфраструктури з використанням державних і міжнародних програм фінансування дозволяє зменшити цей дисбаланс та відновити базові умови для проживання і ведення бізнесу.

Відновлення роботи залізничного транспорту та формування логістичного хабу регіонального рівня безпосередньо спрямоване на подолання порушеної логістики та транспортної доступності. Це створює умови для відновлення ланцюгів постачання,

	РИЗИКИ	
 СЛАБКІ СТОРОНИ	 Посилнюють	 ЗАГРОЗИ
<ol style="list-style-type: none"> 1. Масштабне мінне та вибухонебезпечне забруднення земель, у тому числі сільськогосподарських, що обмежує їх використання. 2. Деградація природного середовища та неефективне управління земельними ресурсами (руйнування екосистем, забруднення ґрунтів і вод, втрата даних та складність адміністрування) 3. Скорочення та відтік трудових ресурсів, зокрема молоді, фахівців і підприємців, що призводить до дефіциту кадрового потенціалу в ключових секторах економіки, аграрної, енергетичної, соціальної та медичної сфер. 4. Обмежена спроможність громади до економічного відновлення через тривалу небезпечну ситуацію та нестабільне функціонування території. 5. Ослабленість гуманітарної сфери (потрібні додаткові фінансові ресурси на відновлення надання послуг у сферах освіти, охорони здоров'я, соціальних послуг). 6. Руйнація та пошкодження комунальної та соціальної інфраструктури громади. 7. Зруйнована та пошкоджена економічна й аграрна інфраструктура, включно з об'єктами переробки, зберігання. 8. Порушення логістики та транспортної доступності, що ускладнює збут продукції, постачання ресурсів і розвиток бізнесу. 9. Зростання витрат виробництва (енергія, паливо, матеріали, тарифи), що знижує конкурентоспроможність місцевого бізнесу та агросектору. 10. Низька інвестиційна привабливість громади та обмежена здатність залучати приватний капітал 11. Висока залежність від зовнішньої допомоги та донорського фінансування за обмежених власних бюджетних ресурсів. 		<ol style="list-style-type: none"> 1. Продовження та ескалація бойових дій, ризик повторної окупації громади, подальші руйнування інфраструктури й економіки. 2. Суцільне мінне забруднення та знищення земель, що унеможливує використання сільськогосподарських, житлових і природоохоронних територій. 3. Подальша деградація довкілля (знищення лісів, заповідників, забруднення територій, стихійні сміттєзвалища, токсичні відходи). 4. Втрата або пошкодження об'єктів критичної інфраструктури, у тому числі транспортної, енергетичної, водопровідної та соціальної. 5. Енергетичні ризики: постійні атаки на енергосистему, тривалі блекаути, дефіцит обладнання та ризик повторного руйнування відновлених об'єктів. 6. Зростання навантаження на соціальну та медичну системи за умов одночасного скорочення фінансових і кадрових ресурсів. 7. Відтік населення, молоді та кваліфікованих кадрів, що поглиблює демографічну кризу та кадровий дефіцит. 8. Економічна нестабільність: зростання цін і тарифів, зниження платоспроможності населення, скорочення бюджетних надходжень. 9. Порушення логістики та транспортних ланцюгів, що ускладнює відбудову, гуманітарні поставки та економічну діяльність. 10. Несприятливий інвестиційний клімат через тривалу війну, високі безпекові ризики та порушену логістику. 11. Скорочення міжнародної та донорської допомоги через конкуренцію глобальних криз або відсутність швидкого прогресу відбудови. 12. Обмеження міжнародної та міжмуніципальної співпраці внаслідок безпекових ризиків і воєнного стану.

Стан громади в умовах тривалої війни характеризується поєднанням внутрішніх слабких сторін і зовнішніх загроз, які взаємно підсилюють одна одну, формуючи високий рівень вразливості території. Більшість наявних загроз мають системний характер і безпосередньо впливають на ключові обмеження соціально-економічного розвитку громади, поглиблюючи наслідки руйнувань, кадрових втрат, фінансової нестабільності та інституційної слабкості.

Безпекові загрози та руйнування інфраструктури. Продовження та ескалація бойових дій, а також ризик повторної окупації громади безпосередньо посилюють проблему зруйнованої та пошкодженої економічної, аграрної й комунальної інфраструктури. Подальші обстріли та руйнування призводять до втрати вже відновлених об'єктів, підвищують витрати на ремонт і обмежують можливість довгострокового планування. Це, у свою чергу, поглиблює обмежену спроможність громади до економічного відновлення та стримує відновлення бізнес-активності.

Втрата або пошкодження об'єктів критичної інфраструктури — транспортної, енергетичної, водопровідної та соціальної — посилює логістичні проблеми, ускладнює доступ населення до базових послуг і знижує якість життя. У таких умовах громада змушена спрямовувати обмежені ресурси на аварійне реагування, що ще більше перевантажує управлінський апарат і послаблює інституційну спроможність до реалізації масштабних проєктів відбудови.

Земельні та екологічні ризики. Суцільне мінне та вибухонебезпечне забруднення територій безпосередньо поглиблює слабкість, пов'язану з обмеженим використанням земельних ресурсів, зокрема сільськогосподарських. Неможливість безпечного доступу до земель призводить до втрати аграрного виробництва, зниження доходів місцевих виробників і подальшого скорочення податкових надходжень до бюджету громади.

Подальша деградація довкілля — знищення лісів, заповідних територій, забруднення ґрунтів і вод, поява стихійних сміттєзвалищ і токсичних відходів — поглиблює негативний вплив на агровиробництво та здоров'я населення. Це ускладнює відновлення природно-ресурсного потенціалу громади та посилює проблеми неефективного використання й обліку земельних ресурсів, особливо за умов втрати або пошкодження кадастрових і облікових даних.

Демографічні та кадрові виклики. Відтік населення, молоді та кваліфікованих кадрів унаслідок тривалої небезпечної ситуації є однією з найбільш критичних загроз для громади. Він безпосередньо посилює скорочення трудових ресурсів і дефіцит кадрів у ключових сферах — економіці, аграрному секторі, енергетиці, соціальній та

соціально-економічної кризи та втрати потенціалу відновлення. Саме тому ідентифікація взаємозв'язку між загрозами та слабкостями є критично важливою для формування антикризових заходів і пріоритетів розвитку громади.

Сценарії розвитку

Лиманської міської територіальної громади

У зв'язку зі збройною агресією Російської Федерації проти України на території держави Законом України від 30 серпня 2022 року №2542-ІХ запроваджено правовий режим воєнного стану.

Лиманська міська територіальна громада зазнала збройних атак з боку військ противника та майже п'ять місяців 2022 року перебувала в тимчасовій окупації. Лиманська МТГ була деокупована у жовтні 2022 року внаслідок проведення контрнаступальних дій Сил оборони України.

За рішенням Президента України у межах правового режиму воєнного стану, для забезпечення безпеки та життєдіяльності громади, створена Лиманська міська військова адміністрація Краматорського району Донецької області.

Протягом 2022–2025 років унаслідок безпосередньої близькості до лінії бойового зіткнення територія громади зазнавала систематичних обстрілів з різних видів озброєння. Об'єкти інфраструктури отримали значні пошкодження, при цьому обстріли тривають і надалі, що призводить до подальшого руйнування. За таких умов відновлення інфраструктури та забезпечення нормальної життєдіяльності громади є неможливим.

Протягом 2024-2025 років проводилась евакуація в примусовий спосіб дітей з їх батьками або особами, які їх замінюють або іншими законними представниками з усієї території громади. На території Лиманської МТГ сімей з дітьми не залишилося. Чисельність населення громади продовжує скорочуватись внаслідок проведення евакуаційних заходів. У зв'язку з реальною загрозою життю та здоров'ю на теперішній час відсутній доступ до території громади, будь-які види зв'язку суттєво обмежені.

Органи влади, комунальні підприємства та установи вимушені здійснювати діяльність за межами території громади. Освітні, культурні, адміністративні, соціальні послуги, за можливості, надаються дистанційно. За таких умов виникла необхідність організації підтримки евакуйованого населення в інших регіонах України.

Громада активна у міжмуніципальному співробітництві в Україні в рамках нацпроєкту «Пліч-о-пліч», встановлює партнерські зв'язки з громадами інших регіонів: Кременчуцька міська територіальна громада (Полтавська область), Корсунь-Шевченківська міська рада (Черкаська область), Тячівська міська рада (Закарпатська область). Ключові напрями взаємодії: підтримка внутрішньо переміщених осіб (ВПО),

релокація/евакуація установ та комунального майна, гуманітарна підтримка, спільні культурно-освітні ініціативи, а також підготовка спільних проєктів розвитку.

В межах напрацьованих рішень в 2026 році планується розширення роботи в облаштованому орендованому приміщенні у Корсунь-Шевченківській громаді (багатофункціональний простір для підтримки евакуйованих мешканців громади) щодо прийому, наданні консультацій, медичних, освітніх, культурних, адміністративних та соціальних послуг працівниками виконавчих органів Лиманської міської ради.

Центр підтримки стане єдиним вікном для мешканців Лиманської громади в м. Корсунь-Шевченківський, забезпечуючи перехід від простої видачі допомоги до повноцінного сервісного супроводу.

Напрямок	Основні заходи та послуги
ЦНАП та УСЗН	Оновлення даних у реєстрах, консультації з правових питань, оформлення виплат.
Освітній простір	Коворкінг, безкоштовний Wi-Fi, курси перекваліфікації, гуртки для дітей.
Медична допомога	Декларування, телемедицина (консультації з вузькими спеціалістами з інших регіонів).
Бібліотека-музей	Збереження пам'яті про Лиман, книжковий фонд «Схід-Захід», літературні вечори.
Ветеранська хата	Простір «рівний-рівному», психологічна реабілітація, допомога у працевлаштуванні.

Приміщення облаштоване та оснащене необхідними базовими умовами для прийому громадян, визначено відповідальних працівників. Організовано прийом мешканців та надаються консультації з питань, які їх найбільше турбують (соціальні виплати, гуманітарна підтримка, питання розміщення, працевлаштування, доступу до послуг та інші звернення).

Створено Центр підтримки мешканців Лиманської громади на базі орендованого приміщення в м. Кременчук, де організована робота представників виконавчих органів міської ради для надання необхідних послуг, прийому звернень з питань соціальних виплат, надання адміністративних послуг, відновлення документів та державної реєстрації майна і речових прав, соціального супроводу, інформування щодо державних і місцевих програм підтримки та допомоги внутрішньо переміщеним особам, ветеранам, членам їх сімей, тощо. Опрацьовується питання комплектування

персоналом, оснащення робочих місць та запуску регулярного прийому громадян для надання необхідної підтримки.

Передбачено відкриття освітнього, виховного, культурного просторів: організація спільних дитячих таборів та позашкільних занять у м. Кременчук, де діти-ВПО та місцеві діти займаються разом для подолання соціальних бар'єрів; використання системи «Smart City», а саме підключення освітнього ХАБу Лиманщини до міської мережі безкоштовного Wi-Fi та системи безпеки Кременчука; координаційний центр дистанційної освіти та освітні заходи офлайн, проведення спільних культурних фестивалів за підтримки Департаменту культури м. Кременчук, тощо. Опрацьовується можливість надання вихованцям Лиманських спортивних шкіл можливості тренуватися на стадіонах та у басейнах м. Кременчук на пільгових умовах.

Центр підтримки стане повноцінним простором для соціальної активності, що підсилює Кременчуцьку громаду та зберігає ідентичність Лиманщини.

В межах програми підтримки та інтеграції мешканців Краматорського району, в тому числі евакуйованих мешканців Лиманської МТГ, які тимчасово компактно проживають у більш безпечних регіонах України та отримали статус внутрішньо переміщених осіб, продовжує свою роботу Центр підтримки внутрішньо переміщених осіб Краматорського району «Ми Разом» у м. Дніпро та м. Полтава. У Центрах надається допомога в основних сферах, необхідних для повноцінного розвитку та життя людини. Передбачено забезпечення гуманітарною допомогою, консультаціями з юридичних питань, медичною допомогою, освітніми, культурними та спортивними послугами.

Функціонування таких ХАБів дозволить системно забезпечувати підтримку евакуйованих мешканців Лиманської громади, підвищити оперативність реагування на звернення та сприяти збереженню доступу до базових соціальних і адміністративних послуг в умовах триваючої безпекової ситуації. Створення Центрів підтримки громадян передбачає не лише надання послуг, а й створення «острова дому» для кожного Лиманця, де цифровізація процесів поєднується з безпосередньою соціальною турботою.

В результаті проведених евакуаційних заходів, збережено і вивезено до більш безпечних регіонів країни національний та трудовий архіви. Налагоджена робота, що буде продовжуватись, з надання архівних довідок про підтвердження трудового стажу мешканців громади для призначення чи перерахунку пенсій, отримання пільг, підтвердження кваліфікації та вирішення трудових спорів. Збережено архів БТІ, оцифровано реєстрові книги об'єктів нерухомого майна, проводиться видача через ЦНАП довідок щодо державної реєстрації речових прав на нерухоме майно, що виникли в установленому законодавством порядку до 01.01.2013 року. Надаються послуги Центру надання адміністративних послуг. Функціонує відділ державної реєстрації, який, за зверненнями мешканців громади, проводить державну реєстрацію

речових прав на нерухоме майно, реєстрацію змін до відомостей, що містяться в Єдиному державному реєстрі, реєстрацію та припинення підприємницької діяльності, та інші.

В мережі охорони здоров'я Комунальне некомерційне підприємство «Центр первинної медико-санітарної допомоги» Лиманської міської ради продовжує надавати медичні послуги в онлайн-форматі у межах Програми медичних гарантій. Усі основні послуги сімейного лікаря можна отримати дистанційно — без особистого відвідування амбулаторії. Онлайн доступні: консультації сімейного лікаря телефоном, електронні направлення до лікарів-спеціалістів, електронні направлення на обстеження, електронні рецепти за програмою «Доступні ліки», супровід пацієнтів із хронічними захворюваннями.

Для збереження існування КНП «Лиманська ЦРЛ», його кадрового ресурсу, з урахуванням фінансової спроможності, матеріального та кадрового ресурсу прийнято рішення про створення структурного підрозділу, який буде здійснювати свою діяльність на більш безпечних територіях України та матиме змогу надавати таку медичну послугу, як «Стационарна паліативна медична допомога дорослим і дітям» з 2027 року на 25-ти ліжках на базі КНМП «Кременчуцька міська лікарня планового лікування».

В теперішній час укладений договір оренди приміщення та ведеться виконання проектно-вишукувальних робіт: геодезична зйомка, інженерно-геологічні вишукування, обстеження технічного стану будівельних конструкцій, проектно-кошторисна документація та експертиза ПКД.

Враховуючи те, що в Кіровоградській області проживає 1131 мешканець Лиманської громади, які потребують медичних послуг та є нагальна потреба в реабілітації військовослужбовців, вирішено опрацювати питання щодо створення у м. Кропивницькому структурного підрозділу КНП «Лиманська ЦРЛ», який надаватиме медичні послуги за пакетом «Реабілітаційна допомога дорослим і дітям у стаціонарних умовах» на 30 ліжках.

У Структурному підрозділі «Клініко – діагностична поліклініка» м. Кривий Ріг медичну допомогу надають лікарі наступних спеціальностей: хірург, ортопед-травматолог, ендоскопіст, гінеколог, кардіолог, отоларинголог, терапевт, рентгенолог, анестезіолог, лікар – лаборант, ендокринолог (онлайн). Працюють 8 сестер медичних, 2 молодших медичних сестер, 3 інші працівники. З метою розширення пакету амбулаторних послуг, впроваджується послуга рентгенологічних обстежень, збільшується перелік лабораторних досліджень та кількість лікарів. Також лікарня бере участь в Національній програмі «Скринінг здоров'я 40+».

У процесі стратегічного планування розглянуто декілька альтернативних сценаріїв розвитку Лиманської міської територіальної громади, сформованих з урахуванням зовнішніх та внутрішніх факторів, наявних ресурсів, ризиків, безпекової

ситуації та державної політики відновлення і розвитку.

Враховуючи проведений аналіз тенденцій соціального-економічного розвитку Лиманської міської територіальної громади в умовах повномасштабного військового вторгнення Російської Федерації в Україну за 2021-2025 роки, SWOT-аналіз, а саме його складові: сильні та слабкі сторони, загрози та можливості, **за основу подальших дій взятий Інерційний (базовий) сценарій, як найбільш реалістичний для виконання впродовж 2026-2027 років.**

Інерційний сценарій (базовий): ґрунтується на припущенні, що протягом тривалого часу вплив зовнішніх і внутрішніх факторів на стан території громади залишиться без істотних змін. Передбачається продовження бойових дій з можливим поступовим зменшенням їх інтенсивності та фіксацією лінії бойового зіткнення.

В зв'язку зі складною безпековою ситуацією доступ до території громади обмежений.

Інфраструктура і житловий сектор продовжують зазнавати руйнувань і пошкоджень, територія громади засмічена вибухонебезпечними предметами та потребує розмінування. Відбувається забруднення атмосферного повітря, ґрунтів, водних об'єктів від постійних обстрілів. Тонни побутового сміття, а також від руйнації об'єктів, створюють епідеміологічні ризики і становлять загрозу для екології та здоров'я людей. В разі покращення безпекової ситуації і завершення активної фази бойових дій, комунальні підприємства, установи готові в найкоротший термін відновлювати послуги по електро-, газо-, водопостачанню та водовідведенню, проводити відновлення та ремонт пошкоджених об'єктів, благоустрій територій, прибирання сміття, утримання житлового фонду та роботи з ліквідації наслідків бойових дій, заходи із задоволення першочергових потреб та життєдіяльності мешканців громади.

Через постійні обстріли, евакуація населення ускладнена. Забезпечення мешканців громади базовими потребами (продукти харчування, засоби гігієни, вода, ліки, паливо) відбувається не регулярно, в залежності від інтенсивності бойових дій. Суттєво обмежений доступ до медичних, соціальних, освітніх, культурних та інших послуг. Через зміщення фокусу уваги на інші прифронтові регіони країни, зменшується міжнародна технічна допомога.

Заклади торгівлі і побутового обслуговування не здійснюють діяльність на території громади, але при стабілізації безпекової ситуації, готові відновлювати роботу.

Евакуйовані мешканці продовжують інтегруватись в приймаючі громади, при цьому не втрачаючи зв'язок з Лиманською громадою. У таких умовах важливо подбати про тих, хто був змушений виїхати до інших регіонів України, та організувати для них підтримку. Соціальні послуги мають бути доступними, щоб люди відчували турботу й не залишалися сам на сам зі своїми проблемами.

В умовах Інерційного сценарію (базового) будуть здійснюватись заходи:

- Пріоритетом залишається евакуація цивільного населення з небезпечних територій громади у співпраці з військовими структурами та міжнародними гуманітарними організаціями;

- Оперативне реагування на можливі ризики пов'язані з надзвичайними ситуаціями, формування місцевого матеріального резерву для швидкого забезпечення постраждалого населення громади, після припинення активної фази бойових дій, необхідними будівельними матеріалами, медичними препаратами, продуктами харчування та місцями тимчасового перебування;

- Комплексна підтримка ветеранів війни, загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України та які вважаються зниклими безвісті, членів їхніх родин, осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України;

- Надання адміністративних та соціальних послуг на базі релокованих установ соціального захисту та ХАБів підтримки внутрішньо переміщених осіб;

- Формування осередків Лиманської громади через функціонування Центрів підтримки внутрішньо переміщених мешканців (ХАБів) в м. Кременчук, м. Корсунь-Шевченківський, Дніпро, Полтава та інших.

- Адресна, ефективна гуманітарна та матеріальна допомога вразливим групам населення;

- Організація та моніторинг надання соціальних послуг для осіб з інвалідністю, похилого віку та інших незахищених верств евакуйованого населення;

- Формування спроможної освітньої, спортивної мережі, національно-патріотичне виховання, робота з молоддю Лиманської МТГ в дистанційному та, за можливості, офлайн-форматі;

- Посилення соціальної згуртованості через культурно-освітні ініціативи;

- Створення сучасного паліативного відділення, яке забезпечить якісну медико-соціальну допомогу пацієнтам із тяжкими хронічними захворюваннями, людям похилого віку, ветеранам, людям з інвалідністю;

- Розширення мережі міжнародних і міжмуніципальних партнерів, залучення грантової, технічної допомоги;

- Розширення комунікації та інформування мешканців Лиманської міської громади про державні і місцеві програми підтримки цивільного населення, ветеранів та їх сімей; щодо заходів та проведеної роботи органами влади;

- Фіксація завданих збитків, дистанційне обстеження та внесення інформації до реєстру пошкодженого та знищеного майна.

Песимістичний сценарій: є результатом критичної оцінки та врахування можливого негативного впливу зовнішніх і внутрішніх факторів на розвиток громади.

У цьому сценарії основними ризиками є продовження та ескалація бойових дій, постійний рух лінії бойового зіткнення, загроза повторної окупації.

Суцільне мінне та вибухонебезпечне забруднення земель, що робить неможливим їхнє використання для сільського господарства, житлового та природоохоронного призначення. Знищення лісових масивів, заповідних територій, відбувається забруднення земель і водних ресурсів, накопичуються стихійні сміттєзвалища та токсичні відходи.

Масштабне руйнування житлового фонду, критичної та соціальної інфраструктури. Забезпечення населення базовими потребами не можливо. Суцільні руйнування та загроза життю призводить до зупинки роботи всіх підприємств та суб'єктів господарювання. Логістика та гуманітарні коридори блокуються, що унеможлиблює доставку на територію громади продуктів харчування, гігієни, ліків, тощо. Проведення евакуації ускладнено, що призводить до критичної ситуації в громаді. В разі окупації території, мешканці громади залишаються в повній ізоляції.

Відсутність доступу до території громади може призвести до зменшення державної та донорської допомоги. Власні надходження до бюджету громади критично скоротяться, що створить умови для тривалого економічного та соціального застою.

Населення громади продовжить переміщатись в різні регіони України та за кордон, інтегрується в приймаючі громади, що супроводжується зниженням рівня емоційного зв'язку з Лиманською громадою. Кадровий потенціал громади продовжить скорочуватися через відтік населення, молоді та кваліфікованих фахівців, що призведе до дефіциту персоналу у соціальному, медичному, освітньому, культурному та інших напрямках.

У цілому, реалізація песимістичного сценарію передбачає тривалий період нестабільності та обмежених можливостей відновлення, зростання демографічної кризи, подальше руйнування інфраструктури та низьку спроможність громади до самостійного економічного розвитку.

У випадку песимістичного сценарію управління громадою буде відбуватись в умовах релокації, а рішення будуть направлені на:

- Підтримку обороноздатності регіону у співпраці з військовими структурами та міжнародними гуманітарними організаціями;

- Організацію мережі культурно-освітніх ХАБів і центрів підтримки внутрішньо-переміщених мешканців Лиманської громади на території інших регіонів країни;

- Комплексну підтримку ветеранів війни, загиблих (померлих) захисників і захисниць України та які вважаються зниклими безвісті, членів їхніх родин, осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, та інших вразливих категорій населення;

- Забезпечення соціальної згуртованості і збереження місцевої ідентичності Лиманців;

- Продовження забезпечення дистанційно середньою, дошкільною, та позашкільною освітою дітей та молодь Лиманщини для розвитку потенціалу населення громади.

Оптимістичний сценарій: передбачає, що складуться сприятливі зовнішні та внутрішні умови впливу на розвиток громади. Основною умовою забезпечення даного сценарію стане припинення бойових дій та повне звільнення Лиманської міської територіальної громади від загарбників. Розмінування території та забезпечення сталого миру нададуть можливість здійснювати заходи з відновлення інфраструктури та економіки громади. Відбудеться залучення значних фінансових ресурсів з державного та обласного бюджетів, міжнародної допомоги. Посилення міжмуніципальної та міжрегіональної співпраці розширить можливості доступу до грантів, технічної підтримки та обміну досвідом.

Комплексні програми розмінування сільськогосподарських земель, відбудови житла, комунальної і соціальної інфраструктури, забезпечення водо-, газо, тепlopостачанням, енергетикою, відновлення транспортного сполучення – все це робить громаду комфортною для життя, простимулює реміграцію. Розвиток енергетичної стійкості громади через автономні та відновлювані джерела енергії, що забезпечить безперерйність роботи об'єктів критичної інфраструктури. Масштабування таких рішень підвищить рівень безпеки, зменшить залежність від зовнішніх факторів та створить додаткові конкурентні переваги для бізнесу і населення.

Важливим фактором для відродження громади є повернення внутрішньо переміщеного населення, молоді, дітей, ветеранів, активістів, готових до роботи в складних повоєнних умовах. Формування кадрового потенціалу в ключових секторах економіки, аграрної, енергетичної, соціальної та медичної сферах.

Запровадження державних програм пільгового оподаткування та грантових програм для бізнесу, програм відшкодування отриманих збитків під час воєнного стану для представників бізнесу, дозволить активізувати розвиток економіки, відновлення роботи підприємств та створення нових робочих місць.

Відновлення роботи підприємств залізничного транспорту в поєднанні з вигідним географічним розташуванням на перетині Донецької, Луганської, Харківської областей забезпечить створення логістичного центру на базі транспортного потенціалу (залізничні та автошляхи).

При оптимістичному сценарію Лиманська міська територіальна громада має перспективу стати регіонально важливим центром економічного зростання і якісного управління, яка:

- відновлює критичну інфраструктуру та житловий фонд;

- створює умови для повернення населення, забезпечує безпеку та базові умови для життя;
- інвестує в молодь та людський капітал;
- підтримує бізнес, розвиває транспортну доступність та логістичні потужності;
- стратегічно планує розвиток та інвестиції;
- залучає ресурси через державні, міжмуніципальні та міжнародні програми.

В умовах постійної загрози ескалації воєнних дій, політичної нестабільності та високої залежності від зовнішніх факторів, вибір сценарію розвитку не може залишатись сталим. Ці сценарії потребують періодичного перегляду та адаптації, відповідно до змін ситуації. В зв'язку з чим органи влади, представники бізнесу, мешканці Лиманської міської територіальної громади та внутрішньо переміщені особи, мають бути готові до зміни обставин та швидкого реагування на можливості або загрози, які виникають.

Стратегічне бачення розвитку Лиманської міської територіальної громади

Стратегічне бачення громади – це узагальнене уявлення про те, якою громада прагне стати у майбутньому. Задає напрямок розвитку і допомагає визначити які пріоритети є головними, служить «компасом» для прийняття рішень – від інвестицій до соціальних програм.

Стратегічне бачення Лиманської МТГ сформоване на підставі пропозицій від представників робочої групи, з урахуванням думки громадян за результатами опитування мешканців та підприємців Лиманської міської територіальної громади.

Лиманська громада 2027 — це територіальна спільнота, що здійснює системну трансформацію на засадах сталого розвитку, зміцнює соціальну згуртованість, цілеспрямовано інвестує в людський капітал, формує інклюзивний соціально-економічний простір і забезпечує стандарти якості життя.

Стратегічні, оперативні цілі та завдання розвитку Лиманської міської територіальної громади до 2027 року

Стратегічні цілі розвитку — це довгострокові орієнтири, які визначають бачення майбутнього територіальної громади (економіка, соціальна сфера, інфраструктура, довкілля, тощо). Формуються на основі аналізу ресурсів, потреб мешканців та зовнішніх викликів і спрямовані на комплексний розвиток території громади.

Оперативні цілі — це конкретні дії, що деталізують і реалізують стратегічні напрями у щоденній діяльності виконавчих органів.

Стратегічного бачення розвитку Лиманської міської територіальної громади це системний процес, який буде забезпечуватись через систему стратегічних та оперативних цілей.

Дерево стратегічних, оперативних цілей і завдань Лиманської міської територіальної громади на період до 2027 року

СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ А. Безпека і стійкість через ефективне управління територіальною громадою			СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ В. Свідома, активна та згуртована громада з потужним людським капіталом у соціальному, гуманітарному, економічному, кліматичному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах			СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ С. Створені умови для відновлення та економічного розвитку громади, в умовах воєнних ризиків		
Оперативна ціль А.1. Захист населення і території, попередження та реагування на безпекові загрози	Оперативна ціль А.2. Забезпечення екологічної безпеки та відновлення довкілля прифронтової громади	Оперативна ціль А.3. Взаємна довіра у громаді через ефективне управління	Оперативна ціль В.1. Забезпечення доступності та якості публічних послуг з урахуванням безпекової ситуації	Оперативна ціль В.2. Сприяння соціальної згуртованості та збереження локальної ідентичності	Оперативна ціль В.3. Покращення умов життя вразливих груп населення	Оперативна ціль С.1. Підтримка бізнес середовища і ринку праці	Оперативна ціль С.2. Зміцнення співпраці з міжнародними партнерами	Оперативна ціль С.3. Повоєнне відновлення інфраструктури
Завдання А.1.1. Проведення невідкладних аварійно-рятувальних робіт	Завдання А.2.1. Фіксація та моніторинг наслідків воєнних руйнувань та впливу на довкілля	Завдання А.3.1. Управління та раціональне використання земельних ресурсів громади в умовах воєнного стану	Завдання В.1.1. Забезпечення безперервності освітнього процесу	Завдання В.2.1. Духовне виховання громадян високої культури поведінки	Завдання В.3.1. Підтримка внутрішньо переміщених осіб	Завдання С.1.1. Зайнятість населення та соціально-трудова відносина	Завдання С.2.1. Розширення мережі міжнародних і міжмуніципальних партнерів	Завдання С.3.1. Обстеження житлового фонду, нежитлової забудови та об'єктів критичної інфраструктури
Завдання А.1.2. Проведення розмінування території громади від вибухонебезпечних предметів	Завдання А.2.2. Ліквідація стихійних звалищ та створення системи управління побутовими відходами	Завдання А.3.2. Розроблення та актуалізація документів коротко- і довгострокового планування, в тому числі першочергових заходів відновлення громади	Завдання В.1.2. Збереження системи медичної допомоги	Завдання В.2.2. Ефективне відкрите електронне врядування	Завдання В.3.2. Соціальний захист ветеранів, членів їх сімей, постраждалих внаслідок воєнних дій, а також осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України»	Завдання С.1.2. Оцінка і фіксація збитків, завданих бізнесу внаслідок воєнних дій	Завдання С.2.2. Залучення міжнародної технічної допомоги	Завдання С.3.2. Безпечне відновлення електро-, водо-, газо-, тепlopостачання
Завдання А.1.2. Забезпечення захисними спорудами цивільного захисту			Завдання В.1.3. Забезпечення фізичним вихованням та спортом	Завдання В.2.3. Розробка та впровадження системи комунікації з представниками громади	Завдання В.3.3. Допомога дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування	Завдання С.1.3. Практична і консультативна допомога суб'єктам малого і середнього підприємництва		Завдання С.3.3. Забезпечення транспортної доступності
			Завдання В.1.4. Надання адміністративних та соціальних послуг	Завдання В.2.4. Співробітництво територіальних громад	Завдання В.3.4. Індивідуалізація та інклюзія			
				Завдання В.2.5. Розвиток молодіжного лідерства та участі молоді в управлінні громадою	Завдання В.3.5. Соціальний захист вразливих груп населення			

Узгодженість стратегії з державними та регіональними стратегічними документами

Відповідність Стратегії розвитку Лиманської міської територіальної громади на період до 2027 року стратегічним цілям актуалізованої Державної стратегії регіонального розвитку України до 2027 року й цілям Стратегії розвитку Донецької області на період до 2027 року унормовано Законом України “Про засади державної регіональної політики”.

Оновлена Державна стратегія регіонального розвитку України до 2027 року містить такі стратегічні та оперативні цілі:

Стратегічна ціль I. “Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах”.

Оперативна ціль 1 “Забезпечення інтегрованого розвитку територій з урахуванням інтересів майбутніх поколінь” (ОЦ 1.1.)

Оперативна ціль 2 “Задоволення потреби населення у якісних адміністративних і публічних послугах ” (ОЦ 1.2.)

Оперативна ціль 3 “Соціальний захист ветеранів війни та їх сімей, ВПО та інших вразливих груп ” (ОЦ 1.3.)

Стратегічна ціль II. Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів .

Оперативна ціль 1 “Інфраструктура, стійка до безпекових, соціальних та економічних викликів ” (ОЦ 2.1.)

Оперативна ціль 2 “ Сильна, спроможна та конкурентоздатна регіональна економіка ” (ОЦ 2.2.)

Стратегічна ціль III. “Розбудова ефективного багаторівневого врядування” .

Оперативна ціль 1 “Розвиток інституційної спроможності органів публічної влади з урахування практик ЄС“ (ОЦ 3.1.)

Оперативна ціль 2 “Розвиток різних форм співробітництва та управління публічними інвестиціями ” (ОЦ 3.2.)

Актуалізована Стратегія розвитку Донецької області на період до 2027 року містить стратегічні та операційні цілі, які подані в таблиці нижче.

У матрицях відповідності стратегії розвитку Лиманської міської територіальної громади Державній стратегії регіонального розвитку України до 2027 року і Стратегії розвитку Донецької області в клітинках зазначається ступінь зв'язку цілей: відмічається як «++» (сильний зв'язок) або «+» (зв'язок).

За результатами побудови матриць відповідності можна стверджувати, що стратегічні та оперативні цілі розвитку Лиманської міської територіальної громади повністю узгоджені з стратегічними та оперативними цілями оновленої Державної стратегії регіонального розвитку до 2027 р. та Стратегії розвитку Донецької області до 2027 р.

**МАТРИЦЯ ВІДПОВІДНОСТІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ
ЛИМАНСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ
ДЕРЖАВНІЙ СТРАТЕГІЇ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ ДО
2027 РОКУ**

Оперативні цілі ДСРР	Стратегічні та оперативні цілі розвитку Лиманської міської територіальної громади								
	СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ А. Безпека і стійкість через ефективне управління територіальною громадою			СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ В. Свідома, активна та згуртована громада з потужним людським капіталом у соціальному, гуманітарному, економічному, кліматичному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах			СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ С. Створені умови для відновлення та економічного розвитку громади, в умовах воєнних ризиків		
	1.1.	1.2	1.3	2.1	2.2	2.3	3.1	3.2	3.3
<i>Стратегічна ціль I. Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах</i>									
ОЦ 1.1.	++	+	++	++	++	+	++	+	++
ОЦ 1.2.	+	+	+	++	+	+	+	+	+
ОЦ 1.3.	+	+	+	+	++	++	+	+	+
<i>Стратегічна ціль II. Створення безпечних та комфортних умов для життя</i>									
ОЦ 2.1.	++	+	++	++	+	+	+	+	++
ОЦ 2.2.	+	+	++	+	+	+	++	++	+
<i>Стратегічна ціль III. Посилення економічної стійкості та конкурентоспроможності регіону</i>									
ОЦ 3.1.	++	+	++	++	++	+	++	++	+
ОЦ 3.2.	++	+	++	+	+	+	++	++	++

**Стратегічні та оперативні цілі актуалізованої
Стратегії розвитку Донецької області на період до 2027 року**

Стратегічні цілі	Оперативні цілі
СЦ 1. Ефективне управління в умовах безпекових, гуманітарних та екологічних викликів	ОЦ 1.1. Захист населення та територій
	ОЦ 1.2. Ефективне управління територіальним розвитком
	ОЦ 1.3. Екологічна безпека та збалансоване природокористування

СЦ 2. Збереження та розвиток людського капіталу, згуртованість в соціальному, культурному, гуманітарному та просторовому вимірах	ОЦ 2.1. Забезпечення надання якісних публічних послуг на території області з урахуванням безпекових викликів
	ОЦ 2.2. Забезпечення надання якісних публічних послуг поза межами області
	ОЦ 2.3. Підтримка соціальної згуртованості і української ідентичності, покращення життя вразливих верств населення
СЦ 3. Стабілізація економіки як основа до повоєнного відновлення	ОЦ 3.1. Ефективна зайнятість та зміцнення стійкості бізнесу до безпекових викликів
	ОЦ 3.2. Формування умов для повоєнного відновлення з використанням науково-інноваційних рішень
	ОЦ 3.3. Відновлення (розбудова) критичної інфраструктури та відбудова житла на засадах «зеленої» економіки з урахуванням тривалої загрози і зміцнення стійкості громад

**МАТРИЦЯ ВІДПОВІДНОСТІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ
ЛИМАНСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ
СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ**

Оперативні цілі розвитку Донецької області до 2027 року	Стратегічні цілі розвитку Лиманської міської територіальної громади								
	СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ А. Безпека і стійкість через ефективне управління територіальною громадою			СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ В. Свідома, активна та згуртована громада з потужним людським капіталом у соціальному, гуманітарному, економічному, кліматичному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах			СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ С. Створені умови для відновлення та економічного розвитку громади, в умовах воєнних ризиків		
	1.1.	1.2	1.3	2.1	2.2	2.3	3.1	3.2	3.3
СЦ 1. Ефективне управління в умовах безпекових, гуманітарних та екологічних викликів									
ОЦ 1.1	++	+	++	++	+	+	+	+	+
ОЦ 1.2	+	+	++	++	++	+	+	+	++
ОЦ 1.3	+	++	+	+	++	+	+	+	++
СЦ 2. Збереження та розвиток людського капіталу, згуртованість в соціальному, культурному, гуманітарному та просторовому вимірах									

ОЦ 2.1	++	+	+	++	+	+	+	+	+
ОЦ 2.2	+	+	+	++	+	+	+	++	+
ОЦ 2.3	+	+	+	+	++	++	++	+	+
СЦ 3. Стабілізація економіки як основа до повоєнного відновлення									
ОЦ 3.1	+	+	+	++	+	+	++	+	+
ОЦ 3.2	+	+	++	+	+	+	+	++	++
ОЦ 3.3	++	+	+	+	+	+	+	+	++

Основними джерелами фінансування розвитку громади виступають власні доходи і зовнішні джерела (в тому числі цільові субвенції, гранти, кредити). Джерелом здобуття цільових субвенцій можуть бути Урядові Програми, які реалізуються через державний бюджет (Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України) і бюджет Київської області (державні установи) та підтримують окремі сфери.

ПРОВЕДЕННЯ МОНІТОРИНГУ, ОЦІНЮВАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ

Законом України "Про засади державної регіональної політики" встановлюються принципи стратегічного планування на державному, регіональному та місцевому рівнях. Передбачається обов'язковість моніторингу та оцінки результативності реалізації Стратегій розвитку.

Механізми їх проведення визначаються в Методичних рекомендаціях щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад, затверджених Наказом Міністерства розвитку громад та територій України від 21.12.2022 №265.

Моніторинг і оцінювання реалізації Стратегії розвитку Лиманської міської територіальної громади до 2027 року є невід'ємною складовою процесу стратегічного управління розвитком громади.

Метою моніторингу та оцінювання є забезпечення системного відстеження виконання стратегічних і оперативних цілей, заходів Плану реалізації Стратегії, а також своєчасне прийняття управлінських рішень щодо коригування пріоритетів розвитку.

Моніторинг та оцінювання здійснюються на принципах:

- законності;
- системності та безперервності;
- об'єктивності та достовірності даних;
- відкритості та прозорості;
- підзвітності перед територіальною громадою;
- результативності та ефективності.

Під час проведення *моніторингу реалізації Стратегії* проводиться збір та верифікація даних: збір статистичних показників, отримання звітів від виконавців заходів, аналіз бюджетного виконання програм. Всі дані мають відповідати затвердженим індикаторам Стратегії та Плану її реалізації.

Проводиться порівняння фактичних показників із плановими, оцінка динаміки та причини відхилення. Формуються висновки щодо досягнення стратегічних і оперативних цілей. За результатами моніторингу можливе уточнення індикаторів, перенесення строків реалізації заходів, перерозподіл фінансування, внесення змін до Стратегії.

Моніторинг Стратегії проводиться один раз на рік, згідно додатку №12, моніторинг Плану заходів проводиться двічі на рік на основі відстеження виконання визначених індикаторів оцінки результативності, за формою у додатку №13 наведеного в Методичних рекомендаціях щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад, затверджених Наказом Міністерства розвитку громад та територій України від 21.12.2022 №265.

Оцінювання реалізації Стратегії Лиманської міської територіальної громади на період до 2027 року — це системний аналіз того, наскільки Стратегія досягла визначених цілей, які результати отримані та який вплив вона мала на розвиток громади. На відміну від моніторингу (поточне відстеження показників), оцінювання є глибшим аналітичним процесом. Проводиться аналіз актуальності стратегічних пріоритетів, вплив зовнішніх та внутрішніх факторів (воєнний стан, економічна ситуація, міграція населення), ефективність механізмів управління, співвідношення результатів і витрачених ресурсів, актуальність відповідності потребам громади.

Заключне оцінювання проводиться після завершення строку дії Стратегії і містить висновки, які слід врахувати під час розроблення Стратегії на новий період.

Оцінювання може бути зовнішнім (із залученням експертів) або внутрішнім (виконавцями Стратегії, використовуючи наявні ресурси громади і внутрішню інформацію).

Зовнішнє оцінювання проводиться незалежними експертами або організаціями, які не входять до органів місцевого самоврядування громади. Метою є отримати об'єктивний та неупереджений аналіз реалізації Стратегії. Такий метод дозволяє знайти нові рішення або підходи, які могли залишитися непоміченими внутрішніми структурами.

Внутрішнє оцінювання дозволяє легко інтегруватися у внутрішні процеси планування і управління. Проводиться Робочою групою, склад і положення про яку затверджено Розпорядженням начальника Лиманської міської військової адміністрації від 28.10.2025 №1281. Робоча група здійснює оцінку ступеня досягнення бачення та

напрямів розвитку, стратегічних та оперативних цілей, враховуючи їх доречність, актуальність та якість виконання; оцінює виконання заходів, дотримання строків їх виконання; формулює пропозиції та рекомендації з коригування та оновлення Стратегії розвитку за стратегічними та оперативними цілями, завданнями з метою його адаптації до змін зовнішнього і внутрішнього середовища, державної регіональної політики України.

Лиманська міська територіальна громада зазнала катастрофічних руйнувань: пошкоджено чи знищено близько 90% будівель, включно з житлом, школами, садочками та іншими установами. У багатьох селах та містах майже не залишилося придатних для життя будинків, мешканці змушені жити у підвалах або евакуюватися.

Це створює надзвичайно складні умови для *управління ризиками* та планування розвитку. Основні ризики:

Фізична безпека населення: постійні обстріли, руйнування житла, загроза життю.

Інфраструктурні втрати: знищення систем водопостачання, електрики, доріг, соціальних об'єктів, критичної інфраструктури.

Соціальні ризики: міграція, психологічне виснаження, втрата довіри до інституцій.

Економічні ризики: зупинка бізнесу, відсутність робочих місць, брак фінансів.

Адміністративні ризики: робота органів влади в умовах військової адміністрації.

Управління ризиками розвитку Лиманської міської територіальної громади — це системний процес, який допомагає громаді бути стійкою до кризових ситуацій, особливо в умовах війни, а саме активних бойових дій на території громади та можливої окупації.

Показники досягнення стратегічних та оперативних цілей і завдань, що визначаються під час проведення моніторингу та оцінювання реалізації Стратегії розвитку Лиманської міської територіальної громади на період до 2027 року

Стратегічна ціль та її кореспондування з ЦСР	Оперативна ціль	Найменування показника	Одиниця вимірювання показника	Значення показника у базовому 2025 році	Прогнозоване проміжне значення у 2026 році	Цільове значення у 2027 році	Джерело даних
СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ А. Безпека і стійкість через ефективне управління територіальною громадою (ЦСР 16, ЦСР 11, ЦСР 13, ЦСР 17)	А.1. Захист населення і території, попередження та реагування на безпекові загрози	Забезпечення укриттями:					
		Найпростіші укриття	одиниць	87	60	65	
		Первинні (мобільні) укриття	одиниць	17	18	20	
		Сховища і протирадіаційні укриття	одиниць	23	23	23	ОМС (ВА)
		Забезпечення матеріально-технічною базою	тис. грн.	4903,5	5000,0	7000,0	ОМС (ВА)
		Розмінування сільськогосподарських земель громади	тис. га	0	1,500	10,0	ГУ ДСНС
	А.2. Забезпечення екологічної безпеки та відновлення довкілля прифронтової громади	Обсяг ліквідованих відходів	м ³	4174	15000	25000	ОМС (ВА)
		Екологічні звіти	одиниць	0	2	4	ОМС (ВА)
	А.3. Взаємна довіра у громаді через ефективне управління	Проект землеустрою зі встановлення і зміни меж громади	одиниць	0	0	1	ОМС (ВА)
		Документація з просторового розвитку території громади	одиниць	0	1	3	ОМС (ВА)
СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ В. Свідома, активна та згуртована	В.1. Забезпечення доступності та якості публічних послуг з урахуванням безпекової ситуації	Середня наповнюваність класів загальноосвітньої школи	осіб	15,8	17,8	18	управління освіти, молоді та спорту
		Кількість лікарів загальної практики - сімейних лікарів	осіб	14	14	14	КП ЦПМСД
		Частка пацієнтів, що користуються е-сервісами	%	35	55	75	eHealth

громада з потужним людським капіталом у соціальному, гуманітарному, економічному, кліматичному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах (ЦСР 4, ЦСР 8, ЦСР 10, ЦСР 11, ЦСР 13, ЦСР 16)		Проведено спортивних заходів	одиниць	52	78	80	управління освіти, молоді та спорту	
		Кількість видів адміністративних послуг	одиниць	108	125	137	ОМС (ВА)	
		Заклади соціального захисту, які працюють за межами громади, та відновили роботу після завершення бойових дій на території громади	Кількість закладів	3	3	3	УСЗН	
	В.2. Сприяння соціальної згуртованості та збереження локальної ідентичності		Створення Центрів культурних послуг	одиниць	0	9	9	відділ культури і туризму міської ради
			Кількість осіб, які отримали культурні послуги офлан, онлайн та переглядів соціальних сторінок	тис. осіб	170,6	180,00	200,0	відділ культури і туризму міської ради
			Дослідження та популяризація нематеріальної культурної спадщини громади	одиниць	3	5	10	відділ культури і туризму міської ради
			Функціонування програми інформатизації Лиманської міської територіальної громади	одиниць	0	1	1	ОМС (ВА)
			Задоволення звернень представників громади	%	100	100	100	ОМС (ВА)
			Спільні проекти з громадами-партнерами	одиниць	0	5	10	ОМС (ВА)
		В.3. Покращення умов життя вразливих груп населення		Внутрішньо переміщені особи, які звернулись за допомогою і отримали підтримку	осіб	719	1387	1400
			Кількість ветеранів, членів їх сімей, постраждалих внаслідок воєнних дій, які звернулись і отримали матеріальну, психологічну допомогу та/або пройшли програму реабілітації.	осіб	99	653	653	УСЗН
			Вирішення питань дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування	осіб	59	59	61	Служба у справі дітей
			Кількість дітей охоплених послугами Лиманського центру комплексної реабілітації для дітей з інвалідністю	осіб	8	8	8	УСЗН

		Культурно -мистецькі заходи щодо політики безбар'єрності, недискримінації та ментального благополуччя	одиниць	475	500	600	відділ культури і туризму міської ради
		Кількість осіб, які отримали допомогу та підтримку у випадках домашнього насильства, насильства за ознакою статі чи торгівлі людьми	осіб	23	30	35	УСЗН
СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ С. Створені умови для відновлення та економічного розвитку громади, в умовах воєнних ризиків (ЦСР 4, ЦСР 8, ЦСР 9, ЦСР 11, ЦСР 16, ЦСР 17)	С.1. Підтримка бізнес середовища і ринку праці	Надання практичної і консультативної допомоги суб'єктам малого і середнього підприємництва	осіб	178	180	205	ОМС (ВА)
		Чисельність осіб, забезпечених роботою за сприянням служби зайнятості	осіб	196	310	315	Територіальний підрозділ Державної служби зайнятості
		Внесення інформації до реєстру пошкодженого і знищеного майна щодо пошкоджених об'єктів нежитлового майна бізнесу внаслідок воєнних дій	об'єктів	36	190	220	РПЗМ
	С.2. Зміцнення співпраці міжнародними партнерами	Підписання нових меморандумів	одиниць	27	10	25	ОМС (ВА)
		Обсяг допомоги	млн грн.	9,7	12	15	ОМС (ВА)
	С.3. Повоєнне відновлення інфраструктури	Частка мешканців громади, які забезпечені електро-, водо-, газо-, теплопостачанням	%	0	10	50	ОМС (ВА)
		Обстеження багатоквартирних житлових будинків. Внесення даних до реєстру пошкодженого і знищеного майна	одиниць	0	10	136	ОМС (ВА)
		Відновлення багатоквартирного житлового фонду	одиниць	0	0	10	ОМС (ВА)
		Кількість населених пунктів, які забезпечені транспортним сполученням	одиниць	0	7	25	ОМС (ВА)

**ЗВІТ
ПРО РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ
МЕШКАНЦІВ ТА ПІДПРИЄМЦІВ У МЕЖАХ
ООНВЛЕННЯ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ
ЛИМАНСЬКОЇ МІСЬКОЇ
ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ
КРАМАТОРСЬКОГО РАЙОНУ
ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ
ДО 2027 РОКУ**

ВСТУП

Оновлення Стратегії розвитку Лиманської міської територіальної громади Краматорського району Донецької області на період до 2027 року здійснюється в умовах безпрецедентних викликів, зумовлених повномасштабною збройною агресією проти України, тривалими бойовими діями, масштабними руйнуваннями інфраструктури, вимушеним переміщенням населення та трансформацією соціально-економічних процесів у громаді. За таких обставин особливого значення набуває формування стратегічних рішень, що ґрунтуються не лише на формальних статистичних показниках, а й на реальних потребах, очікуваннях та оцінках самих мешканців і підприємців громади.

З метою забезпечення обґрунтованості та актуальності стратегічного планування було проведено опитування мешканців та суб'єктів підприємницької діяльності Лиманської міської територіальної громади. Опитування стало одним із ключових інструментів залучення громадськості до процесу оновлення Стратегії розвитку та дало змогу отримати зворотний зв'язок щодо якості життя до початку повномасштабного вторгнення, поточних проблем і бар'єрів розвитку, пріоритетів відновлення, інвестиційних очікувань, а також бачення майбутнього громади в середньо- та довгостроковій перспективі.

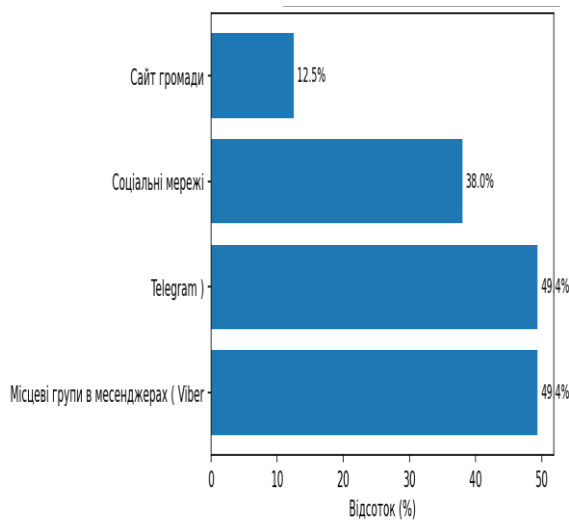
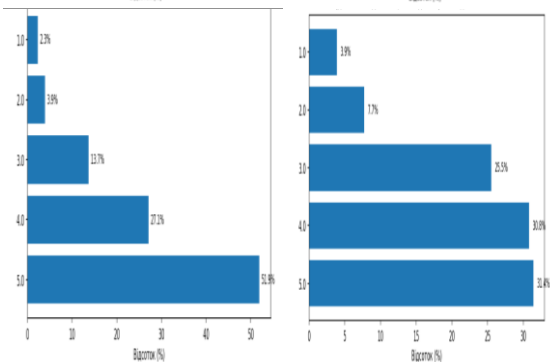
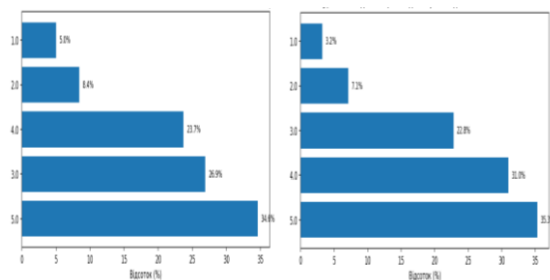
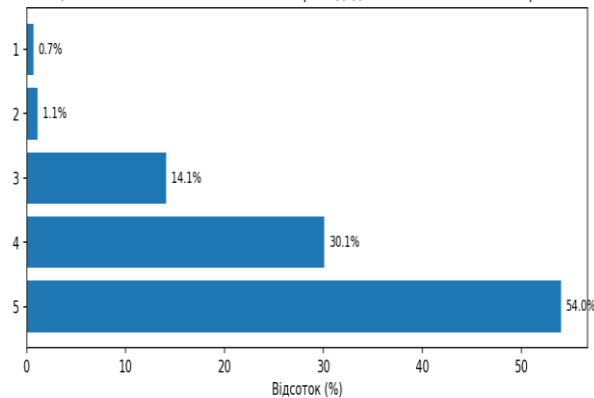
Особливістю проведеного дослідження є те, що значна частина респондентів перебуває за межами території громади та має статус внутрішньо переміщених осіб. Водночас результати опитування підтверджують збереження стійкого зв'язку мешканців і підприємців із громадою, їх зацікавленість у поверненні, відновленні економічної активності та відбудові нормальних умов життя після стабілізації безпекової ситуації.

Звіт узагальнює та аналізує результати опитування мешканців і підприємців Лиманської міської територіальної громади, визначає ключові тенденції, проблеми та запити, а також формує аналітичну основу для розробки пріоритетів, стратегічних цілей і заходів Стратегії розвитку громади на період до 2027 року. Отримані результати розглядаються як важливий елемент доказової бази для прийняття управлінських рішень у сфері безпеки, відновлення інфраструктури, соціальної підтримки населення, розвитку підприємництва та залучення зовнішніх ресурсів.

Звіт також може бути використаний органами місцевого самоврядування, експертним середовищем, представниками бізнесу, громадськими організаціями та міжнародними партнерами з метою забезпечення поступового відновлення і розвитку Лиманської громади в умовах воєнних та післявоєнних трансформацій.

ІНТЕРПРЕТАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ОПИТУВАННЯ МЕШКАНЦІВ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Оцінка довоєнної якості життя до 2022 року

Графік показує дуже високі оцінки:

54% - «5»,
30,1% - «4».

Громада мала достатньо успішну модель функціонування до 2022 року, отже стратегія має ґрунтуватися на принципі «відновити + осучаснити», а не будувати з нуля.

Пріоритетність базових послуг.

Освіта. Найвищі оцінки необхідності (понад 79% 4–5).

Соціальні та медичні послуги. Стабільно високий попит (понад 60% 4–5).

Культурні послуги. Важливі, але другорядні в умовах війни.

Опитування чітко підтверджують піраміду потреб громади воєнного часу: освіта → соціальний захист → медицина → культура.

Інформаційні канали та комунікація

Опитування показують домінування:

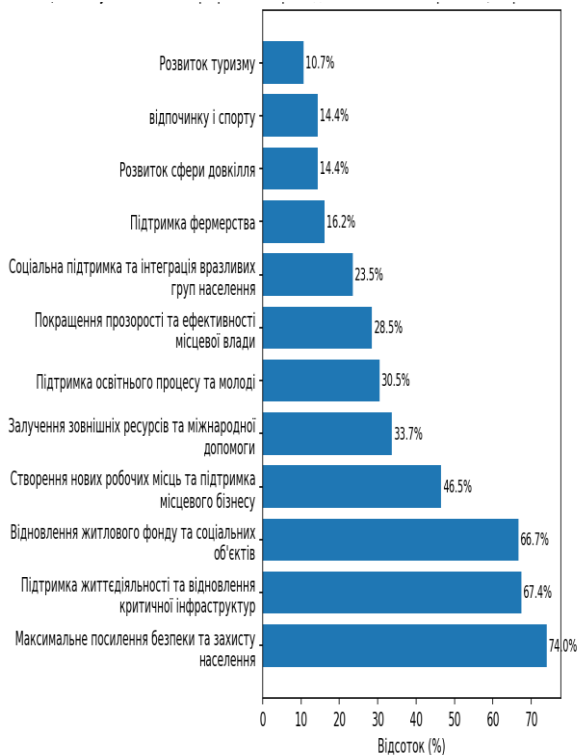
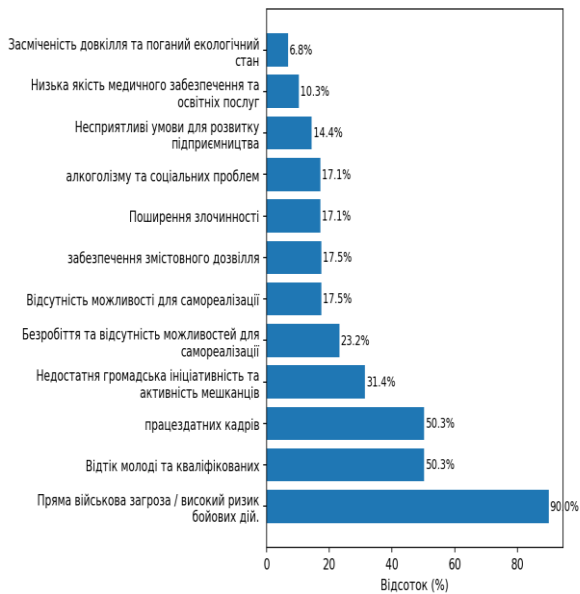
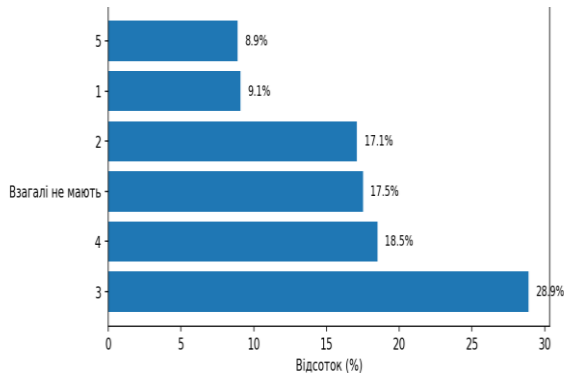
месенджерів (49,4%);

соцмереж (38,0%);

офіційний сайт — лише 12,5%.

Громада функціонує як цифрова мережа, а не територіально зосереджена спільнота.

Офіційна комунікація має адаптуватися до цієї реальності.

Вплив мешканців на рішення влади
Розподіл відповідей є фрагментованим: низький/відсутній вплив 43,7%; середній 28,9%; високий лише 27,4%.

Опитування сигналізує про дефіцит довіри та співучасті, що є ризиком для реалізації Стратегії без інструментів партисипації.

Бар'єри розвитку.

Абсолютний лідер: військова загроза 90%. Окрім безпекової загрози, мешканці чітко вказують на демографічно-економічні проблеми: відтік молоді та працевдатних кадрів 50,3%, безробіття та відсутність самореалізації понад 23%, слабку громадську активність 31,4%. Це означає, що без створення робочих місць і сенсу для повернення людей навіть повне відновлення інфраструктури не забезпечить сталого розвитку.

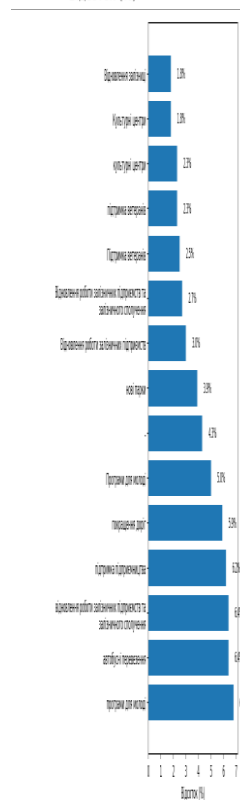
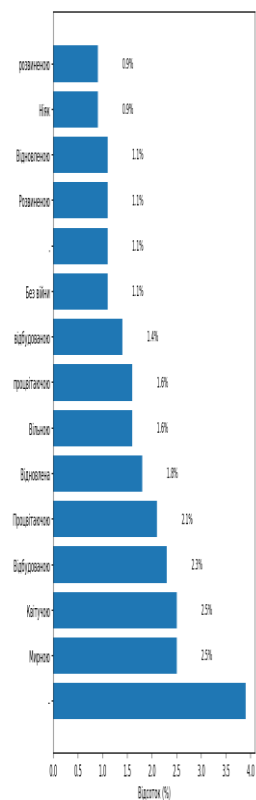
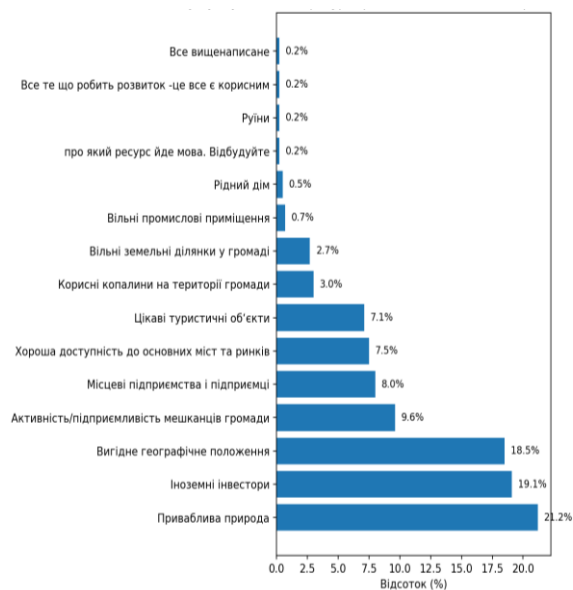
Пріоритети на 3 роки.

Мешканці чітко окреслюють три пріоритетні напрями, які мають бути закладені в основу Стратегії:

1. Безпека та захист населення — 74,0%,
2. Відновлення критичної інфраструктури — 67,4%,
3. Відновлення житла та соціальних об'єктів — 66,7%.

Економічний блок (робочі місця, бізнес, інвестиції) посідає другий етап пріоритетності, що є цілком раціональним для громади в зоні бойових дій. Мешканці мислять поетапно, що повністю відповідає логіці антикризового стратегування.

Ресурс розвитку: між очікуваннями та реальністю

Мешканці бачать основу майбутнього розвитку насамперед у: природному потенціалі (21,2%), зовнішніх інвесторах і допомозі (19,1%), географічному положенні (18,5%). Водночас внутрішні ресурси (підприємливість мешканців, місцевий бізнес) оцінюються значно нижче, що вказує на потребу активізації внутрішнього потенціалу громади через програми підтримки підприємництва та самозайнятості.

Бачення майбутнього та проєктні очікування

Відкриті відповіді концентруються навколо: миру, відбудови, відновлення транспорту, молодіжних програм, залізниці. Це означає, що стратегічна візія до 2027 року має бути: реалістичною, не перевантаженою абстрактними цілями, сфокусованою на відновленні нормальності життя.

Мешканці мислять конкретними проєктами, а не абстрактними лозунгами. Наведені відповіді відображають очікування мешканців Лиманської міської територіальної громади щодо конкретних проєктів, які, на їхню думку, мають бути реалізовані в процесі відновлення та розвитку громади.

Найбільш часто респонденти згадували програми для молоді (сукупно 11,8%), що свідчить про усвідомлення критичної ролі молодого покоління у майбутньому громади та потребу створення умов для навчання, самореалізації й утримання молоді від подальшої міграції.

Вагоме місце серед відповідей займають транспортні та інфраструктурні проєкти. Зокрема, автобусні перевезення (6,4%) і відновлення роботи залізничних підприємств та залізничного сполучення у різних формулюваннях (загалом понад 13%) вказують на гостру потребу у відновленні транспортної доступності громади.

Для мешканців транспорт виступає не лише сервісом мобільності, а й базовою передумовою економічного пожвавлення, повернення населення та відновлення ринку праці.

Помітною є також орієнтація на економічне відновлення: підтримка підприємництва (6,2%) і покращення доріг (5,9%) розглядаються як необхідні умови створення робочих місць та стимулювання місцевої економіки в умовах післявоєнної відбудови.

Окрему групу формують відповіді, пов'язані з якістю життя та соціальною згуртованістю громади. Це, зокрема, нові парки (3,9%) і культурні центри (у сукупності 4,1%), які мешканці сприймають як простори відновлення соціальних зв'язків, психологічної реабілітації та формування відчуття «нормального життя» після пережитих руйнувань.

Важливим соціальним запитом є підтримка ветеранів (разом 4,8%), що відображає високий рівень суспільної чутливості до наслідків війни та потребу у спеціалізованих програмах соціальної, медичної та професійної адаптації.

Наявність відповідей типу «←» (4,3%) свідчить або про складність формування конкретних очікувань в умовах війни та невизначеності, або про емоційне виснаження частини респондентів.

У цілому перелік проєктів демонструє прагматичне бачення мешканців, зосереджене на базових і життєво необхідних речах: транспортній доступності, економічному відновленні, підтримці молоді та ветеранів. Це підтверджує доцільність закладення в Стратегію розвитку громади до 2027 року пакету відновлювальних і соціально орієнтованих проєктів, які можуть бути реалізовані поетапно навіть за умов збереження безпекових ризиків.

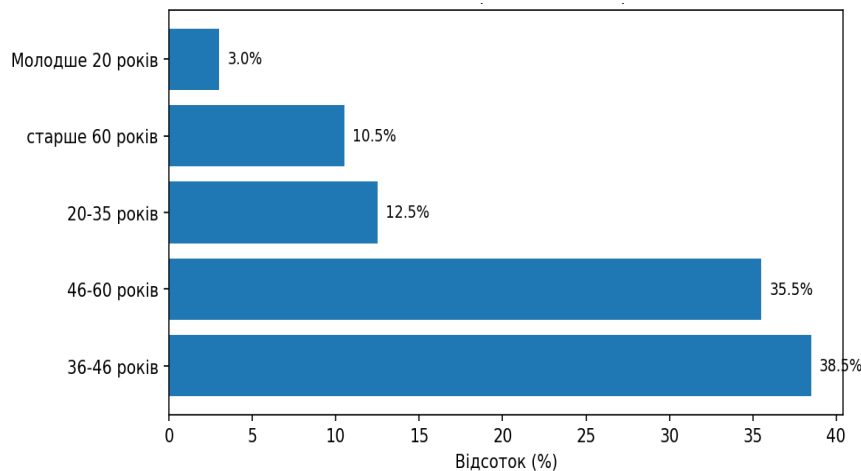
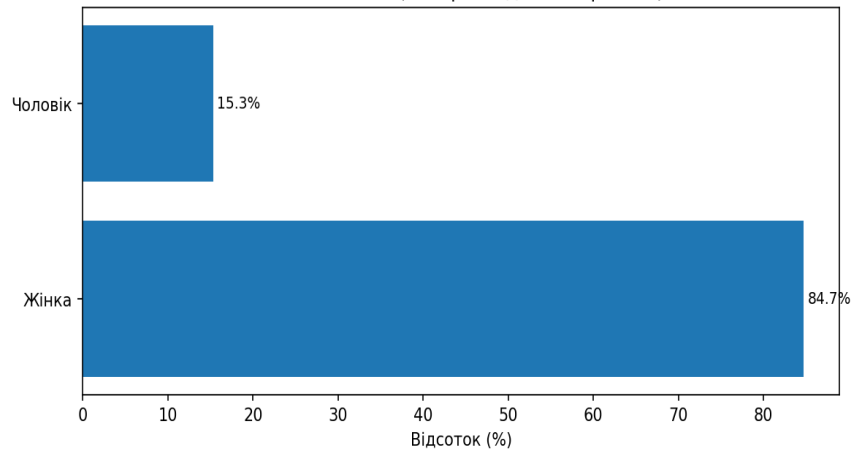
Опитування засвідчує: Лиманська громада зберігає високий рівень ідентифікації та очікування повернення, але її розвиток до 2027 року можливий лише за умови:

***пріоритету безпеки,
поетапного відновлення,
утримання та повернення людського капіталу,
активної взаємодії з державними та міжнародними партнерами.***

Стратегія розвитку Лиманської МТГ до 2027 року (на думку мешканців) має стати документом стійкості громади в умовах війни та основою для швидкого післявоєнного відновлення.

СОЦІАЛЬНО-ДЕМОГРАФІЧНИЙ ПОРТРЕТ ОПИТАНИХ МЕШКАНЦІВ ЛИМАНСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

1. Статеві-вікова структура респондентів

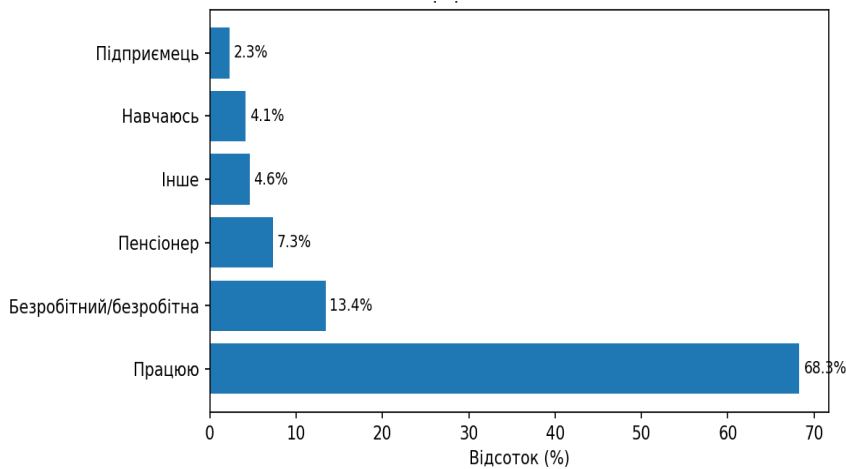
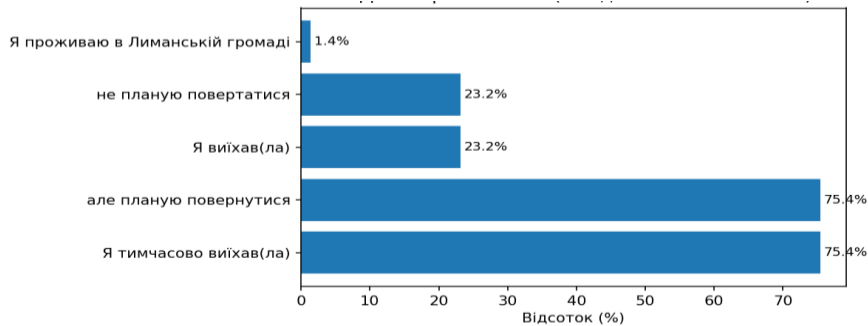
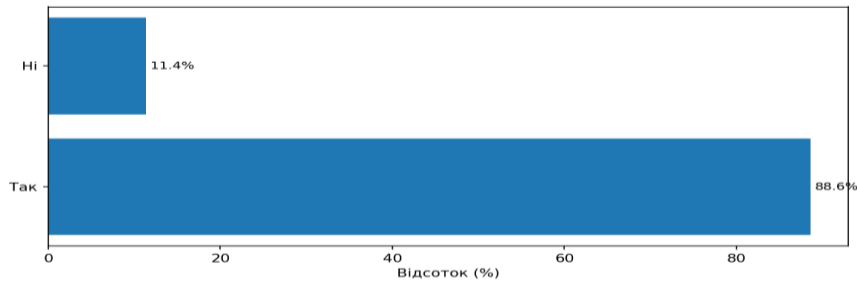
Опитування має чітко виражену гендерну асиметрію: переважну більшість респондентів становлять жінки (84,7%), тоді як частка чоловіків є суттєво нижчою - 15,3%. Така структура є типовою для соціологічних досліджень у громадах, що зазнали воєнних дій, і пояснюється як демографічними втратами, так і вищою міграційною мобільністю чоловіків.

За віковою ознакою домінують особи працездатного та передпенсійного віку. Найбільш чисельними є групи:

36–46 років - 38,5%,

46–60 років - 35,5%.

Молодь до 35 років становить лише 15,5%, а частка осіб старше 60 років — 10,5%. Це свідчить про звуження молодіжної бази громади та потенційні ризики відтворення людського капіталу в середньостроковій перспективі.

2. Територіальна мобільність та міграційний статус

Головною характеристикою опитаних є високий рівень вимушеної міграції. Переважна більшість респондентів:

75,4% - тимчасово виїхали, але планують повернутися,

23,2% - виїхали та не планують повертатися,

лише 1,4% фактично проживають на території громади.

Відповідно, 88,6% опитаних мають статус внутрішньо переміщених осіб (ВПО). Це дозволяє характеризувати вибірку як таку, що репрезентує “віддалену громаду”, тобто населення, яке зберігає соціальну та ідентифікаційну прив’язаність до Лиманської МТГ, перебуваючи поза її межами.

3. Соціально-економічний статус та зайнятість

Незважаючи на складні умови, більшість респондентів демонструють відносно активний економічний статус:

68,3% - працюють,

13,4% - безробітні,

7,3% - пенсіонери,

4,1% - навчаються,

2,3% - підприємці.

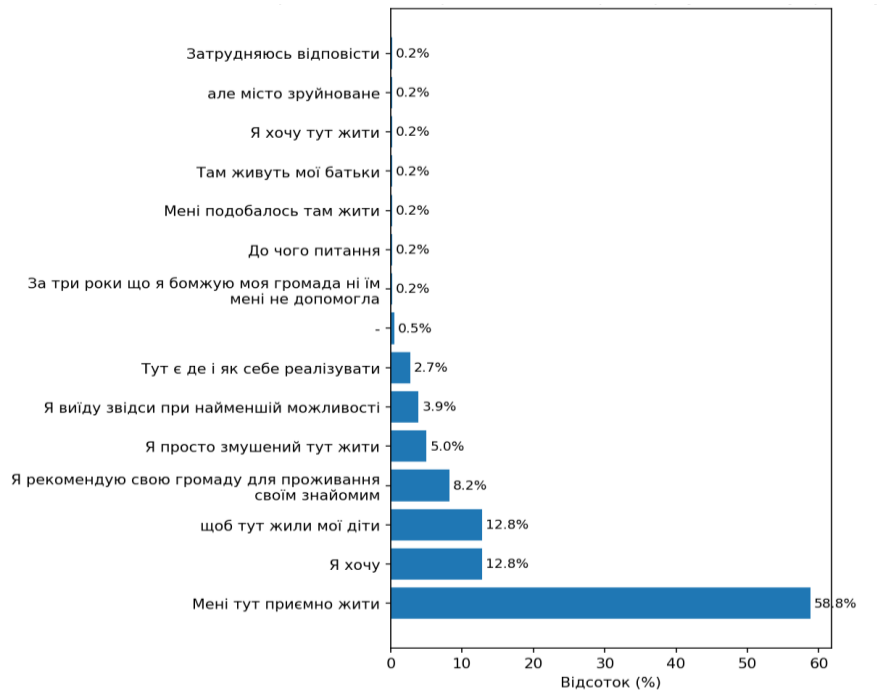
Такий розподіл свідчить про наявність значного трудового потенціалу, який може бути залучений до процесів відновлення громади за умови створення робочих місць та стимулів для повернення населення.

4. Ціннісні орієнтації та суб'єктивне сприйняття громади

Емоційно-ціннісне ставлення до громади загалом є позитивним. Понад половину респондентів (58,8%) зазначили, що їм приємно жити в громаді, а 12,8% висловили бажання, щоб у ній жили їхні діти. Разом із цим: лише 8,2% готові рекомендувати громаду для проживання, 5,0% зазначають вимушеність перебування,

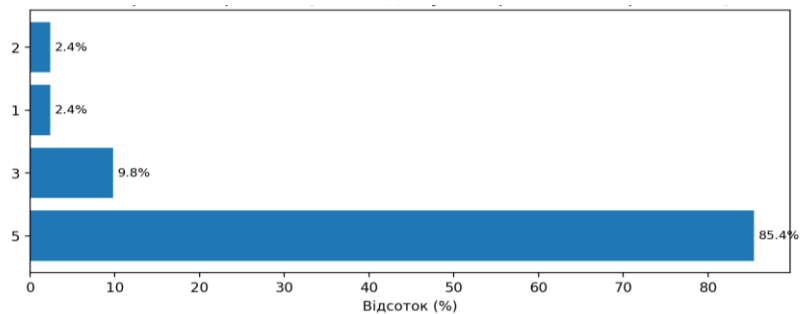
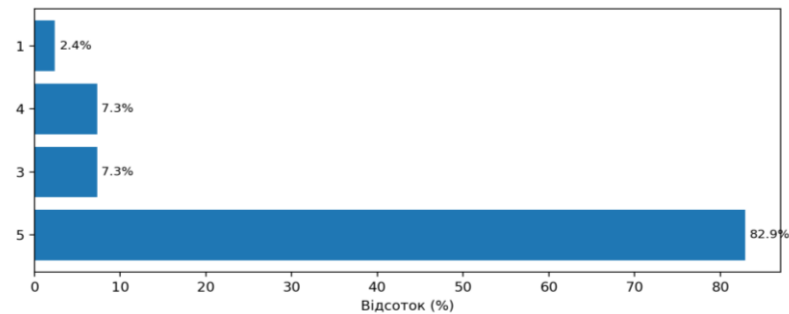
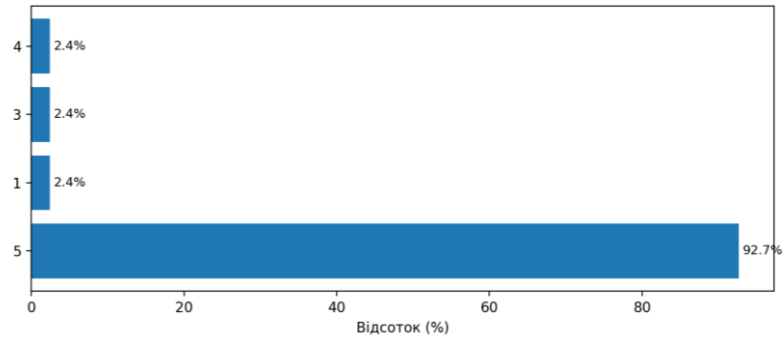
3,9% заявляють про намір виїхати за першої можливості.

Це поєднання емоційної прив'язаності з раціональною стриманістю в оцінках свідчить про збереження локальної ідентичності за одночасного усвідомлення масштабів руйнувань та обмежених можливостей самореалізації.

Узагальнюючий портрет. Типовий респондент Лиманської міської територіальної громади це жінка середнього віку, працездатна, зі статусом ВПО, яка тимчасово проживає поза громадою, але зберігає намір повернутися та емоційний зв'язок із місцем походження. Такий портрет є принципово важливим для формування реалістичної стратегії розвитку Лиманської міської територіальної громади, орієнтованої на повернення населення, відновлення соціальної інфраструктури та створення умов для самореалізації людського капіталу.

ІНТЕРПРЕТАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ОПИТУВАННЯ ПІДПРИЄМЦІВ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ЩОДО ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ

1. Кардинальні ризики для бізнесу: домінування безпекових та інфраструктурних загроз.

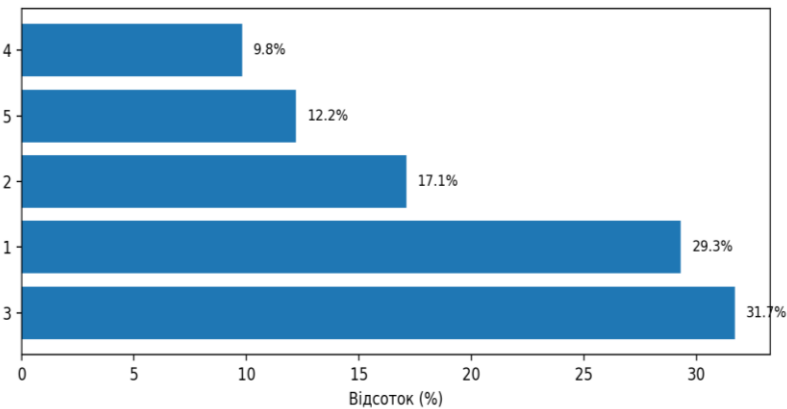
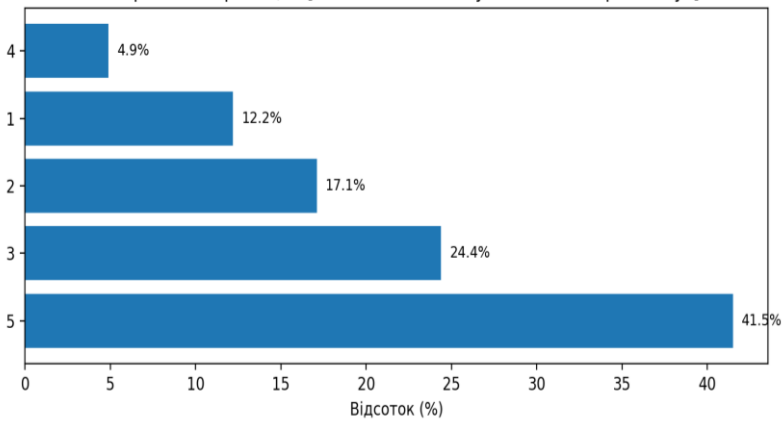
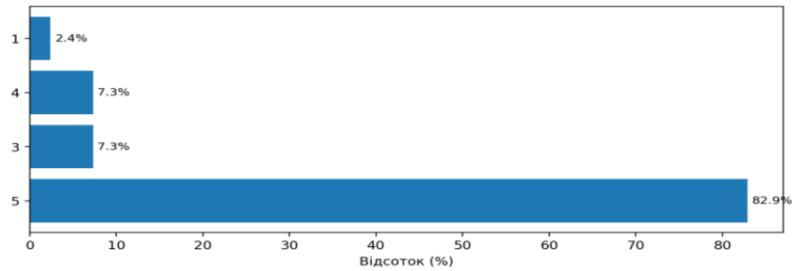
Підприємці одноставно вказують, що найбільші ризики мають безпековий та інфраструктурний характер. Це формує загальний інвестиційний клімат громади.

Найвищі ризики (понад 80% оцінок «5»):

- Пряме військове пошкодження майна — 92,7%
- Відключення енергопостачання/зв'язку — 82,9%
- Проблеми з логістикою та постачанням — 82%
- Відтік кваліфікованих працівників — 85,4%

Це означає, що бізнес працює в умовах постійної невизначеності, залежить від стабільності енергосистеми та транспортної інфраструктури, а також від доступності кадрів.

Середні ризики: зменшення попиту на товари/послуги 41,5% оцінок «5»; відсутність доступу до кредитування лише 12,2% оцінок «5», але 31,7% оцінок «3».

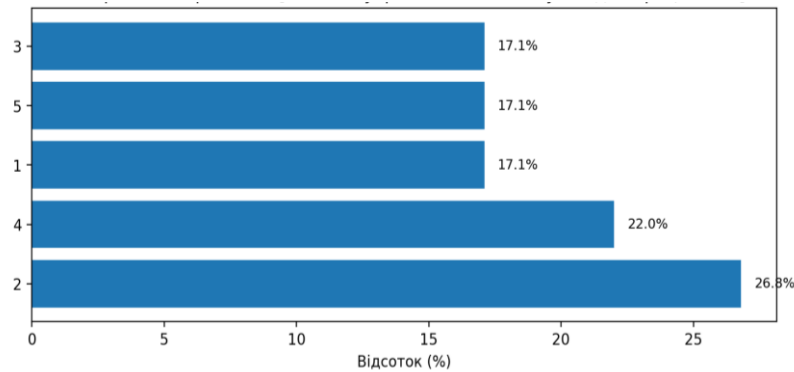
2.Ризик зменшення попиту на товари/послуги

Висновки: 41,5% підприємців вважають ризик критичним (5 балів). Разом оцінки 4–5 становлять 46,4%, тобто майже половина бізнесу відчуває серйозне падіння попиту. Водночас 29,3% (оцінки 1–2) вважають ризик низьким.

Ринок нерівномірний: частина бізнесів має стабільний попит, але значна частина - працює на межі виживання, причини високих оцінок можуть включати: зниження купівельної спроможності населення; міграцію населення; конкуренцію з онлайн-ринком; сезонність або залежність від логістики.

3.Ризик відсутності доступу до кредитування/ фінансування.

Найбільша група – 31,7% оцінює ризик як середній (3 бали). Лише 22% (оцінки 4–5) вважають ризик критичним. 46,4% (оцінки 1–2) не бачать серйозних проблем із доступом до фінансування. Доступ до фінансування не є головною проблемою для більшості бізнесів громади. Це може означати: наявність власних обігових коштів; низьку потребу в кредитах через невеликі масштаби бізнесу; використання грантів або неформальних джерел фінансування; обережність підприємців щодо кредитів у воєнний час.

4. Ризик нестачі укриттів / безпечних умов для працівників.

Розподіл відповідей дуже рівномірний, без домінуючої оцінки.

39,1% (оцінки 4–5) вважають ризик високим.

43,9% (оцінки 1–2) навпаки, вважають ризик низьким.

Ситуація з укриттями нерівномірна: частина бізнесів має доступ до укриттів; інші — працюють у небезпечних умовах. Потреба в укриттях залежить від: типу діяльності (офіс/ виробництво/ торгівля); розміру приміщення; близькості до існуючих укриттів.

5. Які заходи підтримки бізнесу є найбільш затребуваними?

Дані показують дуже чітку ієрархію потреб підприємців. Вони не розпорошені бізнес однозначно визначив кілька ключових напрямів, які є критично важливими для його виживання та розвитку.

Абсолютний пріоритет — відновлення майна (82,9%) переважна більшість бізнесів постраждала від руйнувань або пошкоджень, відновлення приміщень це базова умова для відновлення роботи. Це також сигнал про високий рівень фізичних втрат у громаді.

Безпечні умови праці та укриття (61,0%) бізнес не може працювати без гарантій безпеки для працівників, укриття це не просто вимога, а умова безперервності діяльності. Потреба в укриттях корелює з високими оцінками ризиків у попередніх питаннях.

Доступ до грантів та донорської допомоги (51,2%) бізнес активно шукає альтернативні джерела фінансування, є запит на інституційну підтримку, а не просто інформацію, підприємці готові розвиватися, але потребують ресурсів.

Податкові пільги та зниження місцевих зборів (48,8%) бізнес відчуває фінансовий тиск, пільги можуть стати стимулом для відновлення та розширення діяльності, це також спосіб утримати бізнес у громаді.

Спрощення процедур для старту/розширення бізнесу (26,8%)

бюрократія залишається бар'єром, підприємці хочуть швидше запускати нові напрямки.

Пошук та перекваліфікація персоналу (14,6%): кадровий голод є, але не критичний, потреба зростатиме з відновленням економіки.

Маркетинг та просування місцевих товарів (4,9%) це найменш пріоритетний напрям, бізнес зараз більше зосереджений на виживанні, а не на просуванні.

Підприємці громади чітко визначили три ключові напрями, які мають стати основою економічної політики громади у найближчий період:

1. Відбудова та безпека бізнесу
2. Доступ до фінансування та грантів
3. Фінансові стимули та дерегуляція

6. Економічні пріоритети громади на найближчі 3 роки

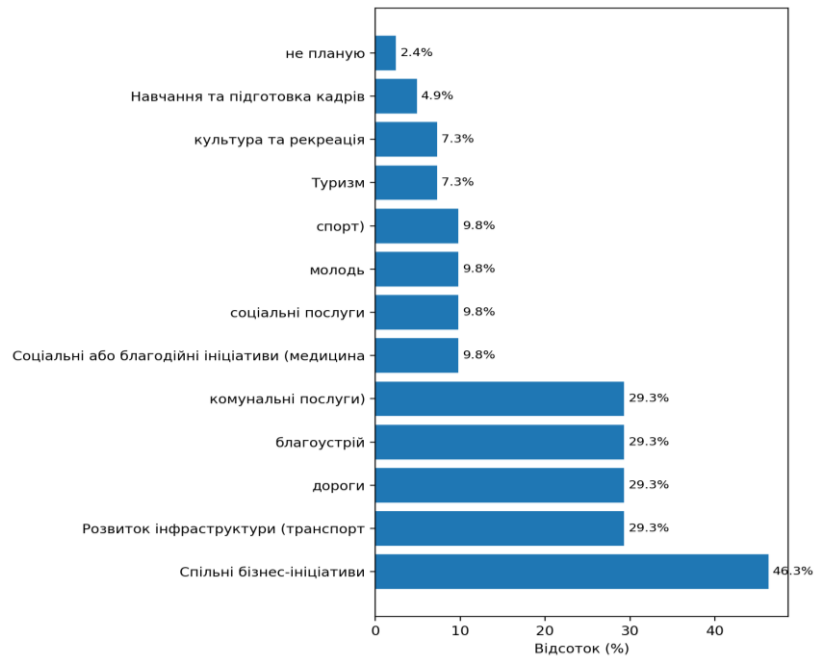
Підприємці бачать розвиток громади через такі напрями:

- 1) Розвиток місцевого МСБ — 48,8%
- 2) Залучення великих інвесторів / релокованого бізнесу — 39,0%
- 3) Залучення грантів та донорського фінансування — 24,4%

Інші важливі напрями: сільське господарство та кооперація — 19,5%, ремонт дорожньої інфраструктури, важливої для логістики 19,5%

Що формує чітку картину: громада має розвивати бізнес-екосистему, інфраструктуру та інвестиційну привабливість.

7. Готовність бізнесу до співпраці

Підприємці демонструють високу готовність до партнерства, що є сильним ресурсом громади.

Найбільш популярні напрями співпраці:

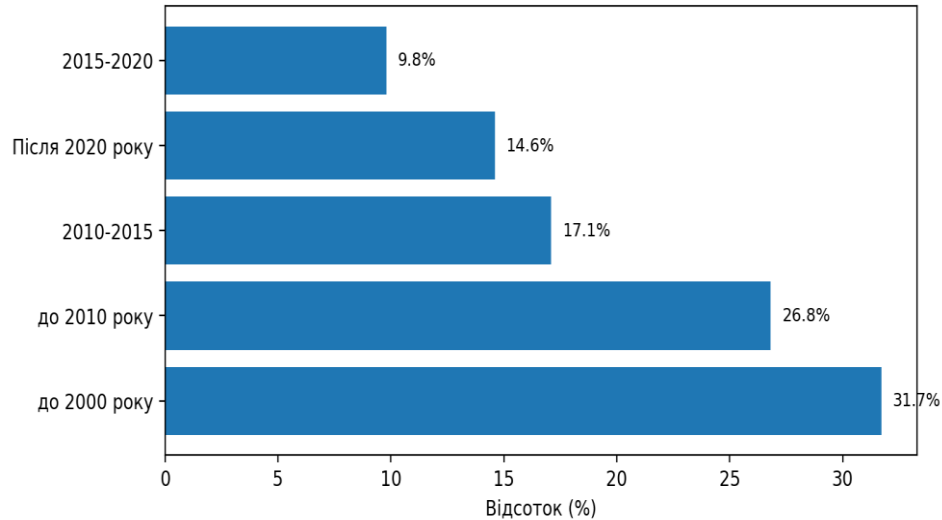
- 1) Спільні бізнес-ініціативи 46,3%
- 2) Інфраструктурні проекти (дороги, благоустрій, комунальні послуги) 29,3%
- 3) Соціальні та благодійні ініціативи 9,8%
- 4) Туризм, культура, рекреація 7,3%
- 5) Навчання та підготовка кадрів 4,9%

Бізнес готовий бути партнером у розвитку громади, а не лише отримувачем підтримки.

На основі опитування можна сформулювати такі стратегічні орієнтири:

- 1) Безпека та стійкість головний пріоритет: укриття, енергостійкість, логістика, відновлення майна. Це фундамент для будь-якого економічного розвитку.
- 2) Підтримка МСБ основа економічного зростання. Спрощення процедур, податкові стимули, програми розвитку.
- 3) Залучення інвестицій та грантів. Потрібні інституційні механізми: офіс інвестора, проєктний офіс, команда з написання грантів.
- 4) Розвиток людського капіталу. Програми перекваліфікації, робота з ВПО, партнерство з бізнесом у навчанні.
- 5) Інфраструктура як драйвер розвитку. Дороги, логістика, комунальні послуги — критично важливі для бізнесу.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ ЛИМАНСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

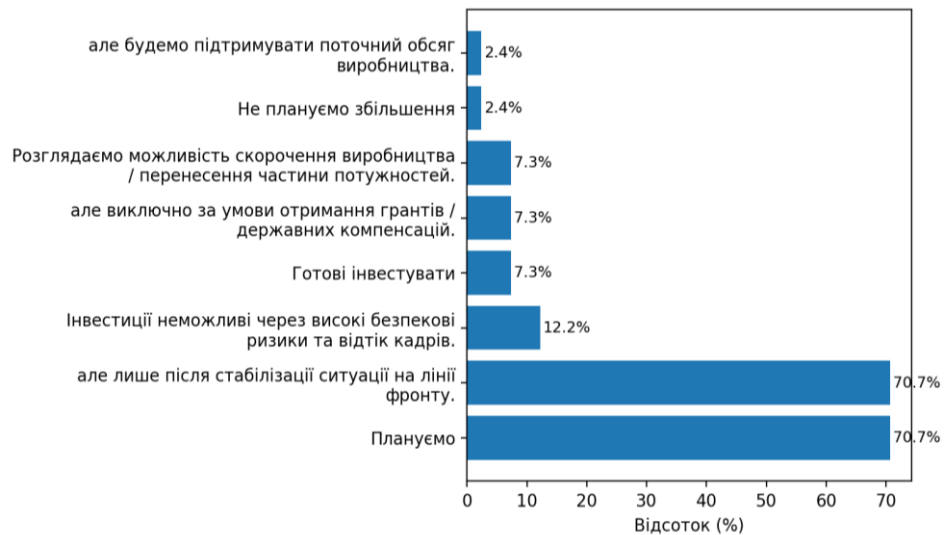
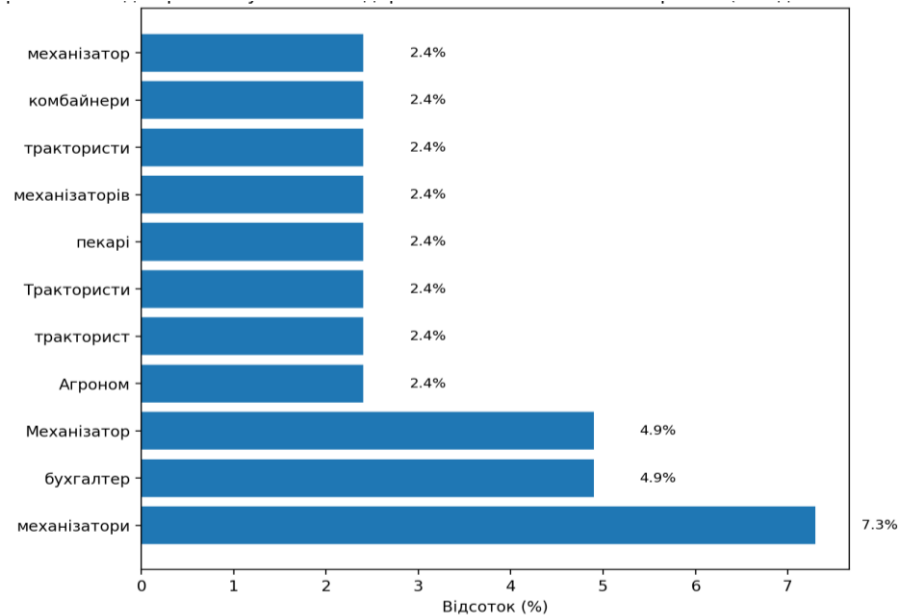
1. Структура бізнесу та його «вік»: перевага досвідчених підприємств

Результати опитування свідчать, що підприємницьке середовище громади формувалося переважно до початку повномасштабної війни. Майже 59% опитаних підприємств були створені до 2010 року, з них третина — ще до 2000 року. Це означає, що бізнес громади має: накопичений управлінський і виробничий досвід; високий рівень локальної вкоріненості; значну мотивацію до збереження діяльності навіть у кризових умовах. Водночас відносно невелика частка нових підприємств (після 2020 року 14,6%) вказує на обмежений притік нового бізнесу, що є прямим наслідком безпекових ризиків.

2. Галузева спеціалізація: локальна економіка базового типу

Підприємницький сектор громади має переважно традиційну структуру: роздрібна торгівля 43,9%; сільське господарство (вирощування та переробка) понад 40%; заклади харчування (ресторани, кав'ярні) близько 29%.

Економіка громади орієнтована на забезпечення базових потреб населення, а не на високотехнологічні або експортно орієнтовані сектори. Для Стратегії це означає доцільність підтримки: аграрного виробництва та переробки; малого торговельного та сервісного бізнесу; логістики й перевезень.

3. Кадрове забезпечення: прихований дефіцит

Більшість підприємців (58,5%) наразі не відчують гострої нестачі кадрів, однак майже 42% або вже стикаються з цією проблемою, або очікують її найближчим часом.

Найбільш дефіцитними є:

механізатори,

трактористи,

комбайнери;

агрономи;

бухгалтерські кадри;

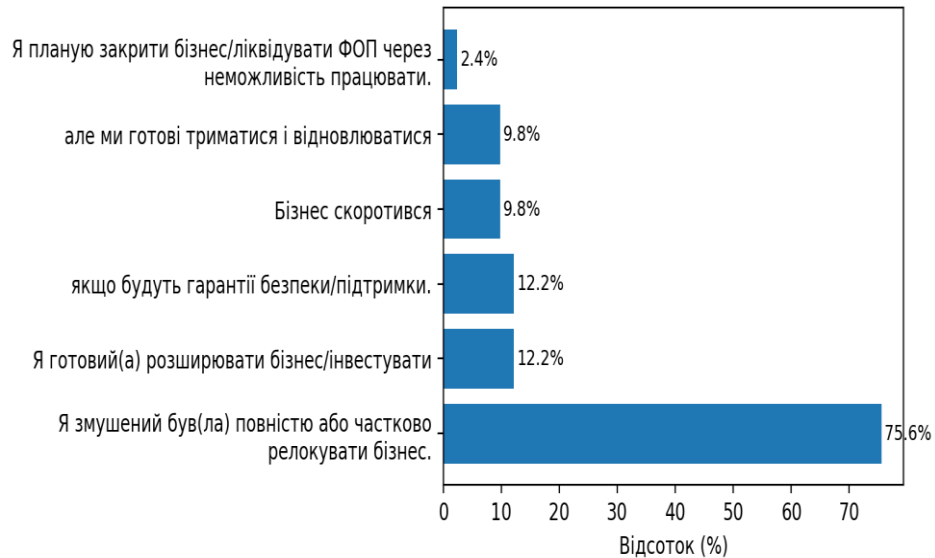
фахівці робітничих професій (пекарі тощо).

Кадровий виклик має структурний характер і безпосередньо пов'язаний з: відтоком працездатного населення; руйнуванням системи професійної підготовки; обмеженою привабливістю громади для молодих фахівців.

4. Інвестиційні наміри: відкладений потенціал

Опитування демонструє високий, але заблокований інвестиційний потенціал: 70,7% підприємців готові інвестувати у розвиток бізнесу після стабілізації безпекової ситуації; лише 7,3% готові інвестувати вже зараз за умови грантової або державної підтримки; 12,2% вважають інвестиції неможливими через ризики та відтік кадрів.

Підприємці не відмовляються від розвитку, але діють раціонально та обережно, що характерно для зон бойових дій. Для Стратегії це означає необхідність: формування «пакета готових проєктів» на

момент стабілізації; активної роботи з донорами та програмами компенсацій.

5. Поточні умови ведення бізнесу: вимушене виживання

Найбільш показовим є той факт, що:

- 75,6% підприємців були змушені повністю або частково релокувати бізнес;
- 9,8% скоротили діяльність, але намагаються зберегти підприємства;
- лише 12,2% готові розширювати бізнес за умови гарантій безпеки;
- 2,4% розглядають закриття бізнесу.

Підприємницький сектор громади функціонує в режимі виживання та очікування, а не активного зростання. Водночас критично важливо, що масових настроїв на ліквідацію бізнесу не зафіксовано.

Результати опитування підприємців свідчать, що Лиманська громада зберігає економічне ядро, яке:

- має досвід і локальну прив'язаність;
- готове відновлюватися після війни;
- потребує безпекових гарантій, кадрової підтримки та фінансових стимулів.

Для Стратегії розвитку до 2027 року це означає необхідність:

- 1) фокусування на підтримці релокованого бізнесу та його поверненні;
- 2) розвитку програм професійної підготовки та перепідготовки кадрів;
- 3) створення механізмів грантової та компенсаційної підтримки;
- 4) підготовки економіки громади до швидкого старту після стабілізації безпекової ситуації.

ВИСНОВКИ

Результати опитування мешканців та підприємців Лиманської міської територіальної громади демонструють цілісну картину соціально-економічного стану громади, її ключових потреб, очікувань та пріоритетів розвитку в умовах воєнних та післявоєнних трансформацій. Отримані дані дозволяють сформулювати обґрунтовану аналітичну основу для оновлення Стратегії розвитку громади на період до 2027 року.

1. Громада зберігає високий рівень ідентичності та прагнення до повернення. Попри масову вимушену міграцію (понад 88% респондентів — ВПО), більшість мешканців зберігають емоційний зв'язок із громадою та намір повернутися після покращення безпекової ситуації. Це створює потенціал для відновлення людського капіталу, але водночас вимагає від громади активної політики щодо створення умов для повернення населення.

2. Довоєнна якість життя оцінювалася високо, що формує запит на відновлення, а не «перезаснування» громади. Понад 84% мешканців оцінювали довоєнну якість життя на 4–5 балів. Це означає, що стратегія має спиратися на модель «відновити + модернізувати», а не будувати нову систему з нуля. Громада прагне повернення до нормальності, доповненої сучасними стандартами послуг.

3. Абсолютний пріоритет безпека та відновлення критичної інфраструктури. Усі групи респондентів і мешканці, і підприємці одностайно визначають безпеку як ключову умову розвитку. Основні пріоритети на найближчі 3 роки: безпека та захист населення (74%); відновлення критичної інфраструктури (67,4%); відновлення житла та соціальних об'єктів (66,7%). Безпекові ризики також домінують у бізнес-середовищі: 80–90% підприємців оцінюють ризики військових пошкоджень, відключень енергопостачання та логістичних проблем як критичні.

4. Економічний розвиток можливий лише після стабілізації базових умов. Підприємці вказують на чітку ієрархію потреб, що свідчить, що бізнес готовий до відновлення, але потребує ресурсів, безпеки та підтримки. Доступ до кредитування не є критичним бар'єром, що вказує на потенціал для грантових і партнерських програм.

5. Демографічна структура громади потребує особливої уваги. Опитування показує домінування жінок серед респондентів (84,7%), низьку частку молоді (15,5%), значну частку людей працездатного віку, які тимчасово проживають поза громадою. Що формує ризики довгострокового відтворення людського капіталу та підкреслює необхідність програм для молоді, підтримки сімей, створення робочих місць і стимулів для повернення.

6. Мешканці мислять конкретними проєктами, а не абстрактними цілями. У відкритих відповідях домінують: транспортна доступність (автобуси, залізниця); відновлення економіки та підтримка бізнесу; молодіжні програми; підтримка ветеранів; розвиток соціальної інфраструктури (парки, культурні центри). Що свідчить про прагматичний підхід мешканців та їх готовність підтримувати реалістичні, поетапні проєкти.

7. Внутрішні ресурси громади недооцінені, що потребує активізації підприємництва. Мешканці частіше покладаються на зовнішніх інвесторів, природний потенціал та міжнародну допомогу, ніж на власну підприємливість. Це вказує на необхідність: програм розвитку МСБ, підтримки самозайнятості, розвитку локальних ініціатив, формування культури економічної активності.

8. Стратегія розвитку громади має стати документом стійкості та відновлення. На основі результатів опитування Стратегія до 2027 року повинна:

- забезпечити безпеку та базові умови життя;
- відновити критичну інфраструктуру та житловий фонд;
- створити умови для повернення населення;
- підтримати бізнес та залучити зовнішні ресурси;
- розвивати транспортну доступність;
- інвестувати в молодь та людський капітал;
- забезпечити соціальну згуртованість і підтримку ветеранів.

Лиманська громада демонструє високу стійкість, збереження ідентичності та готовність до відновлення. Проте її розвиток до 2027 року можливий лише за умови: пріоритету безпеки, поетапної відбудови, повернення людського капіталу, підтримки бізнесу, активної співпраці з державними та міжнародними партнерами. Стратегія має стати інструментом не лише відновлення, а й модернізації громади, забезпечуючи перехід від виживання до сталого розвитку.

